

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Marek Klauz

Problematické otázky řešení úpadku oddlužením

Bankruptcy and problematic issues during breakdown

Diplomová práce

Olomouc 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Problematické otázky řešení úpadku oddlužením“ vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 30.4.2015

.....
Marek Klauz

Poděkování:

Touto cestou bych rád poděkoval vedoucímu mé diplomové práce JUDr. Ondřeji Šmídovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, věcné připomínky a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování diplomové práce věnoval a dále bych rád poděkoval za konzultace paní soudkyni pražského Městského soudu JUDr. Zuzaně Svobodové a paní Mgr. Denise Duškové, asistentce senátu pražského soudu.

Diplomovou práci věnuji své mamince jako poděkování za morální a finanční podporu při mém studiu.

Seznam použitých zkratek

IZ	zákon č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, účinný ke dni 1.1.2014
OZ	zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, účinný ke dni 1.1.2014
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, účinný ke dni 1.1.2014
SJM	společné jmění manželů
PO	právnícká osoba
FO	fyzická osoba
IS	insolvenční správce
IŘ	insolvenční řízení
NS	Nejvyšší soud České republiky
VS	vrchní soud
KS	krajský soud

Obsah

Úvod.....	7
1 Vztah insolvenčního a exekučního řízení.....	10
1.1 Dražba nemovitosti versus zahájení IŘ.....	11
1.2 Exekuční výtěžek.....	12
1.3 Srážky ze mzdy.....	13
1.4 Zajištěný věřitel versus zástavní věřitel.....	15
1.4.1 Zástavní věřitel	15
1.4.2 Fikce horšího pořadí zajištěných věřitelů.....	16
1.4.3 Vznik zajištění.....	17
1.4.4 Vznik exekutorského zástavního práva na nemovitosti.....	18
1.5 Parcelace pohledávky zajištěného věřitele.....	19
1.6 Návrh na změnu zákona.....	20
2 Nepoctivý záměr a lehkomyšlný přístup dlužníka v insolvenčním řízení.....	22
2.1 Pojem poctivost.....	22
2.1.1 Problematika spáchání trestného činu a poctivost záměru dlužníka.....	25
2.1.2 Výpověď příjmu ze smlouvy o důchodu.....	27
2.1.3 Neuvedení zahraničních věřitelů	28
2.1.4 Plnění splátkového kalendáře třetí osobou.....	28
2.1.5 Převod nemovitostí před zahájením IŘ.....	29
2.1.6 Poskytování peněžních prostředků třetím osobám.....	30
3 Společný návrh manželů.....	31
3.1 Pojem a historie vývoje společného návrhu manželů	31
3.2 Fikce společného majetku.....	33
3.3 Rozvod v průběhu trvání účinků oddlužení plněním splátkového kalendáře.....	34
3.4 Úmrtí manžela v průběhu trvání účinků oddlužení.....	34
3.4.1 Manželé jako nerozluční společníci.....	35
3.5 Ztráta výdělků jednoho z manželů a s tím související neplnění splátkového kalendáře.....	38
4 Oddlužení zpeněžením majetkové podstaty a plněním splátkového kalendáře.....	39
4.1 Splátkový kalendář.....	39
4.1.1 Stanovení nižších splátek.....	41
4.1.1.1 Věcné podmínky pro stanovení nižších splátek.....	42
4.1.1.2 Praktické problémy při stanovení výše splátek.....	44
4.2 Zpeněžení majetkové podstaty.....	47
4.2.1 Problémy při zpeněžování majetkové podstaty dlužníka.....	48
5 Oddlužení podnikatele.....	51
5.1 Pojem podnikatel.....	51
5.1.1 Podnikatel	51
5.2 Závazek z podnikání.....	52
5.2.1 Dluh na zdravotním a sociálním pojištění.....	53
5.3 Souhlas věřitele s oddlužením.....	54
5.4 Konkurs.....	55
5.5 Zajištěný věřitel.....	55
6 Povinnosti dlužníka po schválení oddlužení, osvobození dlužníka od placení pohledávek.....	56
6.1 Výdělečná činnost.....	56
6.2 Mimořádné příjmy.....	57

6.3	Informační a oznamovací povinnost dlužníka.....	58
6.4	Zvýhodnění věřitelů	58
6.5	Zákaz vytváření nových dluhů.....	59
6.6	Osvobození dlužníka od placení pohledávek.....	59
7	Závěr.....	61
8	Seznam literatury.....	63
8.1	Monografie.....	63
8.2	Komentáře.....	63
8.3	Právní předpisy.....	63
8.4	Judikatura.....	63
8.5	Internetové zdroje.....	66
8.6	Články a jiné.....	67
9	Přílohy.....	68
	Statistické údaje.....	68
	Shrnutí.....	74
	Summary.....	75
	Seznam klíčových slov	76

Úvod

V rámci své diplomové práce na téma „Problematické otázky řešení úpadku oddlužením“ se zaměřuji na praktické problémy, které nastávají při řešení úpadků a hrozících úpadků a jejich řešení formou oddlužení v praxi. Téma jsem si zvolil, protože se již dva roky soustavně věnuji řešení úpadků dlužníků v praxi a je mi toto téma velmi blízké. Věřím, že mi praktická znalost pomohla zaměřit se na problematická ustanovení IZ. Podíval jsem se na vybraná ustanovení z teoretického i praktického hlediska a dokážu uchopit a popsat hlavní problémy, se kterými jsem se setkal při řešení konkrétních případů a snažil jsem se navrhnout jejich smysluplnou nápravu změnami zákona tak, aby odpadly procesní a hmotněprávní nedostatky IZ, které ve stávající platné a účinné úpravě spatřuji a které jsou řešeny metodou, pokud zákonodárce neví, jak situaci řešit prakticky, nechá výklad zákona na jednotlivých soudech. Soudy většinou řeší metodou co senát, to jiný přístup k výslednému řešení problematiky. Tento přístup je samozřejmě špatný, neboť v zájmu zachování právní jistoty by měl mít dlužník vždy v obdobných případech nárok na řešení obdobným přístupem a s obdobným řešením bez ohledu na to, který senát či soud danou věc projednává. Avšak z praxe vím, že je to nereálné. S ohledem na rozsah 31 paragrafů v IZ věnující se problematice oddlužení, se mi to jeví jako velmi nedostatečné. V praxi to má za následek, že stejný případ podaný k dvěma senátům téhož soudu bude řešen mnohdy velmi odlišně.

Jedním z cílů diplomové práce je poukázat na špatná ustanovení platné a účinné úpravy, navrhnout změny příslušných ustanovení zákona a podpořit své názory a návrhy na změnu obsáhlými odkazy na judikaturu českých soudů a konkrétními příklady.

Pro vypracování mé diplomové práce jsem zvolil kombinaci jednotlivých metod, a to konkrétně analýzy (analyzuji právní úpravu a s tím související judikaturu), dedukce (vyvodil jsem praktické použití jednotlivých zákonných ustanovení a závěrů judikatury), komparace (srovnám zákonnou úpravu s její praktickou aplikací a srovnávám úpravu účinnou do 31.12.2013 a po 1.1.2014) a v neposlední řadě i uvádím svůj vlastní názor, jak by měl zákonodárce právní úpravu novelizovat.

V rámci své diplomové práce jsem pracoval zejména s aktuálním zněním IZ, dále s důvodovou zprávou a komentářem k IZ. S ohledem na zaměření na judikaturu jsem nastudoval velké množství rozhodnutí krajských, vrchních soudů a Nejvyššího soudu České republiky. Dalším zdrojem mé diplomové práce jsou články, zejména internetových serverů zabývajících se insolvenčním právem. Ačkoliv se domnívám, že oddlužení je velký fenomén

dnešní doby a s ohledem na počty dlužníků v režimu oddlužení bych očekával velké množství monografií věnující se tomuto tématu, není mnoho autorů a aktuálních zdrojů, které by se problematice oddlužení věnovaly. Problém je, že praxe soudů a výklad zákona jednotlivých senátů je velmi různorodý, a tak je i velmi těžké pro odborníky toto téma uchopit praktickým způsobem.

Ve své diplomové práci jsem se věnoval čtyřem oblastem. První z nich je střet exekucí a insolvenčních řízení a postavení zajištěného a zástavního věřitele v IŘ. Zajímalo mě, zda-li je aktuální účinná právní úprava správná, nebo je zapotřebí některá ustanovení upravit. Z praxe vím, že jsou jisté mezery, ale v podstatě je to jedna z nejlépe upravených částí IZ.

V další kapitole jsem se zabýval otázkou poctivého záměru, neboť IZ vyžaduje, aby v rámci každého návrhu byl prokázán poctivý zájem, respektive nebyl prokázán nepoctivý záměr dlužníka. Toto se mi zdá jako velmi důležité téma, neboť poctivý záměr musí být po celou dobu trvání oddlužení a z praxe vím, že ten dán vždy není. Dlužníci se snaží všemožně obcházet zákon, aby zaplatili co nejméně. Podrobně se také věnuji novele IZ, kdy po novele vypadly taxativně vymezené důvody pro nepovolání oddlužení a dále rozebírám příklady z judikatury a posuzuji případy a uvádím příklady, kdy se jedná ještě o poctivý zájem a kdy se již o poctivost nejedná.

V rámci novely IZ z roku 2013 je umožněno podávat manželům společný návrh na oddlužení. Záměrem zákonodárce bylo co nejvíce situaci manželů dlužníků zjednodušit, avšak výsledek je dle mého názoru naprosto tristní. Úprava společného návrhu spojeného s oddlužením a postavení manželů jako solidárních dlužníků v IŘ po celou dobu oddlužení se jeví jako naprosto špatná, avšak s ohledem na délku platnosti a účinnosti není z praxe ještě známo, zda-li je úprava tak špatná, jak se osobně domnívám. V kapitole věnující se společnému oddlužení jsem se zaměřil na změny IZ, které jsou podle mě velmi podstatné a dlužníkům ku prospěchu.

Další kapitolu jsem věnoval velmi zásadnímu tématu v rámci oddlužení a tj. stanovení výše splátek v rámci plnění splátkovým kalendářem. Podrobně se věnuji jednotlivým možnostem, jak stanovit výši splátky a dále rozebírám možnosti v rámci snížení splátky ve smyslu § 398 odstavec 4 IZ.

V další kapitole se zabývám velmi důležitým tématem a to oddlužování podnikatelů a závazků pocházející z podnikatelské činnosti. Do této kategorie patří také dluhy osob

samostatně výdělečně činných. S ohledem na rozmanitost rozhodovací praxe jednotlivých soudů je velmi zajímavé sledovat, jak jednotlivé soudy a dokonce i senáty soudů přistupují k výkladu zákona a jeho jednotlivých ustanovení.

S oddlužením jsou také spojeny určitá práva a povinnosti dlužníka, které musí dodržet v průběhu trvání účinků oddlužení. S ohledem na dopady oddlužení do majetkové sféry dlužníků jsem se snažil shrnout nejdůležitější povinnosti, které mají po celou dobu trvání účinku oddlužení, neboť dlužníci si mnohdy myslí, že schválením oddlužení pro ně končí „veškeré povinnosti a jejich jedinou povinností je zaplatit v rámci splátkového kalendáře měsíční splátku“.

V příloze jsem doplnil oficiální statistiku Ministerstva spravedlnosti České republiky a okomentoval jsem aktuální čísla z oblasti oddlužení a porovnal statistiky týkající se oddlužení mezi roky 2012-2014.

1 Vztah insolvenčního a exekučního řízení

Novela IZ¹ posílila jeden ze základních principů IŘ, kterým je přednost kolektivního uspokojování věřitelů v rámci IŘ před individuálními uspokojováními v řízeních nalézacích a exekučních. V minulosti hladkému průběhu insolvenční bránila právě probíhající paralelní exekuční řízení². V praxi pak bylo častým problémem zdvojené přihlašování pohledávek, zdvojené náklady řízení, jak v rámci IŘ, tak v rámci exekučního řízení. Důležitým okamžikem jsou účinky zahájení IŘ, které „*nastávají okamžikem zveřejnění vyhlášky, kterou se oznamuje zahájení IŘ, v insolvenčním rejstříku.*“³

Smyslem exekučního řízení je uspokojení konkrétního nároku věřitele, zatímco smyslem IŘ je uspokojit v co největší míře co nejvíce věřitelů. Velmi významný z hlediska účinků je § 109 odst. 1 písmeno c IZ na základě něhož „*výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty, lze nařídit nebo zahájit, nemůže však být proveden.*“⁴ Je nutné rozlišovat termíny provádění a provedení exekuce. Prováděním exekuce se rozumí sled úkonů exekutora k provedení exekuce a provedením exekuce se rozumí samotná realizace, faktické postižení majetku dlužníka.⁵ Zákaz provedení exekuce se vztahuje na všechna exekuční řízení, tedy již na probíhající, i ta nově nařízená po zahájení IŘ. Zákon však výslovně neupravuje, zda-li se jedná o exekuci na peněžitě či nepeněžitě plnění. V případě peněžitého plnění se účinky zahájení IŘ projevují v plném rozsahu, tedy v naprosté blokaci peněžitých prostředků, neboť tyto prostředky jsou součástí majetkové podstaty. Zpřesňující novela⁶ v novém ustanovení § 140e IZ brání dokonce samotnému zahájení nebo nařízení exekuce, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka. Zákonodárce se tak snaží zabránit střetu obou řízení a upřednostňuje kolektivní uspokojování pohledávek věřitelů.

¹ zákon č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, ve znění zákona pozdějších předpisů

² PŘECECHTĚLOVÁ, Tereza. *Přednost kolektivního uspokojování pohledávek věřitele před individuálními důrazněji* [online]. epravo.cz, 24. února 2014 [cit. 28. února 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/prednost-kolektivniho-uspokojovani-pohledavek-veritele-pred-individualnim-nyni-durazneji-93574.html>>.

³ zákon č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 109 odst. 4

⁴ zákon č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 109

⁵ KASÍKOVÁ, Martina (ed). *Exekuční řád, komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 203.

⁶ zákon č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, ve znění zákona pozdějších předpisů, § 140e

1.1 Dražba nemovitosti versus zahájení IŘ

Velice častou situací v praxi, jak zabránit dražbě nemovitosti ve vlastnictví dlužníka, je včasné podání insolvenčního návrhu. V souvislosti s § 109 odst. 1c a § 140e IZ nelze provést výkon rozhodnutí nebo exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty⁷. V praxi tak často dlužníci podávají v rámci záchrany střechy nad hlavou insolvenční návrhy pár dní před samotným dnem konání dražby, či dokonce i pár hodin, čímž přeruší konání dražebního jednání. Insolvenční soud má dvě hodiny od podání insolvenčního návrhu na zapsání zahájeného řízení do insolvenčního rejstříku, teoreticky stačí tedy podat návrh na zahájení IŘ dvě hodiny před konáním dražby. V mnohých případech navrhuje exekutoři, i přes zahájené IŘ a s tím spojené účinky zákazu provedení exekuce v souladu s § 82 odst. 2 písmeno b) IZ návrh na vydání předběžného opatření, tak aby se dražební jednání konalo navzdory účinkům probíhajícího IŘ. Exekutoři často namítají zjevnou časovou souvislost mezi podaným insolvenčním návrhem a dražebním jednáním a považují jej za maření exekučního řízení a šikanózní přístup dlužníka⁸. Exekutoři argumentují omezením účinků z důvodu zvláštního zřetele hodným, které zákonodárce do IZ zavedl za účelem zamezení právě těchto nepoctivých záměrů ze strany dlužníka, kdy dlužníci blokují podáním insolvenčního návrhu probíhající exekuční řízení. Insolvenční soud na podkladě návrhu na vydání předběžného opatření bezodkladně, buď návrhu na nařízení exekuce vyhoví, nebo v opačném případě zamítne, strany se pak následně mohou proti rozhodnutí odvolat. Dle mého názoru je však ve většině případů výhodnějším řešením pro dlužníka IŘ, neboť dochází v případě zpeněžení nemovitosti právě k poměrnému uspokojení všech věřitelů, což je pro něj z hlediska úhrady dluhů vždy podstatné. Zatímco v rámci exekučního řízení se neuplatní princip kolektivního uspokojení věřitelů, ale individuálního uspokojování, tak jak se jednotliví věřitelé přihlásili do exekučního řízení, v případě IŘ řešeného oddlužením se uspokojují všichni zajištění věřitelé a následně se uspokojují nezajištění věřitelé. To je v konečném důsledku pro dlužníka vždy výhodnější, neboť pokud by se věřitelé uspokojovali podle pořadí tak, jak se přihlásili do exekučního řízení či jim svěřenci zástavní právo, mnohdy dojde k situaci, že k uspokojení všech věřitelů nedojde a ti věřitelé, kteří nebyli uspokojeni nadále vymáhají po dlužníkovi pohledávku a dlužníkovi dluhy přetrvávají. Často dochází k méně drastickému řešení pro dlužníka, v případech kdy je

⁷ zákon č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 2 písmeno e)

⁸ návrh na vydání předběžného opatření ve věci MSPH 59 INS 221/2015, ze dne 13.1.2015

mu schváleno oddlužení plněním splátkového kalendáře a nikoliv prodejem majetku. Dlužník tedy nemusí přijít o svoji nemovitost vůbec, takové řešení ale v případě dražby nepřipadá v úvahu.

NS se ve svém rozhodnutí⁹ zabýval otázkou, který okamžik udělení příklepu je rozhodný pro posouzení jako okamžik, zda udělení příklepu bránila překážka zahájeného IŘ či nikoliv. NS došel k závěru, že „*pro posouzení, zda udělení příklepu bránila překážka zahájeného IŘ, není podstatný okamžik zahájení dražby, nýbrž okamžik, kdy byl příklep udělen.*“ Zejména je toto rozhodnutí vodítkem v případech online dražeb, které převažují v současné době a mohou trvat i hodiny a dlužník tak může v průběhu dražebního jednání podat insolvenční návrh.

1.2 Exekuční výtěžek

Exekuční výtěžek v souladu s § 46 odst. 7 Exekučního řádu je součástí IŘ. Exekutor vydá IS vymožené plnění bezodkladně po právní moci usnesení, kterým rozhodne po odpočtu nákladů exekuce o vydání vymoženého plnění insolvenčnímu správci. V praxi však vyvstal problém, jak nahlížet na věřitele, jehož zástavní právo k zástavě zaniklo zpeněžením v rámci exekučního řízení, ale exekuční výtěžek byl v souladu s § 46 odst. 7 Exekučního řádu vydán nikoliv zástavnímu věřiteli, ale IS. Otázkou tedy je postavení zajištěného věřitele v rámci exekučního řízení a jeho postavení v rámci IŘ. Došlo-li ke zpeněžení majetku dlužníka před zahájením IŘ, je zapotřebí zkoumat, zda-li usnesení soudního exekutora o vydání výtěžku zpeněžením majetku následně nabylo právní moci či ne. V případě, že toto usnesení nabylo právní moci, zaniklo zástavní právo zástavního věřitele. V případě že usnesení právní moci nenabylo, zástavní právo na předmětu exekuce trvá i nadále. Důležité je, že zaniklé zástavní právo k předmětu se netransformuje na zástavní právo k finančním prostředkům.¹⁰ VS v Praze ve svém rozhodnutí¹¹ upozorňuje, že původní zajištěný věřitel se může bránit vylučovací žalobou¹² na vydání výtěžku ze zpeněžení majetkové podstaty insolvenčního dlužníka. Problémem je nejednotnost rozhodování, neboť VS v Olomouci v obdobném případě konstatoval přesný opak. „*Do majetkové podstaty dlužníka totiž náleží peněžní hotovost dlužníka, do které nepochybně patří i finanční částka, která před zahájením IŘ byla*

⁹ usnesení NS ČR ze dne 26.6.2013, sp. zn. 20 Cdo 3794/2012

¹⁰ ŘEHÁČEK, Oldřich. *Exekuční výtěžek v insolvenčním řízení* [online]. epravo.cz, 16. října 2013 [cit. 16.října 2013]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/exekuce-a-insolvencni-rizeni-81054.html>>.

¹¹ usnesení VS v Praze ze dne 18.4.2013, sp. zn. 101 VSPH 51/2013

¹² zákon č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 225

získána zpeněžením majetku v jeho vlastnictví ... Z toho pro poměry přezkoumávané věci vyplývá, že byt' došlo ke zpeněžení majetku dlužníka před zahájením IŘ, výtěžek, který tímto byl dosažen, již po zahájení IŘ nepodléhá režimu exekuce, ale je nutno s ním nakládat jako se součástí majetkové podstaty dlužníka a v souladu s insolvenčním zákonem. V tomto případě, kdy zpeněžený majetek zajišťoval pohledávku zajištěného věřitele ve smyslu ust. § 2, písm. g) IZ na základě zřízeného soudcovského zástavního práva, má tento zajištěný věřitel právo na uspokojení z výtěžku zpeněžení této nemovitosti, která jeho pohledávku zajišťovala, přestože ke zpeněžení došlo před zahájením IŘ. Důsledek toho, že ke zpeněžení nedošlo v insolvenčním řízení, se projeví v tom, že náklady spojené se správou a zpeněžením a odměnou nebudou však v této přezkoumávané věci příslušet insolvenčnímu správci, který majetek nezpeněžoval, ale soudnímu exekutorovi podle pravidel stanovených v exekučním řádu.“¹³

1.3 Srážky ze mzdy

V případech exekucí srážkou ze mzdy dochází v praxi k velkému počtu problémů. Často problémy vznikají v situaci, kdy již dochází ke srážkám ze mzdy dlužníka na základě exekučního příkazu ve smyslu § 282 odst. 3 občanského soudního řádu a poté bylo teprve zahájeno IŘ. Povinný dlužník nemá právo na vyplacení té části mzdy, která odpovídá stanovené výši srážek podle zákona, tedy částky nad rámec tzv. nezabavitelné částky.¹⁴ Otázkou však je, co se má dít se srážkou ze mzdy po zahájení IŘ – zda-li má plátce mzdy tuto částku i nadále vyplácet exekutorovi na základě exekučního příkazu, nebo si ji má ponechat.¹⁵ Tato otázka byla dlouho nejasná, a proto VS v Praze ve svém rozhodnutí¹⁶ řešil jak naložit s prostředky, které jsou sráženy ze mzdy, ale nejsou vyplaceny exekutorovi. V těchto případech, kdy je po zahájení IŘ nadále prováděna exekuce na mzdu dlužníka, je zaměstnavatel povinen tuto částku deponovat po dobu trvání IŘ, nikoliv ji vyplácet exekutorovi, a následně v případě, že soud povolí a schválí oddlužení dlužníka, musí být tato část deponované mzdy vyplacena. V praxi však nastal další problém s vyplácením deponované mzdy a ten dodnes přetrvává. Otázkou je, zda-li má být deponovaná částka zaslána IS a zahrnuta do oddlužení nebo má být vyplacena dlužníkovi. Někteří IS vyplácejí

¹³ usnesení VS v Olomouci ze dne 13.3.2012, sp. zn. 1 VSOL 815/2011

¹⁴ zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů, § 282 odstavec 3

¹⁵ KUBIZŇÁK, Jan. *Účinky zahájení IŘ ve vztahu k exekuci srážkami ze mzdy* [online]. Pravniprostor.cz, 19. září 2014 [cit. 19. září 2014]. Dostupné na <<http://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/ucinky-zahajeni-insolvenčního-řízení-ve-vztahu-k-exekuci-srázkami-ze-mzdy>>.

¹⁶ usnesení VS v Praze ze dne 5.11.2012, sp. zn. 3 VSPH 450/2012

deponovanou částku dlužníkům, někteří IS zahrnují deponovanou částku do oddlužení a rozvrhují deponovanou částku mezi věřitele a není zde jednotné rozhodování v rámci totožných případů. V rozhodnutí KS v Liberci se soudkyně přiklání k názoru, že mají být deponované prostředky vyplaceny a rozvrženy mezi věřitele a doslova se v rozhodnutí píše, že: „*finanční prostředky dlužnice, deponované původně pro individuální uspokojení jednoho z věřitelů, musí být použity ke kolektivnímu uspokojení všech věřitelů dlužnice, tedy nezajištěných věřitelů, jejichž pohledávky byly do splátkového kalendáře pojaty.*“¹⁷

IS velmi často v těchto případech argumentují, že deponovaná částka je mimořádným příjmem ve smyslu § 412 IZ. KS v Praze však ve svém rozhodnutí¹⁸ otázku vyřešil přesně naopak než KS v Liberci a rozhodl, že deponovaná částka není mimořádným příjmem a náleží dlužníkovi a po schválení oddlužení by měla být celá deponovaná částka vyplacena dlužníkovi. IS v tomto případě podal odvolání k VS v Praze a ten rozhodl, že správně má být deponovaná částka zahrnuta do splátkového kalendáře a nemá být tedy vyplacena dlužníkovi. Našel jsem však rozhodnutí KS v Ústí nad Labem, který rozhodl ve věci dlužníka v otázce deponované mzdy zase takto: „*Dle rozhodovací praxe odvolacího a dovolacího soudu se ustálil právní názor, že částky odpovídající zabavitelné části mzdy, deponované plátcem mzdy (plátcem důchodu ČSSZ v Praze nebo exekutorem) před schválením oddlužení splátkovým kalendářem (jak před zahájením, tak po zahájení IŘ), náleží dlužníku. Pokud mu nejsou vydány přímo plátcem příjmu a jsou vyplaceny do majetkové podstaty, mají být vydány dlužníku správcem. Je však možné, aby dlužník (dlužníci) souhlasil (souhlasili) s tím, že celá částka či část deponované výše jejich příjmu bude ponechána jako mimořádný příjem pro potřeby splátkového kalendáře. Souhlas musí stvrdit písemně. Rovněž přeplatky na energiích jsou finančními prostředky, náležejícími dlužníku, neboť po celou dobu trvání IŘ je dlužník osobou s dispozičním oprávněním ke svému majetku (tedy i finančním prostředkům).*“¹⁹

Výše uvedená rozhodnutí považuji za další důkaz velké právní nejistoty pro dlužníky, neboť je zde vidět, že si soudy a IS lidově řečeno dělají, co chtějí. Není zde jednotná praxe v rozhodování a problém deponované částky považuji za velmi důležitý, protože se v praxi často vyskytuje. V jednom případě mému klientovi bylo deponováno asi 76.000,- Kč, neboť z důvodu dlouhé délky IŘ mu byla deponována mzda po dobu 5 měsíců a IS stejně rozhodl, že mu nebudou vyplaceny.

¹⁷ usnesení KS v Liberci ze dne 4.4.2014, sp. zn. KSLB 54 INS 10408/2013-B-15

¹⁸ usnesení KS v Praze ze dne 19.3.2012, sp. zn. KSPH 39 INS 14325/2011

¹⁹ usnesení KS v Ústí nad Labem ze dne 01.03.2013, sp. zn. KSPH 45 INS 11853/2012

1.4 Zajištěný věřitel versus zástavní věřitel

V průběhu IŘ je důležité odlišovat zajištěného a nezajištěného věřitele. Zajištěným věřitelem je pouze ten věřitel, „ jehož pohledávka je zajištěna majetkem, který náleží do majetkové podstaty, a to jen zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, zajišťovacím převodem práva nebo postoupením pohledávky k zajištění anebo obdobným právem podle zahraniční právní úpravy“²⁰. Jedná se po novele o taxativní výčet zajištěného věřitele, bez ohledu na další právní úpravy v rámci právního řádu ČR. Není důležité, zda se jedná o zajištění věřitele vůči dlužníku nacházejícím se v úpadku nebo zda-li jde o zajištění za třetí osobou. Základní rozdíl mezi zajištěným a nezajištěným věřitelem je ve způsobu uspokojování. Zajištěný věřitel se uspokojuje jen z předmětu zajištění²¹, zatímco nezajištěný věřitel se uspokojuje z majetkové podstaty a zejména se uspokojuje v rámci splátkového kalendáře a postačí, když je uspokojen v minimální výši 30 %, nedohodne-li se s dlužníkem jinak. Důležitá povinnost vyplývající pro zajištěného věřitele je možnost přihlásit svoji pohledávku a uspokojit svoji pohledávku vůči dlužníkovi v úpadku pouze z majetku, který byl poskytnut k zajištění. Zajištěný věřitel je povinen si svou pohledávku přihlásit²² do skončení propadné procesní lhůty uvedené v rozhodnutí o úpadku.

1.4.1 Zástavní věřitel

Kromě zajištěného věřitele musíme odlišovat termín zástavního věřitele. Zástavním věřitelem je věřitel, jenž má vůči dlužníkovi zástavní pohledávku, tedy dlužník v úpadku je zástavním dlužníkem, nikoliv osobním dlužníkem. Ustanovení § 166 IZ ukládá povinnost zajištěného věřitele přihlásit si pohledávku do IŘ. V praxi²³ vyvstal problém při rozlišování zajištěného a zástavního věřitele. V posuzovaném případě soudy řešily otázku, zda-li si musí zástavní věřitel přihlásit do IŘ svoji pohledávku a v jaké lhůtě tak musí učinit. Dovolatelka totiž nesouhlasila s rozhodnutím VS v Olomouci, že i zástavní nikoliv zajištěný věřitel je povinen uplatnit pohledávku vůči dlužníku v úpadku podáním přihlášky v předepsané lhůtě určené v rozhodnutí o úpadku. Odůvodňovala svůj nesouhlas tím, že se nejedná o uplatnění pohledávky za osobním dlužníkem, ale pouze o uplatnění nároku zajištěného věřitele a tudíž obecná lhůta pro přihlášení pohledávky nemá být v posuzovaném případě užitá. Dovolatelka tvrdila, že pro počátek běhu lhůty k přihlášení pohledávky zástavním věřitelem, který

²⁰ zákon č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 2 písmeno g)

²¹ zákon č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 398 odst.3

²² usnesení NS České republiky ze dne 27.11.2014, sp.zn. 29 NSČR 40/2014

²³ usnesení NS České republiky ze dne 27.11.2014, sp.zn. 29 NSČR 40/2014

uplatňuje nárok na uspokojení ze zajištění, je podstatné, zda vůbec a kdy bude předmět zajištění zahrnut do majetkové podstaty dlužníka a teprve poté musí být aplikovány ustanovení IZ. Dovolatelka dále namítala, že teprve v okamžiku zahrnutí předmětu zajištění do majetkové podstaty se aplikují příslušná ustanovení IZ, a proto se domáhala, že její pohledávka byla přihlášena do IŘ včas a nikoliv opožděně, neboť ji přihlásila až v okamžiku po zveřejnění majetkové podstaty, což bylo po uplynutí propadné lhůty k přihlášení pohledávky v rozhodnutí o úpadku.

NS rozhodnul, že zástavní věřitel je taktéž povinen si svoji zástavní pohledávku přihlásit do skončení propadné procesní lhůty určené v rozhodnutí o úpadku v případě, že zástava je v době rozhodnutí o úpadku ve vlastnictví dlužníka. NS zdůraznil, že ačkoliv je v ustanovení § 166 zakotven zajištěný věřitel, nikoliv zástavní věřitel, tak i zástavní věřitelé uplatňují své pohledávky v IŘ přihláškou pohledávky, tak jak je dáno v ustanovení § 166 IZ. Dále připomíná ve svém rozhodnutí, že má-li zástavní věřitel vůči insolvenčnímu dlužníku pouze zástavní pohledávku a nikoliv osobní pohledávku, pak důvod vzniku přihlašované pohledávky ve smyslu § 174 odst. 2 věty druhé IZ splývá s uplatněním práva na uspokojení pohledávky ze zajištění.

V případě, že zajištěný věřitel včas uplatní v IŘ svoji pohledávku, má tento věřitel nárok pouze na uspokojení jen a pouze z výtěžku²⁴ zpeněžení zajištění a nemůže se tak uspokojovat v rámci plnění splátkového kalendáře. V případě, že se zajištěný věřitel nepřihlásil se svoji pohledávkou vůči dlužníkovi, po skončení IŘ se osvobození nevztahuje na pohledávky zajištěných věřitelů, kteří ač mohli, po schválení oddlužení nepožádali o zpeněžení majetkové podstaty. Toto zajištění trvá i nadále. Zajištění věřitelé se mohou po skončení IŘ domáhat úhrady zpeněžením majetku, který pohledávku zajišťoval. Vznikne-li po schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře po úplném uspokojení pohledávky zajištěného věřitele přebytek výtěžku zpeněžení zajištění (hyperocha), vydá se dlužníkovi do jeho volné dispozice.²⁵

1.4.2 Fikce horšího pořadí zajištěných věřitelů

Novelou²⁶ § 167 IZ došlo ke zpřísnění postavení zajištěného věřitele. Nadále platí, že se zajištění věřitelé uspokojují ze zpeněžení věci, či jiné majetkové hodnoty, která je

²⁴ usnesení VS v Praze ze dne 22.10.2012, sp. zn. 3 VSPH 1127/2012

²⁵ usnesení VS v Praze ze dne 28.02.2012, sp. zn. 1 VSPH 175/2012

²⁶ zákon č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, ve znění znění pozdějších předpisů

předmětem zajištění a to v pořadí podle vzniku zástavního práva nebo vzniku zajištění. Věřitelé se však mohou dohodnout i na jiném pořadí. Velmi důležitá je novela odstavce třetího § 167 IZ. Pokud je více zajištěných věřitelů a hodnota zajištění je na základě znaleckého posudku nižší než výše zajištěné pohledávky, dochází ke změně postavení zajištěných věřitelů. Pohledávky zajištěných věřitelů s pozdějším pořadím, které nemohou být uspokojeny, se stávají pohledávkami nezajištěnými a toto postavení mají až do doby zpeněžení předmětu zajištění. V důsledku změny postavení pozdějších zajištěných věřitelů dochází také ke změně jejich práv v rámci IŘ. Tito věřitelé nemají právo udílet pokyny týkající se předmětu zajištění IS.

V případě, že zajištěný věřitel, jehož pohledávka se uspokojuje zpeněžením předmětu zajištění, dá pokyn k zpeněžení, není třeba souhlasu věřitelského výboru, který je jinak vyžadován. Zajištěný věřitel s nejlepším postavením však nemůže sledovat pouze rychlost a zájem na uspokojení svého nároku. IS má povinnost odmítnout jakýkoliv pokyn zajištěného věřitele, který by vedl ke škodě ostatních zajištěných věřitelů a to z důvodu, který by směřoval ke špatné správě předmětu zajištění nebo by šlo předmět zpeněžit výhodněji. IS má povinnost respektovat pokyny zajištěného věřitele²⁷, jehož pohledávka se uspokojuje jako první v pořadí. V případě, že zajištěný věřitel první v pořadí pokyn insolvenčnímu správci neudělí, náleží toto právo věřiteli druhému v pořadí se souhlasem ostatních zajištěných věřitelů. V opačném případě insolvenční soud nařídí jednání do 30 dnů, na kterém se rozhodne jak dál ve věci postupovat. V případě, že není shoda mezi věřiteli je možno podat námitky proti pokynům.

1.4.3 Vznik zajištění

Důležité je pro potřeby IŘ také stanovit okamžik vzniku zajišťovacího práva k pohledávce zajištěného věřitele tak, aby tento věřitel měl v rámci IŘ opravdu postavení zajištěného věřitele. V obecné rovině je podstatné říct, že není rozhodný okamžik, kdy byl podán návrh na vznik zajišťovacího práva, ale samotný okamžik vzniku zajišťovacího práva. V posuzované věci²⁸ NS řešil okamžik vzniku soudcovského zástavního práva.

Podle § 338b odst. 2 OSŘ, je sice pro nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva rozhodný stav v době zahájení řízení o výkon rozhodnutí, ale

²⁷ ŘEHÁČEK, Oldřich. *Postavení zajištěných věřitelů po revizní novele insolvenčního zákona* [online]. epravo.cz, 26. února 2014 [cit. 26. března 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/postaveni-zajistenych-veritelu-po-revizni-novele-insolvencniho-zakona-93686.html>>.

²⁸ usnesení NS České republiky ze dne 30.11.2011, sp.zn. 29 NSČR 16/2011

soudcovské zástavní právo vzniká až dnem nabytí právní moci rozhodnutí, jímž bylo zřízeno. V konkrétním sporu řešeného NS se dovolatel domáhal zajištění svého závazku soudcovským zástavním právem na nemovitosti namítaje, že zákonná konstrukce okamžiku nabytí soudcovského zástavního práva na nemovitostech směřuje k tomu, že okamžikem „nabytí“, či „získání“ zajištění je podle právní fikce nabytí zajištění ex tunc, tedy od okamžiku podání návrhu na jeho zřízení. Dovolatel namítá, že zajištění zůstává zachováno i v případě, že usnesení o zřízení zástavního práva na nemovitosti nabude právní moci až po zahájení IŘ. Dovolatel poukazoval na to, že pro postavení zajištěného věřitele v IŘ je rozhodující doba, ve které soudu došel návrh na zřízení soudcovského zástavního práva, neboť zajištění bylo právě k tomuto okamžiku zpětně právní fikcí získáno. NS rozhodl a na základě předchozí praxe jen shrnul: „*že nabylo-li rozhodnutí soudu o nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech náležejících do majetkové podstaty dlužníka právní moci poté, co nastaly účinky spojené se zahájením IŘ, stává se právo věřitele na uspokojení z takového zajištění neúčinným ...*“²⁹

1.4.4 Vznik exekutorského zástavního práva na nemovitosti

*„Exekutorské zástavní právo k nemovité věci, která je předmětem evidence v katastru nemovitostí, vzniká doručením exekučního příkazu o zřízení exekutorského zástavního práva příslušnému katastrálnímu úřadu. Exekutorské zástavní právo k nemovité věci, která není předmětem evidence v katastru nemovitostí, vzniká právní mocí exekučního příkazu.“*³⁰

V posuzovaném případě³¹ došlo ke sporu, kdy vlastně vzniká exekutorské zástavní právo. Obecně platí výše uvedené. Tedy, že zástavní právo exekutorské k nemovité věci vzniká doručením exekučního příkazu katastrálnímu úřadu. Avšak je velmi důležité, aby exekutorské zástavní právo mohlo být v katastru nemovitostí vyznačeno, musí být rozhodnutí pravomocné. V posuzovaném případě nedošlo k zápisu, neboť exekutor se domáhal zapsání exekutorského zástavního práva na základě nepravomocného rozhodnutí. Na základě ustanovení katastrálního zákona má význam pro exekuční řízení i tzv. poznámky. Poznámka je forma zápisu, kterým se zapisují významné informace týkající se buď v katastru evidovaných nemovitostí, nebo v katastru zapsaných vlastníků či jiných oprávněných .
„K zápisu poznámky dochází na základě rozhodnutí či oznámení soudu/soudního exekutora,

²⁹ usnesení NS České republiky ze dne 30.11.2011, sp.zn. 29 NSČR 16/2011

³⁰ zákon č. 120/2001 Sb. , exekuční řád ve znění pozdějších předpisů, § 69

³¹ usnesení KS v Plzni ze dne 17.1.2012, sp. zn. 122 ICM 1055/2011

*dražebníka nebo správce daně, správce obchodního závodu, vyvlastňovacího úřadu, pozemkového úřadu, IS či k doloženému návrhu toho, v jehož prospěch má být poznámka zapsána.*³² Pokud se poznámka zapisuje na základě rozhodnutí orgánů veřejné moci, tj. v exekučním řízení typicky na základě exekučního příkazu soudního exekutora, nemusí být toto rozhodnutí (exekuční příkaz) opatřeno doložkou právní moci ani doložkou vykonatelnosti³³.

1.5 Parcelace pohledávky zajištěného věřitele

Zajištěný věřitel má povinnost přihlásit svoji pohledávku do IŘ v rámci zákonné třiceti denní lhůty a je zcela na vůli zajištěného věřitele, zda-li přihlásí svoji pohledávku do řízení buď jako zajištěnou nebo jako nezajištěnou pohledávku. V poslední době však věřitelé tyto své pohledávky cíleně rozdělují za účelem maximálního uspokojení se v rámci oddlužení a to zcela nezákonně. Jednu a tutéž pohledávku přihlašují částečně jako zajištěnou a částečně jako nezajištěnou pohledávku. V posuzovaném případě si věřitel přihlásil svoji jedinou pohledávku částečně jako zajištěnou a částečně jako nezajištěnou pohledávku, kdy si věřitel neuhrazený hypoteční úvěr přihlásil hned dvakrát. Rozdělení a přihlášení své pohledávky částečně jako zajištěnou pohledávku částečně jako nezajištěnou pohledávku, odůvodňoval nedostatečnou hodnotou předmětu zajištění. Avšak soud k tomu postupu konstatoval: „ *V insolvenčním řízení nelze přihlásit pohledávku věřitele částečně jako zajištěnou a částečně jako nezajištěnou, jestliže věřitel dospěje k závěru, že zástava má nižší hodnotu než celá zajištěná pohledávka. Hodlá-li uplatnit své právo na uspokojení pohledávky ze zajištění, musí tuto pohledávku přihlásit jako pohledávku zajištěnou. Na této skutečnosti nemění nic, jestliže dlužník je pouze spoluvlastníkem předmětu zajištění a hodnota spoluvlastnického podílu je nižší než pohledávka věřitele. Věřitel by mohl svoji pohledávku přihlásit částečně jako zajištěnou a částečně jako nezajištěnou, jestliže by měl pohledávku zajištěnou ručením pouze do určité výše nebo jestliže by pohledávka věřitele byla zajištěna do výše nižší než je celková výše pohledávky.*“³⁴

Podle § 398 odst. 3 věta poslední IZ se zajištění věřitelé uspokojí jen z výtěžku

³² KONEČNÁ, Petra. *Nový vkladový režim a jeho dopad na exekuční řízení* [online]. epravo.cz, 27. února 2014 [cit. 27. února 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/novy-vkladovy-rezim-a-jeho-dopad-na-exekucni-rizeni-93680.html>>.

³³ zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí, § 22

³⁴ usnesení KS v Ústí nad Labem, pobočka Liberec ze dne 19.11.2013, sp. zn. KSLB 82 INS 16257/2012

zpeněžení zajištění. Důležitá je v tomto ustanovení z hlediska výkladu ustanovení částice jen. Zajištěný věřitel se uspokojuje tedy jen a pouze z předmětu zajištění. Věřitel se přihlášením své jediné pohledávky skládající se z jistiny a příslušenství snažil získat lepšího postavení v rámci IŘ. Rozdělením své pohledávky, kdy přihlášená jistina měla být uspokojena ze zajištění a příslušenství této pohledávky mělo být uspokojováno v rámci splátkového kalendáře, by zajištěný věřitel získal oproti ostatním věřitelům lepší postavení a to z důvodu dvojího plnění. Věřitel by byl uspokojován dvakrát a to jak ze zajištění zpeněžením předmětu zajištění, tak zbylá část pohledávky přihlášená jako nezajištěná pohledávka v rámci plnění ze splátkového kalendáře. KS rozhodl, že takovéto dělení a parcelace pohledávky je nepřipustná a dle mého názoru rozhodl velmi správně, neboť zajištěný věřitel nesmí těžit ze svého postavení dvakrát. Vyšší instance již mnohokrát rozhodly, že zajištěný věřitel nemůže zvýhodňovat své postavení, které je již tak oproti nezajištěným věřitelům výhodnější a musí nést riziko podnikatelského neúspěchu a nemůže jej přenášet na ostatní věřitele. Pokud zajištěný věřitel poskytne úvěr, který není zcela možné pokrýt ze zpeněžení předmětu zajištění, jedná se vždy a pouze o podnikatelské riziko věřitele.

1.6 Návrh na změnu zákona

Pokud bych měl zhodnotit aktuální právní úpravu týkající se souběhu insolvence a exekuce, zhodnotil bych ji velmi pozitivně, zejména po novele účinné od 1.1.2014, kdy jsou dána jasná pravidla při souběhu exekučního řízení a IŘ. Úprava se mi i z praxe jeví jako dostatečná a nevidím důvod k rozsáhlým změnám. Jedinou výtku mám k praktickému průběhu v rámci srážek ze mzdy. Neboť po zahájení IŘ je srážka ze mzdy ponechána v depositu a není vyplácena ani dlužníkovi ani exekutorovi. Následně v případě, že je povoleno a schváleno oddlužení se rozchází způsob řešení, jak naložit s penězi v depositu. Někteří IS vrací peníze z depositu dlužníkovi, někteří je naopak rozvrhnou mezi věřitele. Z praxe vím, že si každý IS dělá s deposity v podstatě co chce. Proto bych navrhnul výslovné právní zakotvení, i když již nyní dle mého názoru je, aby v rámci právní jistoty dlužník dopředu věděl, jak bude s penězi naloženo. Zákon sice upravuje v § 409 odst 2, že *„Dispoziční oprávnění k majetku, náležejícímu do majetkové podstaty v době schválení oddlužení, včetně toho majetku, s nímž dlužník nemohl dosud nakládat v důsledku účinků nařízení nebo zahájení výkonu rozhodnutí nebo exekuce, má od právní moci rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře dlužník“*, avšak z praxe vím, že IS

k depositu přistupují různě a brání se judikaturou soudů, že mají deposit rozvrhnout mezi věřitele a nikoliv je vydat dlužníkovi. Takto argumentují IS, kteří znají judikaturu. VS v Praze k výše uvedené problematice dokonce uvádí ve svém rozhodnutí, že v případě, kdy insolvenční soud schválil dlužníkovi oddlužení plněním splátkového kalendáře platí, že finanční prostředky, které byly v minulosti dlužníkovi sraženy z příjmu k provedení exekuce, avšak nebyly oprávněnému vyplaceny, je třeba použít k plnění splátkového kalendáře a to tak, že je insolvenční soud rozvrhne rovnoměrně mezi věřitele. Níže je uvedená citace z výše uvedeného rozhodnutí: *„Sražené části mzdy dlužnice, protože nebyly k provedení exekuce použity-zůstaly součástí jejího majetku a nepochybně tak dle § 205 odst. 1 a § 207 odst. 2 IZ náležejí do její majetkové podstaty. Z hlediska jejich použitelnosti v rámci oddlužení dlužnice plněním splátkového kalendáře však nelze pouštět ze zřetele, že jde o finanční prostředky dlužnice, které (nuceně) opustily její dispoziční sféru z toho důvodu, aby byly použity k uspokojení jednoho z jejích věřitelů (oprávněného). Pokud v rámci dané exekuce takto užity nebyly a pokud po zahájení IŘ dlužnice jakékoli další individuální vymáhání pohledávek věřitelů z jejího majetku již nebylo možné (viz § 109 IZ), protože muselo ustoupit insolvenčnímu řízení sloužícímu k řešení úpadku dlužnice a k uspokojení všech jejích věřitelů (§ 1 IZ), musejí být finanční prostředky dlužnice, deponované původně pro individuální uspokojení jednoho z věřitelů, použity ke kolektivnímu uspokojení všech věřitelů dlužnice, tedy nezajištěných věřitelů, jejichž pohledávky byly do splátkového kalendáře pojaty“.*³⁵

³⁵ usnesení VS v Praze ze dne 05.12.2012, sp. zn. 3 VSPH 450/2012-B-24

2 Nepoctivý záměr a lehkomyšlný přístup dlužníka v insolvenčním řízení

V rámci rozhodování o návrhu na povolení oddlužení může insolvenční soud rozhodnout o povolení oddlužení v případě, že dlužník splňuje zákonem požadované náležitosti a podmínky pro úspěšné povolení oddlužení. Dále může insolvenční soud návrh na povolení oddlužení odmítnout z důvodů uvedených v IZ, zejména z důvodu nedostatku požadavků zákona nebo meritorně ve věci rozhodne zamítnutím. Insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení, jestliže se zřetelem ke všem okolnostem lze důvodně předpokládat, že podáním návrhu na oddlužení je sledován nepoctivý záměr nebo že hodnota plnění, které by při oddlužení obdrželi nezajištění věřitelé, bude nižší než 30 % jejich pohledávek, ledaže tito věřitelé s nižším plněním souhlasí a také tehdy, jestliže dosavadní výsledky řízení dokládají lehkomyšlný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v IŘ.³⁶ Lehkomyslným přístupem může být například „podání dlužníka k soudu, jeho neúplnost, včasnost, projevy vůči soudu, dodržování soudem stanovených lhůt.“³⁷

Hlavním zájmem a záměrem dlužníka je dosažení oddlužení. Nebo se dá jeho záměr také označit slovy dosáhnout legálního zkrácení majetkových práv věřitele³⁸, takže samotný institut oddlužení je již nepoctivý ze své podstaty.

2.1 Pojem poctivost

Hlavním důvodem, proč návrh na povolení oddlužení dlužníkovi neschválit z důvodu jeho nepoctivého zájmu vystihuje základní zásada občanského práva, že nikdo by neměl těžit ze svého nepoctivého či protiprávního jednání. Poctivost je v literatuře pojímána jako určité objektivní hledisko, které zohledňuje čestnost, slušnost, otevřenost, věrnost, předvídatelnost druhým, zřetel na zájem druhého (pozornost, zohlednění, očekávání), spoleh na druhou stranu.³⁹

Důležité je při posuzování poctivosti vyloučit jakékoliv subjektivní hledisko dlužníka. Rozhodné je, zda došlo k naplnění a respektování určitých obecně akceptovatelných hodnot společností. Poctivost záměru je tedy nutné vždy posuzovat s ohledem na objektivní nikoliv

³⁶ zákon č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 395

³⁷ HÁSOVÁ, Jana a kolektiv (ed). *Insolvenční zákon, komentář*. 2.vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 1264.

³⁸ PLEVA, Vítězslav. K pojmu nepoctivý záměr v insolvenčním řízení. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 21, č.3, s.104.

³⁹ TELEC, Ivo. Poctivost a důvěra, dobrá víra, dobré mravy, veřejná morálka a veřejný pořádek. *Právní rozhledy*, 2011, roč. 19, č. 1, s. 1.

subjektivní přesvědčení a postoj konkrétního dlužníka k podanému návrhu.

Pojem „sledování nepoctivého záměru“ je tedy třeba interpretovat tak, že soud zamítne oddlužení v případě, že dlužník podává návrh na oddlužení s cílem poškodit věřitele. Vždy se musí v konkrétním případě zkoumat hledisko, zda dlužník takový záměr vědomě zamýšlel, subjektivní kritérium tedy, že dlužník měl vědomí o svém nepoctivém záměru. Toho se docílí tak, že se vezme v úvahu objektivní hledisko a vztáhne se na samotný záměr dlužníka. V rozhodnutí VS v Praze se praví, že: „*závěr o nepoctivém záměru přitom není vázán k povědomí dlužníka o institutu oddlužení, jak se dlužníci domnívají, ale je zkoumán obecně z hlediska poctivého chování vůči věřitelům.*“⁴⁰ Již samotná koncepce oddlužení může být brána jako nepoctivá, neboť ve většině případů dlužník, pokud je mu oddlužení povoleno nezaplatí věřiteli 100 % závazků, ale pouze část těchto závazků, neboť zákon vyžaduje minimálně zaplatit 30 % hodnoty přihlášených dluhů, záleží vždy na konkrétním příjmu dlužníka nebo pokud dlužník zaplatí převážnou část dluhů, zaplatí ji až v horizontu pěti let. Sama koncepce oddlužení se jeví jako nespravedlivá, možná i až nepoctivá vůči věřitelům, neboť dlužník, ačkoliv mu vznikl závazek, tak jej sice splácí, avšak ve zcela jiném režimu, než si strany na začátku smluvního vztahu ujednaly.

Otázkou tedy je, do jaké míry musí být záměr dlužníka nepoctivý, aby se jednalo o naplnění smyslu § 395 IZ. Musíme brát v úvahu rozdíl mezi jednotlivými typy dlužníků. Prvním typem dlužníka je dlužník, který si neustále půjčuje peníze, aniž by je nutně potřeboval a bezmyšlenkovitě je utrácí, například hraním na automatech, nákupem dovolené na splátky, nákupem nepotřebných věcí. Druhým typem dlužníka je dlužník, který si zapůjčuje další a další finanční prostředky, aby splácel své předchozí závazky a dostává se tak stále hlouběji a hlouběji do nekonečné spirály dluhů s myšlenkou, že jednou se situace obrátí a on začne řádně splácet, až jednotlivé dluhy zcela zaplatí. Dalším typem dlužníka je dlužník, který má od počátku úmysl peníze splácet a také je splácí. Ale náhle přijde o zaměstnání a jelikož měl více zápůjček, tak nyní s ohledem na situaci, kdy dlužník ztratil zaměstnání a nemá vytvořenou žádnou finanční rezervu, nemá z čeho zapůjčené prostředky splácet.

Oddlužení je tedy určeno především pro poctivé a zodpovědné osoby, avšak rozeznat hranici⁴¹ mezi poctivostí a nepoctivostí dlužníka je pro soud velmi obtížné. V každém případě otázka poctivosti sledovaného záměru návrhem na oddlužení musí být zkoumána individuálně a nemůže k ní být přistupováno šablonovitě. Soud musí brát v potaz skutečnosti, nejen ty před

⁴⁰ usnesení VS v Praze ze dne 23.8.2012, sp.zn. 3 VSPH 254/2012-A-18

⁴¹ usnesení NS ČR ze dne 28.3.2012, sp.zn. 29 NSČR 32/2011-B-37

povolením oddlužení, ale také všechny skutečnosti, které zjistil v průběhu probíhajícího IŘ.⁴²

NS uvedl ve svém rozhodnutí k otázce nepoctivého záměru: „ *Ustanovení § 395 odst. 1 písm. a) IZ patří k právním normám s relativně neurčitou hypotézou, to jest k právním normám, jejichž hypotéza není stanovena přímo právním předpisem a které tak přenechávají soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností. Závěr, že dlužník sleduje podáním návrhu na povolení oddlužení nepoctivý záměr, závislý vždy na posouzení konkrétních okolností, jež vyjdou najevo v rámci daného IŘ. Může jít např. o jednání směřující k poškozování věřitelů (lhostejno, že nesankcionované normami trestního práva) v době před zahájením IŘ, o zatajování skutečností týkajících se majetkových poměrů dlužníka a podobně.*“⁴³

Povinnost dlužníka sledovat navrženým oddlužením poctivý záměr trvá po celou dobu oddlužení – jak ve fázi povolení oddlužení, tak ve fázi po schválení oddlužení. „*Po celou dobu je soud z moci úřední povinen sledovat poctivost dlužníkovu záměru a v případě, že vyjdou najevo nové skutečnosti o nepoctivosti dlužníka musí na ně reagovat. V případě, že by vyšly najevo okolnosti i po schválení, že dlužník nesleduje oddlužením poctivý zájem, zruší soud schválené oddlužení podle § 418 odst 1 písmen a) IZ.*“⁴⁴

VS v Praze se zabýval otázkou⁴⁵ dosavadního osobního života a přístupu dlužníka k plnění jeho povinností v minulosti. Rozhodnul, že jeho minulost není zcela bezvýznamná, ale není rozhodující pro povolení oddlužení. Byť se mohl dlužník v minulosti chovat lehkovážně, nejedná se o nepoctivý záměr dlužníka v situaci, kdy žádá o oddlužení. Samotné oddlužení může být dostatečným ponaučením a trestem pro dlužníka s ohledem na následky z něj vyplývající. „ *Jen paušální poukazování na údajný dřívější lehkomyšlný přístup dlužníka před zahájením insolvenčního návrhu, nemůže být důvodem pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení.*“⁴⁶

Problém abstraktnosti pojmu nepoctivý záměr vyústil až v rámci novelizace⁴⁷ ustanovení § 395 k úplnému vypuštění demonstrativního výčtu nepoctivých jednání dlužníka, které zákonodárce považoval za nepoctivé. V souladu s judikaturou rozhodnutím NS tak musí

⁴² usnesení NS ČR ze dne 30.1.2014, sp.zn. 29 NSČR 8/2012

⁴³ usnesení NS ČR ze dne 28.7.2011, sp. zn. 29 NSČR 14/2009

⁴⁴ usnesení NS ČR ze dne 26.2.2014, sp. zn. 29 NSČR 17/2013

⁴⁵ usnesení VS v Praze ze dne 18.2.2013, 1 VSPH 223/2013

⁴⁶ HÁSOVÁ, Jana a kolektiv (ed). *Insolvenční zákon, komentář*. 2.vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 1271.

⁴⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 395

soudy vždy pečlivě zkoumat každý případ individuálně a posuzovat nepoctivost v každém případě.

Případem nepoctivého jednání dlužníka může být zatajování majetku, zatajování příjmů, bydliště. Naopak nepoctivým záměrem není, když se snaží dlužník dodatečně navýšit své příjmy, které po něm soud vyžaduje. NS také rozhodl⁴⁸ v případě dlužníka, který nejprve vyvedl majetek z majetkové podstaty tím, že převedl svůj nemovitý majetek s úmyslem zachránit jej před prodejem na třetí osobu a následně jej převedl zpět pro své lepší postavení v rámci IŘ, že se nejedná o nepoctivý záměr, neboť věřitelé v rámci IŘ nebyly na svých právech zkráceni. Dalšími případy, které jsou brány jako nepoctivé je uzavírání darovacích smluv v období, kdy evidentně dlužník již věděl, že nedodrží své závazky a za účelem záchrany svého majetku jej daroval třetím osobám. Za nepoctivé jednání dlužníka je také považováno dlouhodobé nevykonávání ekonomické činnosti dlužníka a jeho neusilování o takový příjem, dále je nepoctivé také získání příjmů z trestné činnosti.

2.1.1 Problematika spáchání trestného činu a poctivost záměru dlužníka

Jedním ze základních předpokladů pro úspěšné povolení oddlužení bylo v ustanovení § 395 odst. 3 IZ účinného do 31.12.2013, mimo dalších podmínek, také podmínka bezúhonnosti dlužníka ve smyslu čistého trestního rejstříku. Dlužník nesměl mít záznam o pravomocném odsouzení pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy v trestním rejstříku. Novelou účinnou od 1.1.2014 toto ustanovení bylo vypuštěno s odůvodněním, že příkladný výčet § 395 odst. 3 IZ byl zavádějící⁴⁹. V žádném případě však neznamená novelizace, že by dlužník mající záznam v rejstříku trestu za spáchaný majetkový nebo hospodářský trestný čin mohl bez problému žádat o oddlužení. *„Trestněprávní minulost dlužníka je pouze možným vodítkem, ze kterého lze usuzovat na nepoctivý záměr dlužníka, nikoliv ho mít za nezvratný.“*⁵⁰ Důležitá je také návaznost ustanovení § 414 a § 415 IZ, týkající se osvobození dlužníka od placení pohledávek. *„Osvobození se nedotýká peněžitého trestu nebo jiné majetkové sankce, která byla dlužníkovi uložena v trestním řízení pro úmyslný trestní čin, a dále pohledávek na náhradu škody způsobené úmyslným porušením právní povinnosti.“*⁵¹ Dlužník tedy i po osvobození od placení zbytku pohledávek ve smyslu § 414 IZ je povinen uhradit tyto pohledávky, majetkové sankce. Nemajetkových sankcí (trest

⁴⁸ usnesení NS ČR ze dne 28.7.2011, sp. zn. 29 NSČR 32/2011

⁴⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 395

⁵⁰ usnesení VS v Praze ze dne 6.2.2009, sp. zn. 1 VSPH 53/2009

⁵¹ zákon č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 416

odněti svobody) na straně dlužníka se z logiky věci oddlužení nevztahuje. Účelem je, aby dlužník, který byl v trestním řízení k této sankci pravomocně odsouzen, nezneužil institut oddlužení v podstatě k „osvobození“ a zlevnění svých majetkových sankcí.⁵² Stejně tak v případě, kdy dlužníkovi vznikne pohledávka na náhradu škody způsobená úmyslným porušením právních povinností, bez ohledu na původ této povinnosti, ať se již jedná o občanskoprávní nebo pracovněprávní odpovědnost, nemá nárok na osvobození od této sankce a povinnost nahradit škodu mu nezaniká.

V rozhodnutí⁵³ NS byla řešena otázka, zda se jedná o nepoctivý záměr, v případě kdy dlužník byl v posledních pěti letech pravomocně odsouzen za spáchání trestného činu úvěrového podvodu, tedy majetkového trestného činu, přičemž pravomocné odsouzení dlužníkovi bylo zahaleno podle trestního zákoníku, tedy se na něj nyní pohlíží jako na osobu bezúhonnou. Nelze tedy pohlížet na pachatele dlužníka, kterému bylo v souladu s trestním zákoníkem zahaleno odsouzení, považovat za nepoctivý záměr. NS došel k závěru, že ani tato skutečnost, není okolností, kterou je sledován nepoctivý záměr dlužníka. Soud odkazuje na § 416, na základě něhož majetková sankce oddlužením nezaniká a dlužník není osvobozen od placení této sankce.

Podle mého názoru by měl soud vždy pečlivě zkoumat minulost dlužníka zejména v těch případech, kde má dlužník záznam v rejstříku trestů o spáchaných majetkových či hospodářských trestných činech a nikoliv pouze formálně zamítnout tyto návrhy. V posuzovaném případě⁵⁴ byl podán insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení za situace, kdy manželka dlužníka nemá čistý trestní rejstřík a v minulosti byla pravomocně odsouzena za úmyslný majetkový trestní čin ve smyslu § 211 TZ a byla jí uložena podmínka na 4 roky. Ve svém návrhu však manželé navrhnou zpeněžení veškerého nemovitého majetku v hodnotě asi 2,8 milionu Kč a zbývající část neuspokojených dluhů chtějí splácet v průběhu 5 let v rámci splátkového kalendáře. V posuzovaném případě bych ocenil snahu dlužníků o nabídnuté řešení, tedy zpeněžení majetkové podstaty dlužníků, dále bych zdůraznil, že nedošlo ke vzniku škody na straně věřitele a nebyla pachatelce uložena povinnost nahradit majetkovou škodu. Nevidím důvod, proč by nemělo být oddlužení povoleno. Vzhledem k tomu, že jsem posuzovaný případ sám zpracovával a podával ke KS

⁵² HÁSOVÁ, Jana a kolektiv (ed). *Insolvenční zákon, komentář*. 2.vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 1413.

⁵³ usnesení NS ČR ze dne 30.1.2012, sp. zn. 29 NSČR 8/2012

⁵⁴ insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení ze dne 10.3.2015, sp. zn. KSPH 71 INS 6068/2015

v Praze a mé osobní znalosti situace manželů, jsem přesvědčen o poctivosti projednávaného případu a návrhu řešení úpadku formou oddlužení. Dne 5.5.2015 bylo oddlužení úspěšně manželům dlužníkům úspěšně povoleno.

2.1.2 Výpověď příjmu ze smlouvy o důchodu

V dalším rozhodnutí⁵⁵ se NS zabýval otázkou poctivého záměru v situaci, kdy dlužník, příjemce peněžitého plnění ze smlouvy o důchodu, vypověděl uzavřenou smlouvu o důchodu s dárcem z důvodu zvýšení svého příjmu. Dlužník uzavřel smlouvu o důchodu s dárcem v průběhu IŘ, neboť jeho příjmy nebyly údajně dostatečné, aby splnil v souladu se zákonem minimální zákonnou hranici pro úspěšné oddlužení ve výši 30 % zaplacení dluhů z celkových přihlášených dluhů a dále odměnu IS. Dlužník tedy dle pokynu IS uzavřel smlouvu o důchodu s dárcem, ve které bylo mimo jiné ujednáno, že v případě, že dlužník v budoucnu bude mít vyšší příjmy může dojít k vypovězení smlouvy. Dlužník, tedy příjemce důchodu, tuto smlouvu jednostranně vypověděl, neboť vlivem valorizace starobního důchodu a správného výpočtu srážky z důchodu, došlo k navýšení příjmů do takové míry, že již nebylo zapotřebí mít další příjem ze smlouvy o důchodu pro splnění minimální hranice 30 % uhrazených dluhů. Soudy prvního a druhého stupně však tento postup dlužníka vnímaly jako porušení povinností vyplývajících ze splátkového kalendáře tak, jak bylo v rozhodnutí soudu uloženo a zrušily schválené oddlužení v souladu s § 418 IZ. Soud druhého stupně argumentoval, že vzdát se pravidelného příjmu ze smlouvy o důchodu dlužníkem je významným zásahem do poměrů dlužníka, neboť v případě, že by dlužník, byť se mu v mezidobí zvýšily příjmy, i nadále pobíral na základě smlouvy o důchodu tento příjem, by namísto úhrady 31 % dluhů uhradil věřitelům celkově okolo 55 % dluhů včetně odměny IS. Argumentuje tím, že ujednání stran o možnosti výpovědi smlouvy o důchodu obvykle směřuje k omezení celkové částky, jež v rámci oddlužení zaplatí věřitelům a cílem oddlužení není uspokojit nezajištěné věřitele v minimální zákonem stanovené výši 30 %, ale výše uspokojení má být co nejvyšší. Dlužník se však dovolal k NS, protože s rozhodnutím nesouhlasil. Kromě jiného namítal, že smlouva o důchodu byla uzavřena na základě pokynu IS, který v původním řízení špatně stanovil výši možných srážek z dlužníkovy příjmu a tedy podmínil schválení oddlužení uzavřením smlouvy o důchodu, ačkoliv v případě správného výpočtu ji nebylo třeba. NS však ve svém rozhodnutí vrátil věc soudu prvního stupně ke změně rozhodnutí, neboť se nejednalo v tomto případě, tak jak tvrdily soudy nižšího stupně o vzdání se příjmů ze smlouvy o důchodu, ale o naplnění

⁵⁵ usnesení NS ČR ze dne 26.2.2014, sp. zn. 29 NSČR 71/2013

podmínky, kterou si dárce a příjemce ujednali ve smlouvě o důchodu, tedy pro případ, že dlužník nabude tolik nových příjmů, že bude postačovat jeho nový příjem na plnění schváleného oddlužení, aniž by bylo zapotřebí mít další příjem ze smlouvy o důchodu, může kterákoliv ze stran, ukončit smlouvu o důchodu. Nejedná se tak tedy o vzdání se dalších příjmů a zkrácení tak možného vyššího plnění splátkovým kalendářům na straně dlužníka. Dále namítal dovolací soud také nesprávné poučení a špatný výpočet srážek z důchodu, které zapříčinily nutnost uzavření smlouvy o důchodu před schválením oddlužení. V případě, že by byla srážka správně stanovena již v rámci řízení před schválením, nebylo by vůbec zapotřebí smlouvu o důchodu uzavírat a postačovaly by příjmy dlužníka již od samotného počátku pro úspěšné oddlužení.

2.1.3 Neuvedení zahraničních věřitelů

NS rozhodl⁵⁶, že dlužník, který v podaných seznamech majetků a závazků zatajil závazky a majetek v zahraničí, sledoval svým oddlužením nepoctivý záměr. Zahraničním věřitelům byla minimálně ztížena možnost včas přihlásit si své pohledávky a stát se tak účastníkem řízení. V souladu s § 104 odst. 3 IZ je dlužník povinen uvést všechny osoby, o nichž je mu známo, že vůči němu mají nebo uplatňují pohledávky či jiná majetková práva. Zvláštní význam má uvedení zahraničního věřitele dlužníka, protože pokud by je dlužník správně uvedl, soud by postupoval v souladu s § 430 IZ, na základě něhož musí zahraničním věřitelům z Evropské unie doručit vyhlášku o zahájení IŘ a věřitelé by tak včas uplatnili své nároky. Zamlčením zahraničních věřitelů se dlužník snažil podvodně zbavit těchto věřitelů a jednal tedy s nepoctivým záměrem.

2.1.4 Plnění splátkového kalendáře třetí osobou

VS v Olomouci⁵⁷ se zabýval otázkou, zda je návrh na oddlužení poctivý v případě, kdy za dlužníka zcela platí oddlužení třetí osoba z důvodu, že dlužník nemá žádné příjmy. V posuzovaném případě se jednalo dle mého názoru o spornou situaci, neboť dlužník očekával příjem z invalidního důchodu, v době podání měl příjem ze zaměstnání, avšak nedostatečný, a proto uzavřel smlouvu o důchodu se svojí matkou jako dárkyní. V průběhu řízení však příjem ze zaměstnání dlužníka skončil, neboť mu skončil pracovní poměr a dlužník očekával, že mu bude přiznán invalidní důchod. Na základě toho navrhl odvolacímu

⁵⁶ usnesení NS ČR ze dne 30.4.2013, sp. zn. 29 NSČR 45/2010

⁵⁷ usnesení VS v Olomouci ze dne 20.10.2011, sp. zn. 3 VSOL 506/2011

soudu posečkání s rozhodnutím o oddlužení do doby než mu bude tento invalidní důchod přiznán. Odvolací soud však rozhodl, že není možné posečkat na rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení o přiznání důchodu a návrh na oddlužení zamítl jako nepoctivý, ačkoliv měl uzavřenou smlouvu o důchodu, ze které by byl hrazen splátkový kalendář a vyhověl by tak zákonnému požadavku na splnění minimální hranice úhrady 30 % dluhu včetně odměny IS. V daném případě se mi jeví toto rozhodnutí soudu jako nespravedlivé, neboť dlužník pokud by mu byl přiznán invalidní důchod, příjem měl a ačkoliv by to byl příjem nedostatečný, na základě smlouvy o důchodu by splátkový kalendář dodržel. Naproti tomu VS v Praze ve svém rozhodnutí rozhodnul: „*Není s předpokladem poctivosti dlužníkovy záměru slučitelné, pokud zjevně neusiluje o přiměřenu výdělečnou činnost. Jinak řečeno, poctivě se vůči svým věřitelům nechová dlužník, který pro splátkový kalendář nabízí jen příjmy ze sjednané finanční pomoci třetí osoby, aniž by se sám jakkoli snažil, ač mu v tom objektivně nic nebrání, tyto příjmy ve prospěch maximálního možného uspokojení věřitelů navýšit vlastní výdělečnou činností.*“⁵⁸

V daném případě dlužník měl uzavřenu smlouvu o důchodu na základě níž měly být hrazeny povinnosti ze splátkového kalendáře, dále se dlužník snažil po celou dobu řízení najít zaměstnání avšak neúspěšně. Dlužník uzavřel dohodu o provedení práce na 2 měsíce, což považoval soud prvního stupně za nedostatečné a označil takové plnění splátkového kalendáře za nedostatečné a rozhodnul, že návrh na oddlužení je nepoctivý. VS v Praze, však rozhodl, že v tomto konkrétním případě se však o nepoctivý záměr nejedná, neboť dlužník se po celou dobu řízení snažil zaměstnání najít, tak aby uspokojil věřitele v co největší možné míře.

2.1.5 Převod nemovitostí před zahájením IŘ

Na nepoctivý záměr dlužníka lze usuzovat i v situaci, kdy dlužník před podáním insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na oddlužení použije převážnou část kupní ceny za tyto převedené nemovitosti na úhradu dluhů vybraným věřitelům, nikoliv na úhradu dluhů rovnoměrně mezi své všechny věřitele. VS v Olomouci k tomu uvádí: „*Jestliže dlužník dva měsíce před podáním insolvenčního návrhu a návrhu na povolení oddlužení uzavřel kupní smlouvu o převodu nemovitostí, je opodstatněna úvaha soudu prvního stupně, že toto jednání může být považováno za nepoctivý záměr dlužníka ve smyslu § 395 odst. 1 písm. a) IZ, neboť kupní cenu zastavených nemovitostí nevynaložil dlužník výhradně na zaplacení závazků vůči zástavnímu věřiteli, ale podle svého tvrzení část kupní ceny použil k úhradě údajných závazků*

⁵⁸ usnesení VS v Praze ze dne 27.8.2012, sp. zn. 3 VSPH 848/2012

vůči rodinným příslušníkům a známým, což navíc, jak správně uzavřel soud prvního stupně, dlužník ani nedoložil. V tomto směru předložil pouze přehled výdajů. Tím mohlo dojít ke zvýhodnění těchto osob před ostatními věřiteli dlužníka. Zákonným důsledkem zamítnutí návrhu na povolení oddlužení je pak rozhodnutí o způsobu řešení úpadku dlužníka konkursem (§ 396 odst. 1 IZ).“⁵⁹

2.1.6 Poskytování peněžních prostředků třetím osobám

VS v Olomouci ve svém rozhodnutí⁶⁰ rozhodnul ve věci dlužníka, který podal insolvenční návrh na oddlužení, že jeho návrh je nepoctivý, neboť dlužník si opakovaně půjčoval finanční prostředky a většina z těchto peněžních prostředků byla dlužníkem dále poskytnuta třetí osobě, synovi dlužníka. Navíc dlužník si půjčil většinu peněžních prostředků v krátké době a převážnou většinu z nich ani nezačal splácet a přesto si bral další půjčky.

Za účelem skutečného zjištění⁶¹, zda-li dlužník podáním insolvenčního návrhu spojeného s oddlužením sleduje v daném případě nepoctivý záměr, je soud oprávněn vyžadovat údaje po dlužníkovi, k jakému účelu použil finanční prostředky, které mu poskytli věřitelé, jejichž pohledávky mají být předmětem oddlužení.

⁵⁹ usnesení VS v Olomouci ze dne 13.5.2010, sp. zn. 2 VSOL 135/2010

⁶⁰ usnesení VS v Olomouci ze dne 24.6.2010, sp. zn. 2 VSOL 184/2010

⁶¹ usnesení VS v Olomouci ze dne 15.7.2010, sp. zn. 2 VSOL 217/2010

3 Společný návrh manželů

3.1 Pojem a historie vývoje společného návrhu manželů

Od novely⁶² mohou manželé podat společný návrh na oddlužení. Společný návrh na povolení oddlužení jsou oprávněni podat manželé, jejichž manželství trvá ke dni, kdy jejich návrh dojde příslušnému insolvenčnímu soudu, pokud jsou osobami, které by mohly podat návrh samostatně. Kromě obecných náležitostí vyžadovaných zákonem při podání návrhu na povolení oddlužení, je nutné podat zároveň společné prohlášení manželů, aby byl jejich majetek pro účely zpeněžení majetkové podstaty považován za majetek ve společném jmění manželů. V minulosti však společný návrh manželů být podán nemohl, díky tomu vznikaly velké komplikace při oddlužování manželů. V zásadě v minulosti existovaly tři přístupy k oddlužování závazků ze společného jmění manželů. Nejčastěji byly úpadky manželů řešeny samostatně, kdy v rámci rozhodnutí o úpadku každého z manželů byly vydány samostatné výroky o schválení oddlužení. V případě uplatnění tohoto postupu se majetek ze společného jmění manželů zahrnul do samostatné majetkové podstaty. V případě schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře, příjem každého z obou manželů slouží k uspokojení pohledávek jen těch věřitelů, kteří se přihlásili do IŘ toho kterého dlužníka (manžela). Pro tento typ oddlužení tak sloužil výhradně příjem oddlužujícího se manžela a příjem druhého z manželů jím nebyl dotčen. V případě, že se oddlužoval pouze jeden z manželů, mohl být zbylý majetek druhého manžela, který nebyl v úpadku, postižen výkonem rozhodnutí nebo exekucí. Oddělené oddlužování manželů nalezneme např. v insolvenčních řízeních pod sp. zn. KSPH 39 INS 4124/2010.

Ještě před novelou § 394a IZ byla myšlenka společného oddlužení manželů řešena v rámci jediného řízení v usnesení VS v Praze. Soud v rozhodnutí zaujal názor, že podpis druhého manžela na formuláři pro povolení oddlužení znamená „*nejenom formální souhlas se zahájením takového řízení vyžadovaný v § 392 odst. 3 IZ, ale též tímto kvalifikovaným projevem zároveň souhlasila (rozuměj manželka navrhovatele) s tím, aby veškerý majetek tvořící jejich společné jmění manželů byl využit pro potřeby oddlužení jejího manžela.*“⁶³Soud vycházel z tehdejší definice společného jmění manželů ve smyslu § 143 OZ a dále vycházel z ustanovení § 144 OZ, že pokud není prokázán opak, má se za to, že majetek nabytý

⁶² zákon č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 394a

⁶³ usnesení VS v Praze ze dne 15.12.2009, sp. zn. 1 VSPH 669/2009

a závazky vzniklé za trvání manželství tvoří společné jmění manželů. V duchu tohoto usnesení je tedy majetková podstata obou manželů zásadně totožná. V případě, že dojde k oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, musí být zpeněžen majetek ve společném jmění manželů. Je-li způsobem řešení úpadku obou manželů oddlužení plněním splátkového kalendáře, bude potom možné k úhradě pohledávek věřitelů použít veškerých příjmů manželů dosažených za trvání oddlužení každým z nich či oběma společně.⁶⁴ V případě, že se oddlužuje jen jeden z manželů, zatímco druhý z manželů o oddlužení nepožádal, bude k uspokojení věřitelů, kteří se přihlásili do IŘ, použita i odpovídající část vyplacených příjmů neoddlužujícího se manžela.⁶⁵

Třetí ze způsobů, který se v minulosti uplatňoval, byl kompromis, který uplatnil KS v Praze ve svém rozhodnutí⁶⁶, kdy soud schválil oddlužení plněním splátkového kalendáře a zároveň uložil insolvenčnímu správci, aby oddlužení dlužníka prováděl společně s oddlužením dlužníka manžela, které se projednávalo samostatně. Oddlužení obou manželů tedy probíhalo v samostatných řízeních a jeden z manželů pomáhal druhému, zejména v případě, že mu nepostačují příjmy na splnění zákonné hranice úhrady, alespoň 30 % dluhů.

Po novele § 394a a nově vzniknuvší úpravě společného návrhu manželů na povolení oddlužení víceméně výše uvedené problémy odpadly. Manželé, ačkoliv jsou oprávněni podat každý návrh na povolení oddlužení samostatně, mohou podat tento návrh společně. Rozhodné je, aby byli dlužníci manželi ke dni podání návrhu. Kromě obecných požadavků musí návrh manželů na povolení oddlužení obsahovat výslovné prohlášení obou manželů, že souhlasí s tím, aby všechny jejich majetek byl pro účely schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty považován za majetek ve společném jmění manželů a navíc podpisy musí být úředně ověřeny. V rámci společně podaného návrhu odpadla většina problémů spojená s dvěma různými řízeními a dále manželé dlužníci ušetří celkové náklady na odměnu IS⁶⁷, neboť každý z nich musí jednotlivě platit měsíčně odměnu a náhradu hotových výdajů ve výši 900,- Kč bez DPH, tedy celkem 1800,- Kč bez DPH, v případě odměny a náhrady hotových výdajů u manželů je to 1350,- Kč bez DPH za měsíc, celkem tedy manželé dlužníci ušetří za

⁶⁴ ŘEHÁČEK, Oldřich. Osobní bankrot manželů a jeho řešení v soudní judikatuře. *Bulletin advokacie*, 2011, roč.22, č.7-8, s.42.

⁶⁵ usnesení NS ČR ze dne 29.6.2005, sp. zn. 30 Cdo 1642/2004

⁶⁶ usnesení KS v Praze ze dne 21.9.2010, sp. zn. KSPH 40 INS 5210/2010

⁶⁷ Vyhláška 313/2007 Sb., vyhláška o odměně IS, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů ve znění pozdějších předpisů

dobu 5 let 27.000,- Kč bez DPH.

3.2 Fikce společného majetku

Kromě obecných náležitostí musí manželé při podání insolvenčního návrhu doplnit o výslovné prohlášení obou manželů, ve kterém souhlasí s tím, aby všechn jejich majetek byl pro účely schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty považován za majetek ve společném jmění manželů a dále musí být podpisy obou manželů úředně ověřeny. Pokud tedy dojde k povolení a následně ke schválení návrhu na oddlužení a má dojít ke zpeněžení majetkové podstaty, zavádí se pro účely provedení oddlužení fikce, že i majetek ve výlučném vlastnictví jednoho z manželů, je považován za majetek náležející do společného jmění manželů.⁶⁸ Pro účely zpeněžení majetkové podstaty se tak za majetek ve společném jmění manželů považuje pohledávka na plnění z pracovněprávních, či soukromoprávních vztahů, která náleží pouze jednomu z manželů, ačkoliv vznikla před vznikem společného jmění manželů, dále jsou to podíly v obchodních společnostech nabyté před uzavřením manželství, nároky na výplatu mzdy, dále je to veškerý majetek jednoho z manželů vlastněný v podílovém spoluvlastnictví. V případě, že však manželé nepodají společný návrh na povolení oddlužení, každý jej podá samostatně a nedojde-li ani přes výzvu soudu k nápravě, tedy k podání společného návrhu na oddlužení, má povolení a následné schválení oddlužením zpeněžením majetkové podstaty za následek zánik společného jmění manželů.

Pokud je návrh na povolení oddlužení podán pouze jedním z manželů a druhý manžel se tak na oddlužení nepodílí, což je prakticky špatně, tudíž osvobození od zbytku dluhů dosáhne pouze manžel oddlužující se, znamená to v konečném důsledku, že společné jmění manželů oddluženo nebude. Vůči manželu dlužníkovi, který nebyl v režimu oddlužení, může věřitel i nadále uplatňovat veškeré dluhy a jsou vymahatelné ze společného jmění manželů.⁶⁹

S ohledem na dlouhou dobu trvání oddlužení manželů patří zejména situace, kdy dojde k rozvodu za trvání účinků oddlužení plněním splátkového kalendáře, úmrtí jednoho z manželů, ztrátě výdělku jednoho z manželů a s tím související neplnění splátkového kalendáře. Tyto problematické situace z části vyřešila novela IZ účinná od 1.1.2014.

⁶⁸ HÁSOVÁ, Jana a kolektiv (ed). *Insolvenční zákon, komentář*, 2.vydání. Praha:C.H.Beck, 2013, s. 1254.

⁶⁹ usnesení VS v Praze ze dne 21.09.2011, sp. zn. 3 VSPH 813/2011

3.3 Rozvod v průběhu trvání účinků oddlužení plněním splátkového kalendáře

S ohledem na délku trvání oddlužení, které může trvat i pět let, může dojít k rozvodu manželství. Oddlužení skončí dříve pouze tehdy, že dlužníci uspokojí věřitele ve výši 100 % přihlášených dluhů. Rozpad manželství však z hlediska právního postavení dlužníků manželů nemá na probíhající oddlužení žádný vliv. Manželé jsou omezeni pouze na majetkových právech, nikoliv na právech v rodinném životě. Proto se manželé mohou po schválení oddlužení rozvést, účinky oddlužení trvají i nadále, jedinou povinností je nahlásit vše insolvenčnímu správci, neboť vlivem zániku vyživovací povinnosti vůči bývalému manželu musí dojít k přepočítání nezabavitelné částky, která se nově sníží, neboť zanikne jedna vyživovací povinnost vůči bývalému manželu. Rozvedení manželé nadále hradí splátky dle usnesení soudu, tak jako by manželé byli i nadále.⁷⁰ V případě, že by se manželé chtěli rozvést v průběhu řízení o povolení a schválení oddlužení, tak také mohou učinit, neboť rozhodné je datum podání návrhu na oddlužení a to zda byli manželé v den podání návrhu. Manželé mají „*po dobu trvání IŘ o tomto návrhu a po dobu trvání účinků oddlužení postavení nerozlučných společníků a považují se za jednoho dlužníka*“.⁷¹

3.4 Úmrtí manžela v průběhu trvání účinků oddlužení

Před novelou a vytvořením § 394a IZ platilo, že v případě⁷² úmrtí jednoho z manželů, který byl účastníkem společného oddlužení manželů v průběhu procesu oddlužení a ztratil způsobilost být účastníkem řízení⁷³ došlo k zastavení řízení proti zemřelému manželu. IŘ vylučuje, aby bylo dále pokračováno s univerzálním nástupcem, dědicem ve smyslu § 107 odstavce 3 občanského soudního řádu, bylo tedy nutné, aby soud daný případ zemřelého dlužníka vyloučil k samostatnému projednání a ve smyslu § 107 odst. 5 občanského soudního řádu a řízení zastavil, neboť nelze vést řízení proti zemřelému. Muselo tedy nejprve dojít k vypořádání společného jmění manželů a teprve výsledek tohoto dědického řízení určil rozsah aktiv a pasiv zemřelého dlužníka. Tento postup se užije na všechna řízení, kdy došlo ke spojení návrhů manželů dlužníků zahájená do 31.12.2013,

⁷⁰ KUBEŠOVÁ, Jana. *Nebojte se rozvodu v oddlužení* [online]. insolvence.cz, 7. dubna 2014 [cit. 7. dubna 2014]. Dostupné na <<http://insolvence.cz/rozvod-spolecne-oddluzeni-manzelu/>>.

⁷¹ zákon č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, ve znění zákona pozdějších předpisů, § 394a odstavec 3

⁷² usnesení VS v Praze ze dne 9.9.2011, sp. zn. 3 VSPH 574/2011

⁷³ zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů, § 107 odstavec 1 a 3

ačkoliv dlužník manžel zemřel až po 1.1.2014.⁷⁴ Dále v insolvenčním řízení druhého dlužníka manžela bylo možné pokračovat až poté, co bylo ukončeno dědické řízení zemřelého manžela dlužníka. Naopak novelou § 394a IZ odstavce 3 se situace značně zjednodušila. Jelikož mají manželé ve smyslu § 394a odstavce 3 IZ po dobu trvání IŘ a po dobu trvání účinků oddlužení postavení nerozlučných společníků a považují se za jednoho dlužníka, nemá smrt jednoho z manželů na průběh IŘ vliv, tak jak tomu bylo před novelou, neboť dlužník manžel má povinnost i nadále splácet splátku dle soudem vydaného usnesení.⁷⁵ Avšak otázkou je, zda-li je tento postup správný.

3.4.1 Manželé jako nerozluční společníci

Praktickou otázkou zůstává, jak bude žijící manžel schopen splácet sám splátky a zda-li bude schopen při samostatném splácení celkem s předchozími splátkami dodržet alespoň hranici nutnou pro osvobození od zbývajících dluhů a uhradit tak zákonem vyžadovaných 30 % dluhů v horizontu 5 let a zda-li budou tedy vůbec splněny zákonné předpoklady pro ponechání dlužníkovi nezabavitelné částky, která mu ze zákona náleží. Příkladem může být přeživší manžel, který vydělává nižší mzdu a je mu ze zákona možno strhávat pouze 2500,- Kč měsíčně, na místo soudem v usnesení požadovaných například 7000,- Kč. Pokud by i tak manžel uhradil svými splátkami 30 % všech dluhů za dobu pěti let spolu s předchozími splátkami obou manželů a odměnu insolvenčnímu správci, neměl by zde být problém ve smyslu následného osvobození od zbývajících dluhů. V opačném případě, pokud by nestačila splátka žijícího manžela k dosažení hranice 30 %, musel by být příjem navýšen pomocí smlouvy o důchodu nebo darovací smlouvy, jinak by musel být prohlášen konkurs na žijícího manžela dlužníka. Tuto problematiku jsem konzultoval s asistentkou soudce i předsedkyní senátu pražského Městského soudu a s ohledem na krátkou účinnost dané úpravy se s danou kauzou ještě nesečkala. Na jedné straně musí zůstat dlužníkovi nezabavitelná částka, na kterou má ze zákona nárok, na druhé straně však je soudem vydané usnesení, na základě něhož je dlužník povinen splácet v rámci splátkového kalendáře určitou částku.

Podle mého názoru je však ustanovení § 394a odstavce 3 IZ a postavení manželů za solidárního dlužníka špatný. Ačkoliv se jedná o velmi zásadní ustanovení IZ, důvodová zpráva k novele neuvádí ničeho. Nechápu, jak zákonodárce může takto zásadně změnit

⁷⁴ usnesení VS v Praze ze dne 26.3.2014, sp. zn. 3 VSPH 562/2014

⁷⁵ usnesení VS v Praze ze dne 26.3.2014, sp. zn. 3 VSPH 562/2014

postavení manželů dlužníků, aniž by se tomu věnoval v důvodové zprávě. Na jednu stranu je pochopitelná snaha zákonodárce, aby co nejvíce zjednodušil IŘ v případech úmrtí a rozvodů a nepřiděloval soudům další práci projednáváním těchto případů a nezvyšoval tak jejich přetíženost a dále především zlepšil postavení a ochranu věřitelů. Zákonodárce tedy udělal hmotně-právně z manželů dlužníky mající postavení po celou dobu nerozlučných společníků. V případech společných návrhů nelze podle mého názoru pouze takto povrchně zjednodušit celou problematiku na pouhé konstatování solidárnosti dlužníků vůči věřitelům v rámci řízení. Podle mého názoru bychom se měli vrátit ke způsobu řešení, jak tomu bylo před novelou a vznikem ustanovení 394a IZ. Nejprve by tedy mělo v případech úmrtí dojít k vypořádání společného jmění manželů, tak jak by k tomu za normální situace v případech, kdyby manželé nebyli v režimu oddlužení došlo a teprve následně, až by se zjistil rozsah aktiv a pasiv přeživšího manžela, bylo pokračováno v řízení a oddlužení druhého manžela. V souladu s § 709 a následujícími, občanského zákoníku je součástí společného jmění to, čeho nabyli manželé za dobu trvání manželství, tedy i dluhy. V případě, že jeden z manželů zemře, dojde k vypořádání společného jmění manželů a určení rozsahu dědictví.

V případech neexistence dědické smlouvy, závěti, či odkazu je dědictví vypořádáno na základě zákonné dědické posloupnosti. I v těchto případech má nabyvatel právo dědictví odmítnout. V souladu s § 1635 OZ dědí v první dědické skupině zůstavitelovy děti a jeho manžel, každý stejným dílem. V situaci, kdy je dědictví předlužené dochází zpravidla k odmítnutí dědictví ve smyslu § 1485 OZ. Zůstavitelovy dluhy tak nepřechází na dědice. Podle mého názoru se jedná o základní popření zásad soukromého práva a zejména právo dědice, přeživšího oddlužujícího se manžela, odmítnout dědictví. Není možné v rámci ustanovení IZ popřít základní právo přeživšího manžela odmítnout dědictví. Je pochopitelná snaha zákonodárce, aby dluhy byly v co největší míře uspokojeny, avšak nelze znevýhodňovat přeživšího manžela v oddlužení oproti přeživšímu manželovi, který není v režimu oddlužení a má právo dědictví odmítnout.

Navrhoval bych, aby zákonodárce zavedl do IZ nová ustanovení týkající se zániku SJM a vypořádání SJM. Prvním případem zániku SJM a povinnosti vypořádat aktiva a pasiva SJM by měl být případ úmrtí jednoho z oddlužujícího se manžela. V těchto případech by měl soud rozdělit společné řízení do dvou samostatných řízení a následně po vypořádání dědického řízení pokračovat pouze v rámci oddlužení s přeživším manželem a manželé by tedy neměli postavení nerozlučných společníků. Dalším případem, kdyby mělo docházet dle

mého názoru ex lege k rozdělení společného řízení na dvě samostatná a vypořádání aktiv a pasiv ze SJM, je rozvod. To znamená, že v případech, kdyby došlo po schválení oddlužení k rozvodu manželů, automaticky by došlo k zániku SJM a vypořádání aktiv a pasiv a oddlužující manželé by měli postavení samostatných dlužníků. Chápu samozřejmě administrativní zátěž a prodloužení a komplikovanost takového řízení, avšak dle mého názoru nelze pohlížet na rozvedené manžele jako na nerozlučné společníky. V případě rozvodu manželství dochází k zániku SJM podle obecných ustanovení v OZ. Přijde mi tedy nespravedlivé, aby v případě trvání oddlužení i když dojde k vypořádání SJM⁷⁶, měli manželé postavení nerozlučného společníka a odpovídali za plnění povinností toho druhého. Není zde žádný způsob v situacích, kdy neplátcí manžel nechce splácet a dodržovat povinnost vyplývající ze zákona pro dlužníka v režimu oddlužení, jak ho k tomu zákonnou cestou donutit. Není spravedlivé, aby v těchto případech porušování práv a povinností jedním z manželů byl prohlášen konkurs i na druhého manžela, který se ničeho nedopustil, a proto by mu rozdělení oddlužení do dvou samostatných řízení mohlo těmto situacím předejít. Otázkou je, jakým způsobem by došlo k rozdělení společného řízení a zda-li by v případě rozdělení oddlužení do dvou samostatných řízení byl schopen druhý manžel sám dostát povinnostem, zejména v případech splátkových kalendářů zaplatit splátku na oddlužení.

A proto tedy navrhuji k diskuzi změnu zákona, aby v případě úmrtí jednoho z manželů ze zákona bylo standardně vypořádáno v rámci dědického řízení. Výsledkem dědického řízení by bylo rozhodnutí, které dluhy přejdou na přeživšího manžela a které nikoliv. Proti zemřelému manželů by mělo dojít standardně k zastavení řízení a teprve následně by mělo být pokračováno v řízení s přeživším manželem. Je velmi nespravedlivé, aby přeživší manžel musel splácet i nadále v ideálním případě splátku na veškeré dluhy i po zemřelém manželů a neměl by právo odmítnout dědictví.

Stejný způsob řešení, tedy vypořádání SJM v případech rozvodů a následné rozdělení probíhajícího oddlužení na dvě samostatná řízení by měl nastat v případě rozvodu manželů. Není přece možné vyžadovat a dle mého názoru spravedlivé, aby jeden manžel po rozvodu odpovídal za jednání svého bývalého manžela a riskoval tak v případě nedodržování uložených povinností během oddlužení své postavení. V případě, že dojde ke zrušení oddlužení z důvodu porušení povinností a celý úpadek dlužníků bude řešen konkursem, jeví se toto řešení jako nespravedlivé vůči manželů, který se nedopustil žádného porušení

⁷⁶ HÁSOVÁ, Jana a kolektiv (ed). *Insolvenční zákon, komentář*. 2.vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 1256.

povinností a dopadá na něj negativní následek za jednání jeho bývalého manžela, které není schopen ovlivnit.

3.5 Ztráta výdělku jednoho z manželů a s tím související neplnění splátkového kalendáře.

Manželé musejí v souladu se zákonem uhradit alespoň 30 % z celkových přihlášených dluhů a odměnu insolvenčnímu správci. V případě, že dojde ke ztrátě zaměstnání jednoho z manželů, musí si tento manžel v souladu s § 412 IZ nalézt nové zaměstnání. Pokud by tak neučinil, je to jeden z důvodů, proč by nemuselo dojít k osvobození od zbývajících dluhů. V případě, že by došlo ke ztrátě zaměstnání například 3 měsíce před uplynutím pětiletého období, je podle mě i tak účelné osvobození schválit, neboť postačí, že je splněna zákonná hranice úhrady 30 % z celkových dluhů a odměna IS. V opačném případě by byl prohlášen na oba manžele konkurs.

4 Oddlužení zpeněžením majetkové podstaty a plněním splátkového kalendáře

Oddlužení lze provést v souladu s § 389 IZ dvěma způsoby. A to plněním splátkového kalendáře, kdy dlužník je povinen nezajištěným věřitelům ze svých příjmu po dobu pěti let splácet určitou částku⁷⁷. Dlužník musí splácet v případě plnění splátkovým kalendářem po celou dobu 5 let, i kdyby přesáhl zákonnou minimální hodnotu 30 % zaplacených celkových dluhů nebo uhradil dle dohody s věřiteli pouze poměrnou část dluhů, neboť smyslem institutu oddlužení je maximální možná úhrada závazků věřitelům, nikoliv pouze 30 % minimálně požadovaných ze zákona. Doba, po kterou je dlužník povinen splácet, může být zkrácena pouze tehdy, pokud dlužník dosáhne úhrady 100 % svých dluhů.⁷⁸ Druhým způsobem řešení oddlužení je zpeněžení majetkové podstaty dlužníka. Ačkoliv se zákon nezmiňuje o plnění oběma způsoby zároveň, lze na návrh dlužníka nebo s jeho souhlasem plnit oběma způsoby.⁷⁹

4.1 Splátkový kalendář

Dlužníkovi, kterému bylo schváleno oddlužení plněním splátkového kalendáře je každý měsíc strhávána určitá splátka z jeho příjmu. Soud po schválení v usnesení uloží povinnost plátcí mzdy nebo jiného příjmu, aby každý měsíc zasílal tuto částku insolvenčnímu správci. V praxi často dochází k přeposílání celého příjmu dlužníka insolvenčnímu správci a ten jej pak následně sníží o splátku a zbytek odešle zpět dlužníkovi, neboť často dochází k výkyvům měsíčních příjmu a splátka tedy není vždy dána fixní částkou. Dlužníkovi však z jeho příjmu musí vždy zůstat minimálně tzv. nezabavitelná částka ve smyslu § 278 Občanského soudního řádu, tj. částka, která musí dlužníkovi každý měsíc i po úhradě splátky na oddlužení zůstat a pod tuto výši příjmu, se dlužník nemůže, lépe řečeno neměl by se nikdy dostat. Výše nezabavitelné částky se samozřejmě v průběhu 5 let s ohledem na osobní poměry dlužníka může měnit. Dlužníkovi, kterému se narodí dítě nebo se ožení a vzniká mu tak nová vyživovací povinnost, se nezabavitelná částka zvyšuje, naopak dlužník, který se rozvede a tudíž mu skončí vyživovací povinnost vůči vyživovanému manželovi, se nezabavitelná výše příjmu snižuje. Na internetovém portále www.justice.cz je elektronická kalkulačka⁸⁰, kde lze snadno vypočítat nezabavitelnou částku z aktuálního příjmu, který dlužník pobírá. Stejně jako se v průběhu oddlužení mění výše nezabavitelné částky, tak se může měnit výše příjmu dlužníka. V případě, že dlužník obdrží tzv. mimořádné příjmy ve smyslu

⁷⁷ zákon č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 398 ods.3

⁷⁸ HÁSOVÁ, Jana a kolektiv (ed). *Insolvenční zákon, komentář*. 2.vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 1286.

⁷⁹ usnesení KS v Brně ze dne 9.7. 2012 , sp. zn. KSBR 24 INS 4176/2008

⁸⁰ Kalkulátor splátek. Dostupné na <http://insolvenzni-zakon.justice.cz/kalkukator-splatek.html>

§ 412 IZ, například úhrada dlužnickovy pohledávky, úhrada autorských práv dlužníka, musí být tento mimořádný příjem poskytnut na mimořádné splátky. To v praxi znamená, že ačkoliv dlužník musí uhradit minimálně třicet procent z celkové výše svých dluhů, uhradí v konečném součtu splátek více. Mezi mimořádné příjmy a majetek patří příjmy i majetek získaný dědictvím, darem, majetek, který dlužník v průběhu IŘ zatajil. Dlužník nesmí žádný ze svých příjmů zatajit a na žádost IS a věřitelského výboru musí dát nahlédnout na svá daňová přiznání. Dlužník musí dvakrát ročně předkládat přehled svých veškerých příjmů a to k 15. březnu a 15. září, nestanoví-li soud jinak. Dlužník je k zajištění svých příjmů povinen vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost. Pro případ, že by dlužník v průběhu plnění splátkového kalendáře o zaměstnání přišel, je povinen si najít co nejdříve zaměstnání nové.

Mezi hlavní problém plnění splátkového kalendáře v praxi považují demotivaci dlužníka vydělávat v průběhu oddlužení po dobu pěti let co nejvíce peněz, neboť dlužníkovi stále zůstává nezabavitelná částka, v případě že mu není povolena nižší než zákonem stanovená splátka. Dlužník má povinnost pro úspěšné oddlužení a následné osvobození od zbývajících dluhů uhradit svým věřitelům co nejvíce. Dlužníkovi ale postačí, když za dobu 5 let uhradí alespoň 30 % z celkových přihlášených nezajištěných dluhů a odměnu a náklady IS. V případech, kdy dlužník skutečně vydělává vyšší příjmy a v průběhu pěti let zaplatí více než 50 % celkových dluhů⁸¹, může požádat v návrhu na povolení oddlužení o snížení měsíční splátky a to tak, aby zaplatil alespoň 50 % dluhů. Avšak dlužník nemá nárok ze zákona na toto snížení splátky. IZ příkladmo uvádí kritéria, která má vzít soud v potaz při rozhodování o snížení splátky, zejména „*přihlédne k důvodům, proč se dlužník dostal do úpadku, dosavadním a očekávaným příjmům dlužníka, k opatřením dlužníka vedoucím ke zvýšení příjmů, k doporučením věřitelů*“⁸². Často soudy také v praxi přihlíží k reálnosti nákladů dlužníka, kdy je jasné, že dlužník žijící sám v Hlavním městě Praze není reálně schopen vyžít za částku 9.283,- Kč měsíčně, která mu zbude na živobytí jako nezabavitelná částka. Dále soudy přihlížejí k vyživovacím povinnostem dlužníků a zohledňují je v případech, kdy rozhodují o snížení měsíční splátky. Záleží ale pouze na úvaze soudu, zda-li ke snížení splátky dá souhlas či nikoliv. A s ohledem na přístup českých soudů dochází ke snižování ve velmi malém počtu, maximálně bych odhadl v 10-20 % případů. Oficiální statistiky neexistují.

Dalším problémem, který české soudy chtě nechtě přehlížejí, je výše příjmů dlužníka. Z praxe vím, že i více než 50 % dlužníků pobírá část svého příjmu neoficiální cestou, „na černo“, tedy bez toho, aniž by je řádně zdanila, zaplatila z nich zdravotní a sociální pojištění. S ohledem na náklady zaměstnavatelů na zaměstnance, které dosahují kromě základního platu dalších

⁸¹ zákon č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 398 odst. 4

⁸² zákon č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 398 odst. 4

cca 35 %⁸³ nad celkovou mzdu vyplacenou zaměstnanci není divu. S ohledem na konkurenční prostředí tak v praxi dlužníci mají na výplatní pásce cca 10.000,- Kč hrubého a zbývající část mzdy je jim vyplácena „na černo“. To je v mnohých případech velmi zřejmé neboť dlužník, který splácí měsíčně na splátkách 15.000,- Kč a vydělává dle údajů z výplatní pásky 9.000,- Kč musí zákonitě pobírat nějaké další příjmy. Důsledkem je pro potřeby oddlužení započítání pouze oficiálních příjmů a splátka je strhávána z těchto oficiálních příjmů, mnohdy je tato splátka nedostačující a zbývající částka nutná pro úspěšné oddlužení je hrazena formou příspěvku dárce na základě uzavřené smlouvy o důchodu⁸⁴. To zda-li dlužník, příjemce důchodu, zaplatí poskytovanou částku poskytovateli důchodu, soud nemá jak prokázat. Toto celé dlužníkové jednání by mohlo být posuzováno jako nepoctivý záměr.

4.1.1 Stanovení nižších splátek

Dlužník může v souladu s § 398 odstavec 3 IZ požádat insolvenční soud o snížení splátky. Základním předpokladem pro snížení splátky dlužníkovi rozhodnutím soudu, dlužník platil jiné než zákonem určené splátky, je úhrada dlužníkem alespoň 50 % dluhů svým nezajištěným věřitelům. Insolvenční zákon uvádí v § 398 odstavec 3, že „*insolvenční soud může stanovit jinou vyšší měsíčních splátek.*“ Nabízela by se z nejednoznačného výkladu zákonodárce otázka, zda-li může dlužník požádat i o vyšší splátku na oddlužení než je splátka ze zákona. Žádost dlužníka, aby platil na svůj návrh vyšší než zákonem určené splátky by postrádala smysl. Tomuto výkladu také napovídá rozhodnutí NS.⁸⁵ V praxi se však i přes zákonnou povinnost ponechat dlužníkovi tzv. nezabavitelné minimum mnohdy dějí případy, kdy dlužníkovi vlivem špatných výpočtů nezůstává ani toto nezabavitelné minimum.

Stávají se také případy, kdy dlužník vlivem vysokého příjmu, ačkoliv se nachází v úpadku, zaplatí 100 % dluhů svým nezajištěným věřitelům i za dobu kratší než pět let. Proto je v těchto případech zejména dlužníky požadováno snížení splátky tak, aby sice zaplatili 100 % dluhů, ale nikoliv v horizontu například tří let, ale až v horizontu pěti let, tak aby jim zůstávala vyšší částka z příjmů měsíčně na živobytí. Tato skutečnost,⁸⁶ že dlužník je schopen zaplatit nezajištěným věřitelům 100 % dluhů dříve než za dobu pěti let, však sama o sobě není důvodem proto, aby soud stanovil jinou vyšší měsíční splátky, než je ze zákona. Záleží vždy a pouze na úvaze soudu.

Žádost dlužníka o stanovení nižší splátky musí být podána nejpozději v návrhu na povolení

⁸³ GOLA, Petr. *Jak vysoké jsou průměrné mzdové náklady zaměstnavatele?* [online]. finance.cz, 28. března 2013 [cit. 28. března 2013]. Dostupné na <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/384002-oecd-jak-vysoke-jsou-prumerne-mzdove-naklady-zamestnavatele/>>.

⁸⁴ zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 2701

⁸⁵ usnesení NS ČR ze dne 24.7.2014, sp. zn. 29 NSČR 53/2012

⁸⁶ usnesení VS v Olomouci ze dne 20.3.2013, sp. zn. 2 VSOL 218/2013

oddlužení, jinak soud k němu nepřihlíží. V minulosti však vznikaly praktické problémy, neboť zákon vyžadoval, aby návrh na povolení oddlužení byl podán na předepsaném formuláři, avšak tento formulář neumožňoval tento návrh o snížení splátky do návrhu zakomponovat, neboť ve formuláři nebyla příslušná kolonka obsažena. VS v Praze proto dovedl ve svém rozhodnutí,⁸⁷ že v takovém případě lze návrh na stanovení nižší splátky podat jakýmkoliv způsobem, a to i po podání návrhu na povolení oddlužení.

4.1.1.1 Věcné podmínky pro stanovení nižších splátek

Věcné podmínky pro stanovení splátek vyplývají s ustanovení § 398 odstavec 4 IZ a dále je tato problematika rozebrána například v usnesení NS.⁸⁸ Soud musí v rámci rozhodování o stanovení nižší měsíční splátky v rámci splátkového kalendáře posoudit dostatečnost dlužníkovy nabídky se zřetelem k zákonem předepsané úhradě minimálně 50 % veškerých dluhů nezajištěných věřitelů, dále přihlédne k dohodám věřitelů a dlužníka. Toto kritérium je čistě matematické, neboť postačí, když výpočet v době rozhodování splní hranici 50 % úhrady dluhů nezajištěných věřitelů. Dále soud posuzuje důvody úpadku dlužníka, v tomto kroku se přísněji posuzuje požadavek na poctivost dlužníka a okolnosti, za kterých se do úpadku dostal. Dalším kritériem je celková výše dlužníkových závazků. Zde měl zákonodárce s největší pravděpodobností na mysli běžnou výše dluhů, nikoliv v případech milionových či desetimilionových dluhů, neboť je rozdíl platil 50 % dluhů z částky 0,5 milionu a z částky 10 milionů korun. Dále soud přihlíží k dosavadní výši příjmů a očekávané výši příjmů. U očekávaných příjmů soud posuzuje pracovní smlouvu, zda-li je uzavřena na dobu neurčitou, jak často dlužník v minulosti a z jakých důvodů měnil zaměstnání, zda-li výše současných příjmů není ovlivněna nějakou odměnou. A dalšími kritérii jsou opatření, která činí dlužník pro zachování a zvýšení příjmů a doporučení věřitelů.

V praxi je však stanovení nižších splátek v oddlužení velkým problémem a doposud není praxe ustálena, jakým způsobem se tak má dít. Chybí jednotný přístup všech soudů a chybí tak předvídatelnost rozhodování soudů, transparentnost a nikoliv jen dílo náhody toho kterého soudu a rozhodnutí soudce. V rozhodovací praxi insolvenčních soudů se rozvinulo několik variant pro stanovení nižších splátek.⁸⁹ Nejjednodušším způsobem pro stanovení jiné výše měsíčních splátek je určení konkrétního částky, kterou je dlužník povinen splácet. Například dlužník mající měsíční příjem 16.000,- Kč čistého má celkové přihlášené pohledávky vůči nezajištěným věřitelům 450.000,- Kč. Aby mohl požádat o snížení měsíční splátky, musí uhradit alespoň 50 % celkové

⁸⁷ usnesení VS v Praze ze dne 17.12.2010, sp. zn. 3 VSPH 1061/2010

⁸⁸ usnesení NS ČR ze dne 24.7.2014, sp. zn. 29 NSČR 53/2012

⁸⁹ JIRMÁSEK, Tomáš. *Stanovení nižších splátek v oddlužení: rozhodnutí soudu* [online]. epravo.cz, 10. listopadu 2014 [cit. 10. listopadu 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/stanoveni-nizsich-splatek-v-oddluzeni-rozhodnuti-soudu-95580.html?mail>>.

hodnoty svých dluhů a odměnu IS. Celkově tak musí zaplatit nejméně 290.340,- Kč za dobu pěti let, což měsíčně vychází 4.839,- Kč. Při této základní variantě činí nezabavitelná částka dlužníka 9.283 ,- Kč. Zákonná srážka je 6.717,- Kč měsíčně. Dlužníkovi je soudem snížena splátka na částku 4.839,- Kč, avšak v případě, kdy se dlužník ožení a narodí se mu dítě, vznikne mu vyživovací povinnost ke dvěma osobám, klesne zákonná měsíční splátka na oddlužení na částku 4.477,- Kč měsíčně. Měsíčně mu bude ale strháváno více než činí nezabavitelná částka, neboť v původním návrhu byla měsíční snížena splátka na částku 4.839,- Kč, ale nyní mu může být strháváno pouze 4.477,- Kč. Takže je mu strháváno o 362,- Kč měsíčně více než připouští zákon. Z výše uvedeného příkladu jasně vyplývá, že je v praxi velmi nepraktické určit fixně danou částku na dobu pěti let, která musí být strhávána dlužníkovi, neboť vlivem dlouhé doby pěti let, po kterou se dlužník oddlužuje, se může situace v oblasti vyživovacích povinností radikálně změnit a tudíž zde může dojít ke změně výše nezabavitelné částky. Při této variantě se nabízí řešení vždy v novém roce provést přepočítání výše splátky, zda-li není dlužníkovi sráženo více než ze zákona může být. Pokud by bylo sráženo více, musel by insolvenční soud rozhodnout o nové výši splátky, nařídít novou schůzi věřitelů, kteří se budou vyjadřovat ke stanovení nové výše splátky.

Druhou variantou stanovení nižší měsíční splátky je způsob, kdy je ze zákona vypočtena měsíční nezabavitelná částka a ta je mu pravidelně navýšena o určitou finanční částku. Dlužník mající nezabavitelnou částku ve výši 9.283,- Kč měsíčně ji má o 1.000,- Kč navýšenu. Když dojde v průběhu oddlužení ke změně výše nezabavitelné částky, tak mu vždy zůstane nezabavitelná částka zvýšená o určitou částku. Předmětem hlasování věřitelů a rozhodnutí soudu je tak stanovení výše částky, o kterou bude vždy každý měsíc dlužníkovi navýšena jeho nezabavitelná částka. Tento způsob je tedy výhodný v tom, že dlužníkovi vždy zůstane nezabavitelná částka bez ohledu na její výši a navíc mu bude splátka snížena. Důsledkem ale v tomto případě je, že pokud vznikne dlužníkovi v průběhu oddlužení nová vyživovací povinnost, nebude dodržena 50 % hranice pro snížení výše splátek, kterou zákon vyžaduje. Výhoda je jednoduchost stanovení výše splátky pro zaměstnavatele, ale také nemožnost dlužníka obdržet méně než je zákonem stanovená nezabavitelná částka.

Třetí variantou stanovení výše měsíční splátky je způsob, kdy soud rozhodne, aby si IS ponechal svoji odměnu, dále aby zaslal věřitelům pevnou částku měsíčně z příjmu dlužníka, ze zbývajících částky nad nezabavitelnou částku vyplatil pevně stanovenou částku dlužníkovi a ze zbývajících částce polovinu přičetl k částce rozdělované mezi věřitele a druhou polovinu k částce vypočtené dlužníkovi. Výhodou této složitější varianty je motivace dlužníka, aby vydělával co nejvíce, neboť čím více si dlužník měsíčně vydělá, tím více mu zůstane peněz.

4.1.1.2 Praktické problémy při stanovení výše splátek

Obecně je problém v praxi, že dlužníkům nebývá splátka snížena, a to má za následek negativní přístup dlužníka k jakémukoliv zvýšení příjmu, protože dlužníkovi je ve finále naprosto jedno, pokud mu pouze zbývá nezabavitelná částka, kolik vydělá, neboť vše co je nad nezabavitelnou částku je mu strženo na splácení dluhů. Dlužník je tak naprosto demotivován k jakékoli činnosti z jeho strany, aby vydělal co nejvíce peněz. Dlužníkovi je de facto jedno, jestli splatí 30 % nebo 60 % svých dluhů věřitelům, protože zákon vyžaduje zaplatit alespoň 30 % svých dluhů za dobu 5 let a je pro něj naprosto zbytečné se jakkoliv více v oblasti zvýšení příjmů snažit. Proto mnozí z dlužníků pracují na „černo“ tak, aby jim tyto nelegální příjmy nebyly strhávány a započítány na oddlužení. To by se v konečném důsledku v případě odhalení tohoto nepoctivého přístupu mělo projevit na výsledku oddlužení, neboť je to posuzováno jako nepoctivý záměr, který tu ze strany dlužníka nesmí být po celou dobu trvání oddlužení.

S ohledem na mé zkušenosti, kdy ze 100 % případů ve kterých jsem navrhoval s dlužníky snížení splátky, soud vyhověl asi 10 % těchto žádostí, bych navrhnul, aby soudy musely více a detailněji zkoumat konkrétní případy dlužníků. Během konzultace se soudkyní MS v Praze mi bylo řečeno, že dlužníci musí uvádět jako důvod snížení splátky zdravotní důvody či vyživovací povinnosti k dětem. Sociální důvody nejsou důvodem pro snížení splátky. V zákoně jsou sice stanovena kritéria, která jsou však dle mého názoru velmi obecná, neboť vycházejí pouze z hranice úhrady alespoň 50 % všech dluhů, přihlídnutí k dlužnickovým příjmům a důvodům, které vedly k úpadku, výši budoucích příjmů, k doporučením věřitelů je nedostačující. Samozřejmě základním a stěžejním problémem je nedostatečná personální obsazenost soudů a administrativních pracovníků,

kteří by se mohli každému jednotlivému případu detailněji věnovat. Snažil jsem se získat z Ministerstva spravedlnosti ČR statistiku o počtu soudců, asistentů a dalšího pomocného aparátu, který se věnuje vyřizování oddlužení, avšak takovýto ucelený přehled Ministerstvo spravedlnosti nemá. Jediné co mi bylo poskytnuto je celkový počet řízení, které soudy vedly. V České republice bylo v roce 2014 podáno celkem 30 271 insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení.

Kromě lepšího přístupu soudu při zkoumání podmínek pro snížení splátky, rozuměje individuálnějšího přístupu v jednotlivých případech, bych rozšířil i zákonná kritéria, která by měla být brána v úvahu a to zejména o povinnost soudu zkoumat v případech, kdy má dlužník zákonnou vyživovací povinnost vůči třetí osobě, reálnost splnění této vyživovací povinnosti. Samozřejmě to administrativu soudů zatíží, proces oddlužení zpomalí, ale podle mě by nemělo být v těchto věcech přístupováno formalisticky a bez ohledu na reálné posouzení případu. V praxi

se mi stal případ, že dlužník měl vyživovací povinnost vůči své nezletilé dceři 6000,- Kč měsíčně. Tato vyživovací povinnost byla soudem stanovena v době, kdy dlužník pobíral celou mzdu cca 25.000,- Kč. Z důvodu snížení mzdy, která dlužníkovi bude zůstatvat jako nezabavitelná částka, cca 11.000,- Kč měsíčně, jsme navrhovali snížení splátky nad zákonem stanovenou nezabavitelnou částku. Soud dlužníkovi nepovolil nižší splátku, a proto mu zůstávala v daném případě pouze nezabavitelná částka cca 11.000,- Kč z celkového platu cca 25.000,- Kč. Jelikož má vyživovací povinnost, fakticky bude při průměrném platu 25.000,- Kč splácet dlužník 8.000,- Kč měsíčně a v daném případě dlužník uhradí 100 % dluhů i tak dříve, namísto 60 měsíců asi za 38 měsíců. S ohledem na to, že dlužník žije v Praze, kde jsou celkové životní náklady vyšší, náklady na bydlení, náklady na dopravu, služby. Avšak po konzultaci s paní soudkyní mi bylo řečeno, že sociální důvod – v tomto případě osobní stav otce, který žije sám a má na měsíc příjem 11.000,- Kč čistého, není důvod ke snížení splátky. To má za následek v mnohých případech, že dlužník sníží své celkové příjmy, tak aby mu při celkové úhradě v průběhu pěti let v oddlužení došlo k úhradě zákonem vyžadovaných 30 % z celkových dluhů a odměny IS a začne pracovat nelegálně, tak aby své příjmy nemusel zahrnovat do oddlužení. Což je v konečném důsledku špatný postup, neboť bude hrozit zrušení oddlužení v případě, že vše vyjde najevo. Naopak soud by měl dlužníka podpořit a motivovat snížením splátky, metodou například zvýšení celkové částky, která bude dlužníkovi zbývat podle druhého způsobu uvedeného v této kapitole, kdy dlužníkovi bude nezabavitelná částka fixně zvýšena o určitou částku, tak aby byly dodrženy požadavky zákona, minimální hranice úhrady 50 % dluhů a navíc dlužníkovi zbude vyšší částka na živobytí a nebude tak mít důvod podvádět s výší svých příjmů, což by měl také soud ve svém přístupu zohlednit.

V dalším případě⁹⁰ soud stanovil fixní částku na splátku oddlužení a to ve formě 4.100,- Kč měsíčně. Je to jeden z možných způsobů, jakým stanovit měsíčně nižší než zákonem stanovenou splátku, avšak zdá se mi velmi nevhodný. Dlužnice v daném případě pobírá měsíčně průměrnou mzdu od svého zaměstnavatele cca 19.881,- Kč. Celkově si do IŘ přihlásili věřitelé své pohledávky ve výši 351.198,- Kč. Celkově tedy dlužnice musí uhradit v následujících pěti letech alespoň 240.939,- Kč, což měsíčně vychází na minimální splátku 4.015,- Kč. Dlužnice, žijící v Praze, požádala o snížení splátky v návrhu, tak jak zákon vyžaduje a navrhla snížení své splátky. V případě, že by jí soud nevyhověl, zbývalo by jí pouze z celkového měsíčního příjmu 19.881,- Kč asi 9.200,- Kč, což je objektivně velmi malá částka na živobytí na měsíc pro jednotlivce, tak aby zaplatil veškeré nutné výdaje jako je bydlení, služby, jídlo, doprava do zaměstnání a ošacení. Soud tedy dlužnici vyhověl a snížil splátku na 4.100,- Kč. Bude jí tedy v ideálním

⁹⁰ usnesení MS v Praze ze dne 18.11.2014, sp. zn. MSPH 88 INS 16959/2014

případě zbývat vše, co si vydělá. To je dle mého názoru opačný extrém oproti prvnímu uvedenému případu, neboť pokud by dlužnice začala vydělávat 30.000,- Kč měsíčně čistého i nadále by splácela pouze 4.100,- Kč, tak jak ji soud v usnesení stanovil. Navíc soud ve svém usnesení do odůvodnění jen opsal doslovné znění § 398 odstavce 4 a napsal pouze větu, že: „*Soud přihlédl k důvodům, které vedly k úpadku dlužnice a stanovil měsíční splátku vč. zálohy na odměnu a náklady IS ve výši 4.100,- Kč*“. Dlužnice v daném případě zaplatí svým věřitelům 51 % veškerých dluhů, tak jak zákon vyžaduje. Podle mého názoru by soudy neměly stanovovat nižší splátku tímto způsobem, tedy fixní splátkou, neboť obecně lze říct, že v průběhu pěti let, kdy dochází k oddlužení, může nastat jakákoliv změna v oblasti vyživovacích povinností dlužníka a ne vždy je stanovena splátka tak, že po odečtení splátky dlužníkovi zůstane zákonem stanovená nezabavitelná částka a mnohdy dlužníkovi nezabavitelná splátka nezůstane, což je v rozporu se zákonem, a proto se musí svolávat znova věřitelé a vydávat nová usnesení. Dále lze konstatovat, že s ohledem na co největší uspokojení věřitelů by nemělo být znemožněno věřiteli do budoucna co možná nejvyšší uspokojení, neboť v tomto konkrétním případě je dlužnice naopak motivována, aby vydělávala co nejvíce, neboť její splátka bude tak jako tak každý měsíc činit fixní splátku pouze 4.100,- Kč bez ohledu na výši příjmu.

Dalším problémem, který v úpravě stanovování nižších splátek vidím, jsou situace kdy dlužník s ohledem na své příjmy uhradí 100 % věřiteli přihlášených dluhů a odměnu IS, avšak v době podání je v úpadku, neboť není schopen plnit své dluhy a soudy mu přesto neschválí nižší splátky i když o to požádá, ačkoliv splňuje zákonné požadavky. V posuzovaném případě dlužníka⁹¹ soud zamítl návrh na nižší splátku i přesto, že dlužník uhradí 100 % všech svých závazků tak jako tak. Věřitelé dlužníka si přihlásili celkové pohledávky v hodnotě 328.601,57 Kč, dále dlužník musí hradit odměnu a náklady IS. Dlužníkuv příjem je cca 20.571 Kč a má jednu vyživovací povinnost. Celkově měsíčně dlužníkovi bude zbývat 10.707,- Kč jako nezabavitelná částka a zbylá částka ze mzdy nad rámec nezabavitelné částky půjde na oddlužení jako splátka na oddlužení. V ideálním případě bude činit splátka 9.864,- Kč měsíčně. Dlužník tedy bude namísto 60 měsíců splácet splátky na oddlužení cca 38 měsíců, kdy splátka na oddlužení bude činit 8.775,- Kč měsíčně a 1.089,- Kč měsíčně bude činit odměna IS. V tomto případě bude tedy dlužník splácet 100 % dluhů v průběhu 38 měsíců, namísto 60 měsíců, tedy 5 let, tak jak zákon vyžaduje, neboť dlužníkovo oddlužení končí nejpozději po 60 měsících od schválení oddlužení nebo jakmile dlužník uhradí 100 % všech svých dluhů. V posuzovaném případě bych navrhoval zcela jiné řešení. Za prvé soud měl vzít v potaz vyživovací povinnost ve výši 3.000,- Kč měsíčně, dále dlužník argumentoval vysokými životními náklady, což na druhou stranu souhlasím s odůvodněním soudu, že dlužník má žít levněji

⁹¹ usnesení MS v Praze ze dne 4.12.2014, sp. zn. MSPH 89 INS 16962/2014

ve smyslu nižšího nájmu za bydlení, výměnou bytu za menší a tudíž snížení celkových životních nákladů.

V těchto situacích bych navrhoval změnu zákon a to tak, že v případech ve kterých je dána v době podání vysoká pravděpodobnost, že dlužník uhradí v průběhu pěti let 100 % všech věřiteli přihlášených dluhů, musí soudy ex lege v případě, že o to dlužník požádá v návrhu na povolení oddlužení a řádně to odůvodní, povolit nižší než zákonem stanovenou splátku, tak aby dlužník sice uhradil 100 % všech svých dluhů a odměnu IS, ale nikoliv v co nejkratší době, tak jako v mnou posuzovaném případě za 38 měsíců, ale za dobu standardního délky trvání oddlužení, tedy 60 měsíců. V tomto případě šlo stanovit splátku následujícím způsobem. Aby dlužník zaplatil 100 % věřiteli přihlášených dluhů a odměnu IS, musel by uhradit za dobu pěti let celkem 393.941,57,- Kč, což vychází na měsíční splátku 6.566,- Kč. Cokoliv co by dlužník vydělal, by mu tak zůstalo a měsíčně by odcházela splátka fixní splátka 6.566,- Kč. Samozřejmě je zde riziko, že dlužník přestane vydělávat stejné peníze v průběhu pěti let a nedojde tak ke 100 % uspokojení a můžeme tvrdit, že to bude nahrávat spekulacím dlužníků, že po dosažení 30 % dluhů by dlužník již dále neměl snahu splácet, ale je zde předpoklad, že dlužník bude hradit tuto nižší částku dobrovolně a za účelem, tak aby mu celé oddlužení nebylo ve smyslu nepoctivého záměru a přístupu dlužníka v průběhu trvání oddlužení zrušeno. Jelikož dlužníkovi by v daném případě zůstávalo namísto 10.707,- Kč měsíčně asi 14.005,- Kč, předpokládám poctivý přístup dlužníka k plnění povinností a snahu o dodržení této splátky. O to přísněji by soudy musely postihovat případné nepoctivé záměry dlužníka, který by různým způsobem manipuloval s výší své mzdy. Dlužník by mzdu uměle snížil menším počtem odpracovaných hodin nebo by dokonce ukončil své zaměstnání. Jelikož by byla dána fixní splátka, neměl by dlužník důvodu podvádět, neboť s ohledem na to, že by přesně věděl, kolik musí měsíčně uhradit, předpokládám, že by se i snažil vydělávat více, tak aby mu zbyla vyšší částka na živobytí a tento přístup by naopak dlužníka motivoval k co největšímu výdělku, neboť čím více by dlužník vydělal, tím více by mu také zbylo peněz.

4.2 Zpeněžení majetkové podstaty

Zpeněžení majetkové podstaty dlužníka je jednorázové vyrovnání dluhů dlužníka prodejem aktiv, kdy jednotlivé pohledávky jsou uspokojeny formou zpeněžení aktiv dlužníka. Majetek lze zpeněžit formou veřejné dražby nebo prodejem z volné ruky.⁹² O způsobu zpeněžení rozhoduje IS se souhlasem věřitelského výboru. K prodeji majetku z volné ruky je zapotřebí souhlasu jak věřitelského výboru, tak insolvenčního soudu, souhlasu není třeba pouze u věcí hrozící zkárou

⁹² HÁSOVÁ, Jana a kolektiv (ed). *Insolvenční zákon, komentář*. 2.vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 1283.

nebo znehodnocením, typicky zemědělských plodin. Při zpeněžení nemovitosti dlužníka, který jej užíval k bydlení, je dlužník povinen nemovitost opustit. Rozdíl oddlužení od řešení úpadku konkursem spočívá v rozsahu majetkové podstaty. Do majetkové podstaty v rámci oddlužení spadá majetek, který dlužník měl v okamžiku účinnosti rozhodnutí o schválení oddlužení. Při řešení oddlužení formou prodeje majetkové podstaty tedy dlužník pozbyde aktiva v rozsahu zpeněžení majetkové podstaty, která mu náleží v době schválení oddlužení.⁹³ Výhodou této formy oddlužení je, že si zachová své budoucí příjmy a majetek, který nabyde po schválení oddlužení. NS řešil otázku, zda-li je dlužník osobou oprávněnou k podání odvolání proti schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty. Došel k závěru,⁹⁴ že dlužník není osobou oprávněnou k podání odvolání, protože dlužník podáním návrhu na povolení oddlužení souhlasí s oddlužením jedním ze dvou zákonem stanovených způsobů, o němž rozhodují věřitelé nebo insolvenční soud. Preference dlužníka oddlužení formou splátkového kalendáře před zpeněžením majetkové podstaty, které zvolili věřitelé nebo insolvenční soud je irelevantní a dlužník nemá právo podat proti takovému rozhodnutí odvolání.

V případech, kdy u dlužníka je možno dosáhnout zhruba stejného uspokojení věřitelů jak plněním splátkového kalendáře, tak prodejem majetkové podstaty, není opodstatněné preferovat prodej majetkové podstaty, zejména v případech, kdy dlužníkovi má být zpeněženo obydlí a uvrhnout jej tak do tíživé sociální situace, která je nežádoucí i pro věřitele. Proto i přes to, že se věřitelé usnesli na prodeji majetkové podstaty, může ve výjimečných případech, je-li to zcela zjevně opodstatněné ve prospěch dlužníka zasáhnout a insolvenční soud může navzdory rozhodnutí věřitelů rozhodnout o oddlužení formou plnění splátkového kalendáře. Musí být brána v úvahu nabídka dlužníka a jeho splátky při plnění splátkového kalendáře.⁹⁵

4.2.1 Problémy při zpeněžování majetkové podstaty dlužníka

Při zpeněžování majetkové podstaty vzniká podle mého názoru v praxi problém při způsobu zpeněžování majetkové podstaty. Insolvenční zákon umožňuje v souladu s § 286 prodej trojím způsobem a to prodej veřejnou dražbou, prodejem podle občanského soudního řádu a prodejem majetku mimo dražbu. Podle mého názoru by s ohledem na co největší výnos z prodeje majetkové podstaty měla být majetková podstata ze zákona ve většině případů povinně prodávána formou elektronických dražeb. Obecně je známo, že v těchto případech je výnos z takto provedené dražby v některých případech i vícenásobný než je vyvolávací cena. Legislativce by měl podle mě upřednostnit co nejvyšší výnos, minimalizovat prodeje mimo dražby, které jsou potencionálně

⁹³ HÁSOVÁ, Jana a kolektiv (ed). *Insolvenční zákon, komentář*. 2.vydání. Praha:C.H.Beck, 2013, s. 1285.

⁹⁴ usnesení NS ČR ze dne 22.5.2013, sp. zn. 29 NSČR 053/2013

⁹⁵ usnesení VS v Praze ze dne 9.3.2012, sp. zn. 3 VSPH 34/2012

nevýhodné, vytváří korupční prostředí a zaměřit si na prodeje majetkových podstat online dražbami. Výhodnost online dražby se dá prokázat například v posuzovaném případě,⁹⁶ kdy došlo k prodeji majetku dlužníka v rámci online dražby a to konkrétně bytové jednotky v katastrálním území Libeň, v obci Hlavní město Praha. Znalecký posudek ohodnotil danou bytovou jednotku na částku 1.500.000,- Kč, vyvolávací cena byla stanovena v souladu se zákonem na 1.000.000,-Kč a výsledná cena vydražené jednotky byla 1.770.000,- Kč, což jen dokazuje, že v případech online dražeb dochází mnohdy k vyššímu výnosu než je určena cena ve znaleckém posudku. Ne ve všech případech je však online dražba vhodná. V posuzovaném případě⁹⁷ dlužník vlastní polovinu rodinného domu v katastrálním území Hloubětín, v obci Hlavní město Praha. IS navrhl v souladu se schváleným způsobem řešení úpadku prodej majetkové podstaty dlužníka v rámci online dražby na portále www.exdražby.cz, avšak s ohledem na to, že se jedná pouze o polovinu nemovitosti a navíc podílu pouze poloviny na dvou bytových jednotkách v rámci prodávané nemovitosti, nedošlo k úspěšnému zpeněžení majetkové podstaty. V tomto konkrétním případě bych souhlasil s prodejem mimo dražbu a to i za cenu nižší než je ve znaleckém posudku, neboť v daném případě je nemovitost prodejná pouze druhému spoluvlastníkovi. Zákonodárce by měl stanovit přesnější kritéria, v jakých případech a jakým způsobem má být majetková podstata zpeněžována. Dalším příkladem nevhodného prodeje majetkové podstaty je rozhodnutí IS ve věci KSUL 79 INS 31692/2013, kdy je předmětná bytová jednotka prodávána mimo dražbu a to s inzerátem v následujícím znění: „ *Prodej probíhá mimo dražbu, a to nejvyšší učiněné nabídce, s tím, že správce si vyhrazuje žádnou z předložených nabídek nevybrat. Nabídky předkládejte insolvenčnímu správci písemně* “⁹⁸ Takto realizovaný prodej, kdy je inzerát umístěn pouze na webových stránkách IS je značně nevýhodný, neboť se o něm dozví minimální množství potencionálních zájemců a jediným kritériem je stanovená minimální cena. Navíc je zde velký korupční potenciál a v rámci transparentnosti a nejvyššího výnosu se jeví jako zcela nevhodný a v takovéto formě by měl být prodej zakázán.

Při prodeji majetkové podstaty je vždy klíčové dosáhnout co nejvyššího výnosu z prodeje. K tomu je vždy zapotřebí posoudit v případech prodeje nemovitostí lokalitu a její žádanost znaleckým posudkem, stanovit vhodný způsob prodeje majetkové podstaty, vhodně nastavit v případě dražeb vyvolávací cenu, která by měla být na úrovni 2/3 ceny nemovitosti, možná i nižší, aby přilákala více zájemců, dražba by měla být prováděna prostřednictvím populárních dražebních

⁹⁶ usnesení soudní exekutorky Mgr. Martiny Douchové, Exekutorský úřad Tábor, ze dne 5.2.2015, sp.zn. 101 Ex 688/14-193

⁹⁷ usnesení MS v Praze ze dne 14.10.2014 , sp. zn. MSPH 78 INS 5117/2014

⁹⁸ BENEŠ, Petr. *Nabídky prodeje* [online]. Insolvenci-spravci.com, 2. března 2015 [cit. 2. března 2015]. Dostupné na <http://www.insolvenci-spravce.com/clanky/12_/163_Oznamení_prodeje_nemoviteho_majetku_z_majetkove_podstaty_dlužnice_Iveta_Zigmundove/>.

společností či webových portálů. V případě správně zvolené taktiky prodeje dochází k maximalizaci výnosu a tedy i uspokojení věřitelů v co největší možné míře. Zároveň by s ohledem na odměnu z prodeje majetkové podstaty mělo docházet k co největší maximalizaci výnosu, neboť v souladu s vyhláškou⁹⁹ mají insolvenční správci z výnosu stanovenou odměnu. Proto by mělo být i v jejich zájmu výnos maximalizovat. Proto bych navrhnul úpravu zákona a ustanovení týkající se postupu při realizaci zpeněžení majetkové podstaty, tak aby došlo k co největšímu počtu prodejů online aukcemi, které jsou velmi jednoduché, rychlé, v dnešní době populární a jak dokazují výnosy online dražeb také z hlediska prodeje téměř vždy nejvýhodnější postup při prodeji.

⁹⁹ Vyhláška 313/2007 Sb. , vyhláška o odměně IS, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů ve znění pozdějších přepisů

5 Oddlužení podnikatele¹⁰⁰

5.1 Pojem podnikatel

Oddlužení bylo původně přijato jako řešení úpadkové situace pro nepodnikatele. V rámci revizní novely IZ¹⁰¹ byl novelizován § 389 IZ. Původní znění zákona zcela vylučovalo oddlužení pro podnikatele, neboť v ustanovení zákona v § 389 IZ se uvádělo, že oddlužení může soudu navrhnout pouze dlužník, který není považován zákonem za podnikatele a současně nemá závazky mající původ vzniku v podnikání.¹⁰² Nově v ustanovení § 389 odst. 1 IZ může dlužník insolvenčnímu soudu navrhnout, aby jeho úpadek anebo hrozící úpadek řešil oddlužením, pokud jde o právnickou osobu a není podle zákona považována za podnikatele a současně nemá dluhy z podnikání anebo fyzickou osobu, podnikající i nepodnikající, která nemá dluhy z podnikání. Oddlužení má poskytnout poctivému dlužníkovi možnost zaplatit část nebo celé své dluhy v průběhu pěti let, tak aby měl motivující šanci napravit své chyby z minulosti a začít život bez dluhů. Dlužník tak dostane možnost buď uhradit dluhy zpeněžením jeho majetkové podstaty nebo v průběhu pěti let plněním dluhů v rámci splátkového kalendáře.

5.1.1 Podnikatel¹⁰³

IZ jednoznačně nedefinuje pojem „podnikatel“, vycházíme tedy z ustanovení § 420 - 422 OZ. Podnikatelem je ten, „kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně a účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.“¹⁰⁴ Dále se „za podnikatele považuje osoba zapsaná v obchodním rejstříku.“¹⁰⁵ A rovněž se za podnikatele považuje osoba, „která má k podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění podle jiného zákona.“¹⁰⁶

Mezi podnikatele tedy patří také živnostníci podnikající na základě živnostenského oprávnění a osoby vykonávající svobodná povolání. Mezi nepodnikající právnické osoby můžeme zařadit například společenství vlastníků.¹⁰⁷ IZ vyžaduje jako podmínku přípustnosti oddlužení, aby právnická osoba podle zákona nebyla považována za podnikatele. Rozhodující

¹⁰⁰ HÁSOVÁ, Jana a kolektiv (ed). *Insolvenční zákon, komentář*. 2.vydání. Praha:C.H.Beck, 2013, s. 1210.

¹⁰¹ zákon č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰² zákon č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, ve znění účinném do 31.12.2013

¹⁰³ zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁴ zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 420/1

¹⁰⁵ zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 421/1

¹⁰⁶ zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 421/2

¹⁰⁷ HÁSOVÁ, Jana a kolektiv (ed). *Insolvenční zákon, komentář*. 2.vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 1211.

tedy je, zda podle zákona naplňuje definiční znaky, bez ohledu na to, zda podnikatelskou činnost skutečně vykonává. NS rozhodl ve svém rozhodnutí opakovaně¹⁰⁸, že pouhá účast společníka v obchodní společnosti není podnikáním a převod obchodního podílu bez dalšího nelze považovat za úkon související s podnikáním.

5.2 Závazek z podnikání

V praxi je často problém určit co ještě je a co už není závazek z podnikání. NS ve svém rozhodnutí¹⁰⁹ stanovil pravidla pro posouzení, zda se jedná o závazek z podnikání nebo nikoliv. Vždy se musí přihlídnout k době vzniku dlužníkovy závazku z podnikání, k době ukončení podnikatelské činnosti, četnosti neuhrazených dlužníkových závazků z podnikání, výši konkrétního dlužníkovy závazku z podnikání v porovnání s celkovou výší všech závazků, tomu zda věřitel, o jehož pohledávku se jedná, je s rozuměn s tím, že pohledávka bude podrobena oddlužení. Zákon také výslovně uvádí, že i když se jedná o dluh z podnikání, může být úpadek, nebo hrozící úpadek řešen oddlužením v případě, že s tím věřitel souhlasí, že jde o pohledávku věřitele, která zůstala neuspokojena po skončení IŘ, ve kterém insolvenční soud zrušil konkurs na majetek dlužníka podle § 308 nebo jde o pohledávku zajištěného věřitele. Judikatura rovněž dovodila, že dluh z podnikání, nebrání povolení oddlužení ani tehdy, pokud nedochází k přenosu podnikatelského rizika na věřitele proto, že v rámci oddlužení dojde k plnému uspokojení všech pohledávek známých věřitelů dlužníka.¹¹⁰ Stávající judikatura považuje za dluhy z podnikání také dluhy, které na sebe dlužník dobrovolně převzal¹¹¹, příslušenství dluhů, tak i smluvní pokutu související s dluhem z podnikání. Za dluhy z podnikání jsou také považovány dluhy veřejnoprávní povahy¹¹² – daňové dluhy, dluhy z pojistného na sociálním zabezpečení, pokud vznikly v souvislosti s podnikáním. NS ve svém rozhodnutí¹¹³ rozhodl, že podmínka pro oddlužení podle § 389 IZ, je splněna a dlužník, jež podnikatel nebyl, tak nemá dluhy pocházející z podnikání i tehdy, pokud svým rozhodnutím dlužník zajistil jako směnečný rukojmí dluh jiné osoby z jejího podnikání. Soudy argumentují tím, aby nedocházelo k přenášení podnikatelského rizika na věřitele, toto riziko je dáno především hlavnímu dlužníku, podnikateli, nikoliv u ručitele.

¹⁰⁸ usnesení NS ČR ze dne 23.10.2012, sp. zn. 29 Cdo 2830/2011

¹⁰⁹ usnesení NS ČR ze dne 21.09.2009, sp. zn. KSOS 34 INS 625/2008, 29 NSČR 3/2009, Sběrka soudních rozhodnutí a stanovisek, sešit 7, judikát č. 79

¹¹⁰ usnesení VS v Praze ze dne 5.2.2013, sp.zn. 3 VSPH 838/2012 -B-33

¹¹¹ usnesení VS v Praze sp.zn.1 VSPH 273/2008 -A-20, KSUL70 INS 3940/2008, ze dne 15.8.2008

¹¹² HÁSOVÁ, Jana a kolektiv (ed). *Insolvenční zákon, komentář*. 2.vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 1214.

¹¹³ usnesení NS ČR ze dne 23.02.2011, sp. zn. KSUL 70 INS 3940/2008, 29 NSČR 9/2009, Sběrka soudních rozhodnutí a stanovisek

5.2.1 Dluh na zdravotním a sociálním pojištění

V komentáři k IZ¹¹⁴ je uvedeno, že za dluhy z podnikání jsou považovány také dluhy veřejnoprávní povahy – daňové dluhy, dluhy na pojistném na sociální zabezpečení, dluhy na dlužném zdravotním pojištění. To také podporuje rozhodnutí¹¹⁵ VS v Praze z roku 2009, kdy soud rozhodl, že dlužník má závazky vzniklé z podnikatelské činnosti vůči Zdravotní pojišťovně METAL-ALIANCE na pojistném na veřejné zdravotní pojištění a České republice, tedy České správě sociálního zabezpečení na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, a proto nesplňuje podmínky pro povolení oddlužení v souladu s původním zněním IZ. Nyní soudy již povolují oddlužení i v případech, kdy dlužník, ačkoliv podnikatel živnostník má dluh na veřejném dluhu, například zdravotní pojištění nebo pojistném na sociálním zabezpečení, pokud však zdravotní pojišťovna nebo Česká správa sociálního zabezpečení¹¹⁶ aktivně nevznese námitky proti povolení oddlužení. Soudy již také nevyžadují souhlasy těchto věřitelů, neboť pojišťovny i ČSSZ souhlas sice udělí, ale pouze s dodatkem, že požadují úhradu dluhu ve výši 100 % dlužné částky. V případě, že by věřitel, pojišťovna či ČSSZ vznesli námitku závazku z podnikání a vyslovili nesouhlas, lze tuto překážku vyřešit pouze tak, že bude tato pohledávka zcela uhrazena.

Problém však přetrvává v podobě velmi rozdílného přístupu jednotlivých soudů a soudců v otázce výše dluhu. Například ve věci vedené pod spisovou značkou MSPH 90 INS 28388 / 2014 soud povolil oddlužení dlužníkům manželům, aniž by měl s tím jakýkoliv problém, ačkoliv dlužníci manželé měli celkový dluh na zdravotním a sociálním pojištění ve výši 1,1 mil. Kč. Celková výše dluhů na dlužích vůči zdravotní pojišťovně a ČSSZ dosahovala okolo 80 % částky celkových dluhů dlužníků. V jiné věci vedené pod spisovou značkou MSPH 89 INS 17276 / 2014 dlužníci dlužili pouze 70.000,- Kč, což bylo 8 % z celkových dluhů a soud ve věci vydával usnesení, aby dlužníci předložili souhlas Všeobecné zdravotní pojišťovny a Pražské správy sociálního zabezpečení s řešením dlužníkovu úpadku nebo hrozícího úpadku oddlužením. Což se jeví jako zcela nepochopitelné v poměru k celkové výši dluhů. Navíc VS v Praze ve svém rozhodnutí judikoval, že *„podnikatelský charakter však mají jen ty závazky, které vznikly ze smluvního vztahu, jež dlužník jako podnikatel uzavřel s jiným podnikatelem v rámci jejich podnikatelské činnosti (popř. se státem nebo samosprávnou jednotkou v rámci zabezpečování veřejných potřeb)“*.¹¹⁷

¹¹⁴ HÁSOVÁ, Jana a kolektiv (ed). *Insolvenční zákon, komentář*. 2.vydání. Praha:C.H.Beck, 2013, s. 1214.

¹¹⁵ usnesení VS v Praze ze dne 17.3.2009, sp.zn. 2 VSPH 95/2009-B-59

¹¹⁶ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon : s poznámkami, judikaturou, nařízením* Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy. 2. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 692.

¹¹⁷ usnesení VS v Praze ze dne 18.2.2014, sp.zn. 3 VSPH 1582/2013

5.3 Souhlas věřitele s oddlužením¹¹⁸

Podle ustanovení § 389 odst.2 IZ platí, že se soud může o úpadku nebo hrozícím úpadku rozhodnout oddlužením, jestliže s tím souhlasí věřitel, o jehož pohledávku z podnikání jde. Je logické, že pokud s oddlužením souhlasí věřitel o jehož pohledávku jde i když je z podnikání, nebrání podnikatelský závazek oddlužení. V praxi však vyvstal problém, zda se jedná o souhlas věřitele aktivní či pasivní. Důvodová zpráva¹¹⁹ odkazuje na judikatorní závěry, že souhlas věřitele může být dán různými způsoby. VS v Olomouci ve svém rozhodnutí rozhodl, že „*není významný podíl dlužnickových závazků z podnikání vzhledem k celkové výši dlužnickových závazků, ale rozhodující je souhlas věřitele s oddlužením.*“¹²⁰ Souhlas však není vyjmenován mezi povinnými přílohami návrhu a tedy dlužník nemusí opatřovat ani dokládat je k návrhu na povolení oddlužení. V praxi však soudy prvních stupňů často takto nečiní a vyzývají dlužníky, aby doložili aktivní písemný souhlas s povolením oddlužení těch věřitelů, jejichž závazky pocházejí z podnikatelské činnosti dlužníka¹²¹. VS v Praze ve svém rozhodnutí¹²² konstatuje, že věřitelé mohou svůj souhlas vyjádřit v souvislosti s podáním návrhu na oddlužení nebo při projednání návrhu a pokud se tak nestane, soud nemá možnost řešení úpadku korigovat a rozhodnout o neschválení z důvodu podnikatelských závazků. VS obecně konstatují, že platí zásada, že bdělým náležejí práva a pouze věřitel, který vyjádří svůj nesouhlas aktivně námitkou u soudu může znemožnit řešení úpadku formou oddlužením. V některých případech dokonce soudy postupovaly zcela nezákonně, kdy samy z moci úřední obesílaly věřitele dlužníka a aktivně je vyzývaly k souhlasu či nesouhlasu s řešením úpadku formou oddlužení¹²³. Jak vyplývá z ustanovení § 403 novelizovaného znění IZ, vyžaduje se aktivní projev vůle věřitelů, jejichž pohledávky pocházejí z podnikatelské činnosti, že s oddlužením nesouhlasí. Pasivita věřitelů je tedy považována fikcí za souhlas s oddlužením. Vzhledem k tomu, že většina věřitelů je pasivní a na věřitelské schůzi u osobních úpadků dlužníku nechodí, je tento způsob souhlasu také v praxi častější než aktivní souhlas věřitelů.

¹¹⁸ PLEVA, Miroslav. *Závazky z podnikání: Je dlužník povinen zajistit si souhlas věřitelů v případě oddlužení?* [online]. Epravo.cz, 4.8.2014 [cit. 4. srpna 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/zavazky-z-podnikani-je-dluznik-povinen-zajistit-si-souhlas-veritelu-v-pripade-oddluzeni-94828.html>>.

¹¹⁹ Důvodová zpráva, k zákonu č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, ve znění zákona č. 294/2013 Sb.

¹²⁰ usnesení VS v Olomouci, sp.zn. VSOL 1197/2013-A-18, KSBR 37 INS 20247/2013 1 VSOL 1197/2013-A-18

¹²¹ usnesení KS v Praze ze dne 13.6.2014, sp. zn. KSPH 68 INS 16147/2014-A-8

¹²² usnesení VS v Praze ze dne 23.6.2014, sp. zn. 1 VSPH 1211/2014-A-17

¹²³ usnesení MS v Praze ze dne 15.8.2014, sp. zn.MSPH 99 INS 20147/2014

5.4 Konkurs

Dalším případem, kdy dluh z podnikání nebrání řešení dlužníkového úpadku nebo hrozícího úpadku oddlužením je již proběhnuvší konkurs ve smyslu § 389 odst. 2 písmene b) IZ. V případě, že po skončení IŘ zůstaly pohledávky, které zůstaly neuspokojeny, kdy soud zrušil konkurs na majetek dlužníka z důvodu, že pro uspokojení věřitelů je majetek dlužníka zcela nepostačující. Pokud tedy i po zrušení konkursu přetrvává podnikatelský závazek, může dlužník svůj úpadek následně řešit oddlužením. Otázkou je, zda věřitel, který z nedbalosti nebo úmyslně do původního konkursu nepřihlásil včas nebo vůbec svoji pohledávku vůči dlužníkovi a nejedná se tedy o neuspokojenou pohledávku ve smyslu § 389 odst.2 písmene b) IZ může zapříčinit, že dlužník bude muset znovu projít konkursem a až následně poté bude moci podat návrh na oddlužení. Formulace zákona v příslušném ustanovení naznačuje, že se jedná o dluhy, které „prošly“ konkursem, byly uplatněny a přesto byly neuspokojeny.¹²⁴ V opačném případě, pokud by byl zákon vykládán tak, že pokud se jedná o pohledávku, kterou sice mohl přihlásit věřitel vůči dlužníkovi v rámci konkursu, ale neučinil tak a neuplatnil ji v řízení, musel by dlužník znovu projít konkursem. Ze znění důvodové zprávy nevyplývá, že by zákonodárce měl v úmyslu opakovat konkurs dlužníka z důvodu existence neuplatněného závazku z podnikání. Pod dluhy ve smyslu § 389 odst. písmene b) tedy řadíme i dluhy z podnikání, které ač nebyly řádně uplatněny v původním insolvenčním řízení v rámci konkursu, uplatněny být měly a mohly.¹²⁵

5.5 Zajištěný věřitel

V případě, že dlužník má dluh z podnikání, avšak tento dluh je zajištěný, nebrání řešení dlužníkového úpadku nebo hrozícího úpadku oddlužením, u pohledávky zajištěného věřitele nemá posouzení jí odpovídajícího dluhu jako „dluhu z podnikání“ význam, jelikož zajištěný věřitel se upokojuje při oddlužení odděleně, pouze ze zajištění. To je však logické pouze v případech, kdy je zajištění dlužníkového závazku z podnikání dostatečné. V případě, že je zajištění nedostatečné, tzn. že zajištění věřitele je nižší než je hodnota závazku, věřitel není tedy fakticky zajištěn do výše 100 % závazku, je i přesto vyřazen z možnosti namítat podnikatelský charakter pohledávky, což ho oproti nezajištěným věřitelům, kteří tuto možnost mají, znevýhodňuje. V praxi s největší pravděpodobností soudy umožní i zajištěnému věřiteli vyslovit nesouhlas v situaci, kdy zajištění bude zcela nedostatečné k výši závazku.

¹²⁴ HÁSOVÁ, Jana a kolektiv (ed). *Insolvenční zákon, komentář*. 2.vydání. Praha:C.H.Beck, 2013, s. 1213.

¹²⁵ usnesení NS ČR ze dne 28.3.2012, sp. zn. 29 NSCR 20/2012

6 Povinnosti dlužníka po schválení oddlužení, osvobození dlužníka od placení pohledávek

Po dobu trvání účinků schválení oddlužení je dlužník povinen v souladu s § 412 IZ povinen dodržet určitá zákonná omezení a povinnosti. Dlužník má v zásadě dvě možnosti řešení oddlužení a to buď zpeněžením majetkové podstaty nebo platit splátku formou splátkového kalendáře. V případě, že je rozhodnuto soudem o oddlužení plněním splátkového kalendáře, je to v konečném důsledku pro dlužníka o dost náročnější řešení, neboť dlužník musí po dobu pěti let dodržovat určitá omezení a povinnosti vyplývající ze zákona, naproti zpeněžení majetkové podstaty. Celé oddlužení musí být vedeno tak, aby se věřitel uspokojil co nejvíce, a proto musí dlužník dodržet po dobu trvání oddlužení omezení a povinnosti vyplývající z §412 IZ. Následky porušení povinností uvedené v zákoně nelze mít za uzavřený výčet porušení, ale vždy bude záležet mimo jiné i na povaze a důsledcích zjištěného porušení. Případné zrušení schváleného oddlužení soudem má pro dlužníka fatální následky, neboť jeho veškeré dluhy jsou pak řešeny konkursem a nikoliv oddlužením.¹²⁶ Snažil jsem se tímto přehledem povinností, které zákon ukládá dlužníkům, upozornit na jejich nezodpovědný přístup k oddlužení po schválení oddlužení soudem. Dlužníci totiž často nedodržují zákonné povinnosti. Co je podstatným a co není podstatným porušením těchto povinností ovšem zákonodárce nedefinuje, a tak bude vždy na úvaze soudu, aby určil co je podstatné porušení a co nikoliv. Za podstatné porušení by mělo být považováno neodůvodněné odmítnutí výdělečné činnosti, zatajování příjmů, nepodávání zpráv, nesoučinnost s insolvenčním soudem a insolvenčním správcem. Neplnění povinností může kromě možného prohlášení konkursu mít také za následek nepřiznání osvobození od úhrady zbývajících pohledávek.¹²⁷

6.1 Výdělečná činnost

Dlužník má především povinnost vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost a v případě nezaměstnanosti musí o příjem usilovat. Dlužník je povinen hradit měsíční splátky ze svých příjmů, takže je zapotřebí, aby těchto příjmů dosahoval. Zákon mu ukládá, aby po celou dobu trvání oddlužení vykonával výdělečnou činnost. Dlužník je povinen si udržet stávající zaměstnání nebo případně usilovat o jiné, a to v případě ztráty zaměstnání. Nesmí odmítat možnost si příjem obstarat splnitelnou možností a jeho úkolem je hradit splátky v co nejvyšší možné míře. Problémem však je naprosto demotivující přístup zákonodárce a znění zákona, neboť v případech kdy dlužníkovi není povolena nižší než zákonem stanovená splátka, postačí ze strany dlužníka pro splnění zákona

¹²⁶ HANOUSKOVÁ, Miloslava a kol. *Praktický průvodce návrhem na povolení oddlužení*. 1. vydání. České Budějovice: Jihočeská rozvojová, 2010.

¹²⁷ zákon č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 414

uhradit alespoň 30 % z přihlášených dluhů a dále odměnu a náklady IS. Dlužník není motivován, aby vydělával a splatil co nejvíce, neboť mu zůstává pouze nezabavitelná částka. V praxi tak dlužníci nemají motivaci, v případě neschválení nižší splátky a ponechání tak vyšší částky než je částka nezabavitelná, než vydělávat pouze nutné minimum, tak aby pokryli splátku. Běžně pak dlužníci vydělávají peníze nezákonnou cestou, lidově řečeno „na černo“, což je také důvodem pro zrušení oddlužení pro nepoctivý záměr v případě zjištění. Důvodem pro zrušení schváleného oddlužení nebo neschválení oddlužení ve smyslu § 418 odst 1 písmene b) IZ však nemůže být momentální zhoršení finanční situace dlužníka v důsledku krátkodobého nedostatku příjmu, kdy v daném případě došlo ke snížení příjmů z důvodu pracovní neschopnosti. Muselo by se jednat o situaci, kdy dlužník nebude zřejmě schopen zjevně plnit splátkový kalendář, dlužník nebude ochoten tuto situaci změnit, či se dlužníkovi v rozumném časovém horizontu nepodaří dosáhnout potřebných lepších výdělků, či dalších příjmů.¹²⁸

6.2 Mimořádné příjmy

Dlužník je povinen veškeré mimořádné příjmy a hodnoty získané v průběhu trvání oddlužení použít na mimořádnou splátku pro své věřitele. Jedná se zejména o majetek získaný dědictvím, darem, majetek z neúčinného právního úkonu, či majetek, který dlužník neuvedl v seznamu majetku, ač tu povinnost měl, dále výhry, příjmy z krátkodobého pronájmu svého majetku.¹²⁹ Smyslem tohoto ustanovení v insolvenčním zákoně je dosažení co nejvyšší možné míry uspokojení věřitelů, nikoliv pouze z pravidelných splátek, ale veškerých příjmů dlužníka, které získá v období po schválení oddlužení. Dlužník je tak na druhou stranu ve velké nejistotě, neboť například může získat v průběhu oddlužení dědictví. Odmítnout dědictví, dar, uzavřít dědickou dohodu, vzdát se dědictví, může dlužník pouze se souhlasem IS, v opačném případě je toto odmítnutí ze strany dlužníka ex lege neplatným právním jednáním. Zákon však neříká, že musí být dán souhlas dopředu, postačí tedy pokud je dán i dodatečně. Na druhou stranu může zůstavitel, kromě jiných zákonných důvodů vydědění, v souladu s § 1647 občanského zákoníku vydědit, a to i nepominutelného dědice, neboť dědic, rozuměje dlužník, je z důvodu zadlužení či marnotratnosti v situaci, kdy je tu obava, že se pro jeho potomky nezachová povinný díl. Institut vydědění považuji za velmi vhodný nástroj, neboť mnohdy dokáže uchránit zůstavitele před případnými negativními následky. Příkladem může být čtyřčlenná rodina. Zemře-li například otec, každý z dědiců dědí po 1/3 dědictví. V souladu s § 412 ale veškeré dědictví dlužníka připadne na mimořádnou splátku dluhu a muselo by dojít k úhradě tohoto podílu dlužníkem,

¹²⁸ usnesení VS v Praze ze dne 22.02.2011, sp. zn. 3 VSPH 640/2010

¹²⁹ HÁSOVÁ, Jana a kolektiv (ed). *Insolvenční zákon, komentář*. 2.vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 1392.

v nejhorším případě i prodeji dědického podílu a mimořádně úhradě na dluhy dlužníka, tudíž se institut vydědění jeví jako velmi vhodný v dané situaci s ohledem na ochranu zájmů zbylých spoludědiců.

Pokud dlužník se souhlasem IS neodmítne dědictví, má se za to, že uplatnil výhradu soupisu pozůstalosti¹³⁰ a odpovídá věřitelům zůstavitele za dluhy jen do výše nabytého dědictví, a to společně a nerozdílně s ostatními dědici.

6.3 Informační a oznamovací povinnost dlužníka

Po celou dobu trvání oddlužení je dlužník povinen být v kontaktu se všemi procesními subjekty a to zejména umožnit kontrolu průběžného plnění splátkového kalendáře a kontrolu plnění povinností vyplývajících ze zákona. Dlužník je povinen informovat o každé změně bydliště a o ztrátě či změně zaměstnání. Vždy k 15. březnu a 15. září je vždy povinen dlužník předkládat insolvenčnímu soudu, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru přehled o příjmech za uplynulých 6 měsíců, nestanoví-li soud ve svém rozhodnutí jinak. V těchto zprávách musí být uvedeny veškeré příjmy dlužníka. Dlužník nesmí zatajovat žádný ze svých příjmů a na vyžádání musí předložit daňová priznání za uplynulé období. Zatajení jakéhokoliv příjmu dlužníkem je porušení základní povinnosti dlužníka a může vést až ke zrušení oddlužení.

6.4 Zvýhodnění věřitelů

Dlužník nesmí poskytovat žádné zvláštní výhody žádnému z věřitelů, veškeré uspokojování pohledávek dlužníkem ve prospěch věřitelů musí být poměrné. Poměr uspokojování je vždy stanoven v usnesení o schválení oddlužení věřitelem. Pro účely IZ je nevýznamné, zda-li zvýhodnění věřitele¹³¹ dosáhlo naplnění skutkové podstaty trestného činu, či nikoliv. Poskytnutí zvýhodnění některému z věřitelů je porušení povinnosti plynoucí ze zákona a má pro dlužníka závažné následky. Za zvýhodnění lze považovat například zatajení určitého příjmu nebo majetku a následnou úhradu dluhu mimo soudem schválený splátkový kalendář některému z věřitelů. VS v Praze ve svém rozhodnutí¹³² řešil případ, kdy dlužník poskytoval plnění dalším věřitelům na úkor věřitelů uvedených v usnesení o schválení oddlužení splátkovým kalendářem a rozhodl, že je naplněn důvod pro zrušení schváleného oddlužení ve smyslu § 418 odstavec 1 písmene a a prohlásil na dlužníka konkurs.

¹³⁰ zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů, § 1674

¹³¹ zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů, § 223

¹³² usnesení VS v Praze ze dne 26.10.2010, sp. zn. 1 VSPH 53/2009

6.5 Zákaz vytváření nových dluhů

Dlužník nesmí přijímat na sebe a tvořit nové dluhy v průběhu oddlužování, pokud by je nebyl schopen splácet. Takovým ohrožením je vznik nového dluhu po schválení oddlužení a neschopnost zaplatit jej včas a vznik prodlení na straně dlužníka. Dlužník má zakázáno¹³³ se zavazovat k takovým plněním, jak peněžitým, tak nepeněžitým, pokud je nebude schopen plnit včas. Tento zákaz se netýká běžných závazků, například nakoupení potravin, ale týká se uzavírání takových závazků, u kterých je nebude schopen plnit ve lhůtě splatnosti. Pokud však dlužník přesto takový závazek uzavře a nesplní jej ve lhůtě splatnosti a dlužník se octne více než 30 dní po lhůtě splatnosti, může to být za určitých okolností jedním z důvodů pro zrušení schváleného oddlužení.¹³⁴

6.6 Osvobození dlužníka od placení pohledávek

Oddlužení dlužníka končí splněním oddlužení. Osvobození od povinnosti platit zbývající dluhy je rozhodnutí soudu, kterým je dlužník zbaven povinnosti platit zbývající dluhy. Toto zbavení povinnosti hradit dluhy nastává až na základě rozhodnutí soudu, nikoliv ex lege. Do té doby trvají neuhrazené pohledávky a dlužníková povinnost je hradit v nezměněné podobě. Soud dlužníka osvobozuje o povinnosti hradit zbývající dluhy pouze na jeho vlastní žádost a pokud shledá, že dlužník splnil další podmínky nutné pro osvobození. Jedná se o pouze dispoziční úkon dlužníka a i kdyby dlužník splnil veškeré podmínky pro osvobození, soud jej nemůže osvobodit ex officio. Zákon nevymezuje lhůtu ve které by tato žádost o osvobození měla být podána. Nejdříve však může být podána po splnění oddlužení. Stejně tak není v zákoně vymezena doba, do které může dlužník tuto žádost podat, ale s ohledem na to, že i po splnění oddlužení trvá povinnost dlužníka hradit dluhy v nezměněné podobě, dlužník nebude s touto žádostí otálet. Možnost osvobození dlužníka je právem dlužníka a jako takové, podléhá promlčení.

Soud přizná dlužníkovi osvobození, v případě, že došlo k řádnému oddlužení a dlužník uhradil nezajištěným věřitelům alespoň 30% jejich pohledávek, v případě dohody o nižší úhradě musí činit minimálně dohodnutou část úhrady. Soud může za splnění podmínek dle § 415 IZ přiznat dlužníkovi osvobození i při nesplnění zákonné hranice úhrady minimálně 30% všech přihlášených a zjištěných dluhů. Důležité je, že přiznané osvobození nezpůsobuje zánik dluhu, ale dluh trvá nadále, avšak pouze ve formě naturální obligace¹³⁵, není jej tedy možné po dobu platnosti osvobození po dlužníkovi požadovat, ani je vymáhat.

¹³³ zákon č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 412 odst. 1 písmeno g)

¹³⁴ HÁSOVÁ, Jana a kolektiv (ed). *Insolvenční zákon, komentář*. 2.vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 1396.

¹³⁵ HÁSOVÁ, Jana a kolektiv (ed). *Insolvenční zákon, komentář*. 2.vydání. Praha: C.H.Beck, 2013, s. 1407.

Osvobození se nevztahuje na závazky uvedené taxativně ve výčtu § 416 IZ. V případě, že se jedná o nárok věřitele vůči spoludlužníkům či ručitelům, osvobozením jsou nároky věřitele nedotčeny. Věřitel má tak nárok vyžadovat splnění vůči spoludlužníkovi či ručiteli a ten je povinen jej hradit. V případě, že ručitel splní tento nárok věřiteli vzniká mu vůči dlužníkovi ručitelský regres, který má právo požadovat po dlužníkovi. Jde-li však o pohledávku na kterou se vztahuje osvobození udělené dlužníkovi, vztahuje se i na tento ručitelský regres osvobození. Proto je záhodno, aby si ručitel přihlásil pohledávku v rámci oddlužení. Osvobození se vztahuje i na pohledávky v případě, že dlužník byl sám ručitelem.

7 Závěr

Jedním z cílů mé diplomové práce bylo poukázat na aktuální problémy, které jsou spojeny s oddlužením v praxi a to zejména v kontextu konkrétních soudních rozhodnutí. Mnou vybrané problémy, které aktuální právní úpravu a rozhodovací praxi podle mého názoru tíží oddlužení nejvíce, jsem se snažil vždy názorně předvést na podkladě konkrétních rozhodnutí konkrétních dlužníků a dále jsem se snažil vždy v rámci kapitoly navrhnout změnu právní úpravy nebo změnu rozhodovací praxe soudů, tak aby soudě dle mého názoru byla smysluplná a byla použitelná v praxi a nikoliv jen na papíře. Především vidím hlavní problém v nejednotnosti rozhodovací praxe soudů a jednotlivých senátů v rámci konkrétního soudu. Mnohdy rozhodnutí v rámci jednoho soudu v praxi různých senátů bývají velmi odlišná a to nikoliv jen v drobných detailech, ale zcela diametrálně. Toto mi přijde jako jeden ze základních problémů, neboť není možné v rámci právní jistoty být závislý na náhodě a mnohdy říkám i štěstí v tom, který úředník a senát daný případ dostane na stůl. Z vlastní praxe, které se věnuji druhým rokem vím, že bohužel nežijeme v právním státě. Nejprve jsem se oddlužováním a řízeními podle IZ začal zabývat v rámci své právní praxe v pražské advokátní kanceláři a následně jsem si založil na oddlužování poradenskou společnost a s ohledem na zkušenost asi dvou set insolvenčních řízení si troufám říct, že mám i slušnou praktickou znalost problémů a vím, že „jednotlivec a právně nevzdělaný člověk“ má velmi těžké postavení v rámci řízení. Velkým problémem je kromě jiného i neznalost některých soudních úředníků s nižším právním vzděláním v oblasti právní úpravy a praxe, neboť jejich postupy nejsou vždy v souladu se zákonem anebo je minimálně zákon nevyžaduje, což je většinou ku škodě dlužníků. Jak jinak si vysvětlit různorodost rozhodování v rámci téhož soudu mezi jednotlivými senáty? Nechci říkat, že je to dílo náhody, avšak z vlastních případů vím, že postupy Krajského soudu v Praze a MS v Praze jsou zcela odlišné, a proto říkám dlužníkům, aby se přestěhovali do Středočeského kraje, neboť se mi jeví rozhodování KS v Praze jako velmi „prodlužnické“.

V rámci mé diplomové práce jsem se snažil promítnout do textu, jak úhel pohledu dlužníka, tak svůj, neboť když zpracovávám jednotlivá řízení a komunikuji ze soudy a poukazuji na nesmyslná rozhodnutí, například když zákon výslovně říká, že není třeba při prodeji majetkové podstaty dlužníka dokládat znalecký posudek a přesto na něm soud trvá a vyžaduje je po dlužníkovi.¹³⁶ Věřím, že s postupující renesancí v justici začne také více do rozhodování soudů zasahovat selský rozum. Přijde mi, že je česká justice příliš konzervativní a úředníci neužívají selský rozum.

S ohledem na praktickou znalost „terénu“ jsem se snažil doplnit vždy konkrétními

¹³⁶ usnesení MS v Praze ze dne 26.3.2015, sp.zn. MSPH 76 INS 4151/2015-A-6

názornými rozhodnutími, aby v mé diplomové práci byla jak teoretická část, tak také praktické ukázky z konkrétních případů, ve kterých spatřuji problémy. Na základě znalosti a zkušenosti jsem se snažil vždy doplnit konkrétními návrhy na změnu právní úpravy či změnu rozhodovací praxe soudů. Velký posun podle mě nastal na základě novely IZ z roku 2013, kdy zákonodárce výslovně umožňuje za splnění zákonem stanovených předpokladů oddlužení podnikatelů. S ohledem na množství osob podnikatelů v ČR a na ekonomický význam této skupiny obyvatelstva v hospodářství považuji tuto část zákona za velmi důležitou. Nesouhlasím s přístupem zákonodárce, kdy pouze obecně upravil oddlužení podnikatelů a veškeré praktické problémy ponechal na rozhodovací praxi soudů, avšak samotný záměr oddlužení podnikatelů je více než záslužný.

Další problematikou, kterou se zabývám v rámci své diplomové práce je problematika společného oddlužení manželů. V této části považuji zákon za nejméně povedený. Záměr zákonodárce umožnit ze zákona společné oddlužení manželů byl dobrý, avšak ustanovení o solidárnosti dlužníků manželů je naprosto mimo realitu a v praxi dle mého názoru naprosto nepoužitelný. Zejména v případech úmrtí jednoho z manželů považuji ustanovení § 394a odstavec 3 za naprosto nesmyslné.

Obecně bych si troufal říct, že záměr zákonodárce zakotvit v právním řádě institut oddlužení je velmi záslužný. Víím, že dnes je velmi jednoduché si půjčit a splácet, když má člověk dostatečné příjmy, tak problém také není. V situaci, kdy člověk přijde ze dne na den o práci, tak je velmi těžké tyto situace ustát bez negativních následků. Koneckonců je také v zájmu státu, aby zde byli obyvatelé ekonomicky aktivní, vytvářeli hrubý domácí produkt a nežili ze sociálních dávek státu.

Závěrem bych chtěl říct, že ačkoliv se věnuji tématu oddlužení v praxi druhým rokem, tak jsem velmi rád, že jsem si zvolil jako téma své diplomové práce právě praktické problémy při oddlužování, neboť znát problematiku oddlužování také z vědeckého hlediska je velmi prospěšné. Protože následné propojení obou oblastí, jak oblasti vědecké, tak oblasti teoretické, vytváří perfektní základ k úspěchu i v případech předem „prohraných řízení“.

8 Seznam literatury

8.1 Monografie

- HANOUSKOVÁ, Miloslava a kol. *Praktický průvodce návrhem na povolení oddlužení*. 1. vydání. České Budějovice: Jihočeská rozvojová, 2010.
- RICHTER, Tomáš a kol. *Insolvenční praxe v České republice : v období 2008-2013*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck 2013

8.2 Komentáře

- KASÍKOVÁ, Martina (ed). *Exekuční řád, komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013.
- HÁSOVÁ, Jana a kolektiv (ed). *Insolvenční zákon. Komentář*. 2.vydání. Praha: C.H.Beck, 2013.
- MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. *Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014.

8.3 Právní předpisy

- zákon č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, ve znění zákona pozdějších předpisů
- zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. č. 120/2001 Sb. , exekuční řád ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí, § 22
- zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška 313/2007 Sb. , vyhláška o odměně IS, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů ve znění pozdějších předpisů

8.4 Judikatura

- usnesení NS ČR ze dne 26.6.2013, sp. zn. 20 Cdo 3794/2012
- usnesení VS v Praze ze dne 18.4.2013, sp. zn. 101 VSPH 51/2013
- usnesení VS v Olomouci ze dne 13.3.2012, sp. zn. 1 VSOL 815/2011
- usnesení VS v Praze ze dne 05.11.2012, sp. zn. 3 VSPH 450/2012

- usnesení Krajského soudu v Liberci ze dne 04.4.2014, sp. zn. KSLB 54 INS 10408/2013
- usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 19.3.2012, sp. zn. KSPH 39 INS 14325/2011
- usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 01.03.2013, sp. zn. KSPH 45 INS 11853/2012
- usnesení NS České republiky ze dne 27.11.2014, sp.zn. 29 NSČR 40/2014
- usnesení VS v Praze ze dne 22.10.2012, sp. zn. 3 VSPH 1127/2012
- usnesení VS v Praze ze dne 28.02.2012, sp. zn. 1 VSPH 175/2012
- usnesení NS České republiky ze dne 30.11.2011, sp.zn. 29 NSČR 16/2011
- usnesení NS České republiky ze dne 30.11.2011, sp.zn. 29 NSČR 16/2011
- usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 17.01.2012, sp. zn. 122 ICM 1055/2011
- usnesení KS v Ústí nad Labem, pobočka Liberec ze dne 19.11.2013 , sp. zn. KSLB 82 INS 16257/2012
- usnesení VS v Praze ze dne 05.12.2012, sp. zn. 3 VSPH 450/2012-B-24
- usnesení VS v Praze ze dne 23.8.2012, sp.zn. 3 VSPH 254/2012-A-18
- usnesení NS ČR ze dne 28.3.2012, sp.zn. 29 NSČR 32/2011-B-37
- usnesení NS ČR ze dne 30.1.2014, sp.zn. 29 NSČR 8/2012
- usnesení NS ČR ze dne 28.7.2011, sp. zn. 29 NSČR 14/2009
- usnesení NS ČR ze dne 26.2.2014, sp. zn. 29 NSČR 17/2013
- usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18.2.2013, 1 VSPH 223/2013
- usnesení NS ČR ze dne 28.7.2011, sp. zn. 29 NSČR 32/2011
- usnesení VS v Praze ze dne 6.2.2009, sp. zn. 1 VSPH 53/2009
- usnesení NS ČR ze dne 30.1.2012, sp. zn. 29 NSČR 8/2012
- usnesení NS ČR ze dne 26.2.2014, sp. zn. 29 NSČR 71/2013
- usnesení NS ČR ze dne 30.4.2013, sp. zn. 29 NSČR 45/2010
- usnesení VS v Olomouci ze dne 20.10.2011, sp. zn. 3 VSOL 506/2011
- usnesení VS v Praze ze dne 27.8.2012, sp. zn. 3 VSPH 848/2012
- usnesení VS v Olomouci ze dne 13.5.2010, sp. zn. 2 VSOL 135/2010
- usnesení VS v Olomouci ze dne 24.6.2010, sp. zn. 2 VSOL 184/2010
- usnesení VS v Olomouci ze dne 15.7.2010, sp. zn. 2 vsol 217/2010
- usnesení VS v Praze ze dne 15.12.2009, sp. zn. 1 VSPH 669/2009
- usnesení NS ČR ze dne 29.6.2005, sp. zn. 30 Cdo 1642/2004
- usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 21.9.2010 , sp. zn. KSPH 40 INS 5210/2010

- usnesení VS v Praze ze dne 21.09.2011, sp. zn. 3 VSPH 813/2011
- usnesení VS v Praze ze dne 09.9.2011, sp. zn. 3 VSPH 574/2011
- usnesení VS v Praze ze dne 26.3.2014, sp. zn. 3 VSPH 562/2014
- usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 9.7. 2012 , sp. zn. KSBR 24 INS 4176/2008
- usnesení NS ČR ze dne 24.7.2014, sp. zn. 29 NSČR 53/2012
- usnesení VS v Olomouci ze dne 20.3.2013, sp. zn. 2 VSOL 218/2013
- usnesení VS v Praze ze dne 17.12.2010, sp. zn. 3 VSPH 1061/2010
- usnesení NS ČR ze dne 24.7.2014, sp. zn. 29 NSČR 53/2012
- usnesení MS v Praze ze dne 18.11.2014, sp. zn. MSPH 88 INS 16959/2014
- usnesení NS ČR ze dne 22.5.2013, sp. zn. 29 NSČR 053/2013
- usnesení VS v Praze ze dne 9.3.2012, sp. zn. 3 VSPH 34/2012
- usnesení soudní exekutorky Mgr. Martiny Douchové, Exekutorský úřad Tábor, ze dne 5.2.2015, sp.zn. 101 Ex 688/14-193
- usnesení MS v Praze ze dne 14.10.2014 , sp. zn. MSPH 78 INS 5117/2014
- usnesení NS ČR ze dne 23.10.2012, sp. zn. 29 Cdo 2830/2011
- usnesení NS ČR ze dne 21.09.2009, sp. zn. KSOS 34 INS 625/2008, 29 NSČR 3/2009, Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, sešit 7, judikát č. 79
- usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5.2.2013, sp.zn. 3 VSPH 838/2012 -B-33
- usnesení sp.zn.1 VSPH 273/2008 -A-20, KSUL70 INS 3940/2008, ze dne 15.8.2008
- usnesení NS ČR ze dne 23.02.2011, sp. zn. KSUL 70 INS 3940/2008, 29 NSČR 9/2009, Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek
- usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17.3.2009, sp.zn. 2 VSPH 95/2009-B-59
- usnesení VS v Praze ze dne 18.2.2014, sp.zn. 3 VSPH 1582/2013
- usnesení VS v Olomouci, sp.zn. VSOL 1197/2013-A-18, KSBR 37 INS 20247/2013 1 VSOL 1197/2013-A-18
- usnesení KS v Praze ze dne 13.6.2014, sp. zn. KSPH 68 INS 16147/2014-A-8
- usnesení VS v Praze ze dne 23.6.2014, sp. zn. 1 VSPH 1211/2014-A-17
- usnesení MS v Praze ze dne 15.8.2014, sp. zn.MSPH 99 INS 20147/2014
- usnesení NS ČR ze dne 28.3.2012, sp. zn. 29 NSCR 20/2012
- usnesení VS v Praze ze dne 22.02.2011 , sp. zn. 3 VSPH 640/2010
- usnesení VS v Praze ze dne 26.10.2010, sp. zn. 1 VSPH 53/2009
- usnesení MS v Praze ze dne 26.3.2015, sp.zn. MSPH 76 INS 4151/2015-A-6

8.5 Internetové zdroje

- PŘECECHTĚLOVÁ, Tereza. *Přednost kolektivního uspokojování pohledávek věřitele před individuálním- nyní důrazněji* [online]. epravo.cz, 24. února 2014 [cit. 28. února 2014]. Dostupné na <http://www.epravo.cz/top/clanky/prednost-kolektivniho-uspokojovani-pohledavek-veritele-pred-individualnim-nyni-durazneji-93574.html>.
- ŘEHÁČEK, Oldřich. *Exekuční výtěžek v insolvenčním řízení* [online]. epravo.cz, 16. října 2013 [cit. 16. října 2013]. Dostupné na <http://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/exekuce-a-insolvenčni-rizeni-81054.html>.
- KUBIZŇÁK, Jan. *Účinky zahájení IŘ ve vztahu k exekuci srážkami ze mzdy* [online]. Pravniprostor.cz, 19. září 2014 [cit. 19. září 2014]. Dostupné na <http://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/ucinky-zahajeni-insolvenčního-rizeni-ve-vztahu-k-exekuci-sražkami-ze-mzdy>.
- ŘEHÁČEK, Oldřich. *Postavení zajištěných věřitelu po revizní novele insolvenčního zákona* [online]. epravo.cz, 26. února 2014 [cit. 26. března 2014]. Dostupné na <http://www.epravo.cz/top/clanky/postaveni-zajistenych-veritelu-po-revizni-novele-insolvenčního-zakona-93686.html>.
- KONEČNÁ, Petra. *Nový vkladový režim a jeho dopad na exekuční řízení* [online]. epravo.cz, 27. února 2014 [cit. 27. února 2014]. Dostupné na <http://www.epravo.cz/top/clanky/novy-vkladovy-rezim-a-jeho-dopad-na-exekucni-rizeni-93680.html>.
- KUBEŠOVÁ, Jana. *Nebojte se rozvodu v oddlužení* [online]. insolvence.cz, 7. dubna 2014 [cit. 7. dubna 2014]. Dostupné na <http://insolvence.cz/rozvod-spolecne-oddluzeni-manzela/>.
- GOLA, Petr. *Jak vysoké jsou průměrné mzdové náklady zaměstnavatele?* [online]. finance.cz, 28. března 2013 [cit. 28. března 2013]. Dostupné na <http://www.finance.cz/zpravy/finance/384002-oecd-jak-vysoke-jsou-prumerne-mzdove-naklady-zamestnavatele/>.
- JIRMÁSEK, Tomáš. *Stanovení nižších splátek v oddlužení: rozhodnutí soudu* [online]. epravo.cz, 10. listopadu 2014 [cit. 10. listopadu 2014]. Dostupné na <http://www.epravo.cz/top/clanky/stanoveni-nizsich-splatek-v-oddluzeni-rozhodnuti-soudu-95580.html?mail>.
- BENEŠ, Petr. *Nabídky prodeje* [online]. Insolvenci-spravci.com, 2. března 2015 [cit. 2. března 2015]. Dostupné na <http://www.insolvenčni->

spravce.com/clanky/12_/163_Oznamení_prodeje_nemoviteho_majetku_z_majetkove_podstaty_dlužnice_Iveta_Zigmundove/.

- PLEVA, Miroslav. *Závazky z podnikání: Je dlužník povinen zajistit si souhlas věřitelů v případě oddlužení?* [online]. Epravo.cz, 4.8.2014 [cit. 4. srpna 2014]. Dostupné na <http://www.epravo.cz/top/clanky/zavazky-z-podnikani-je-dlužnik-povinen-zajistit-si-souhlas-veritelu-v-pripade-oddluzeni-94828.html>.

8.6 Články a jiné

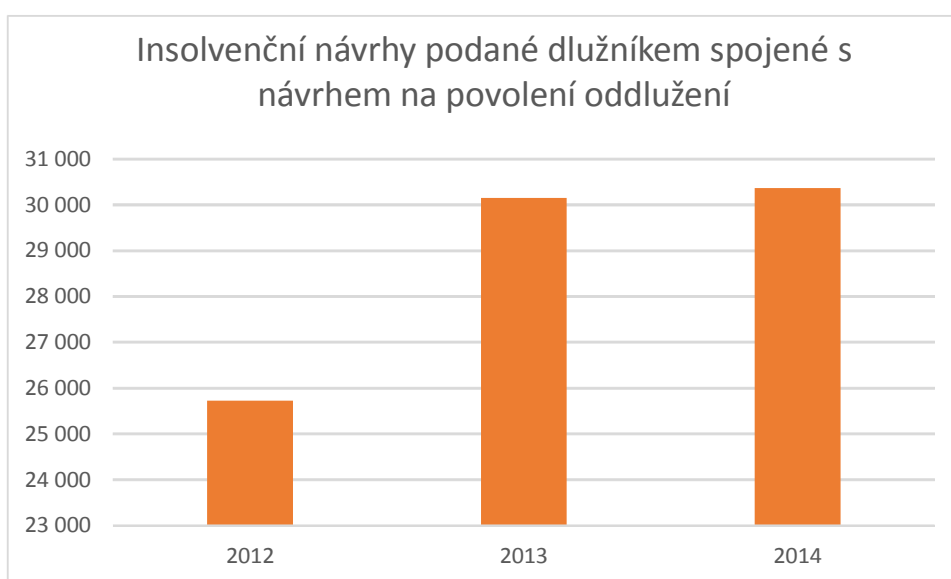
- PLEVA, Vítězslav. K pojmu nepoctivý záměr v insolvenčním řízení. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 21, č.3, s.104.
- TELEC, Ivo. Poctivost a důvěra, dobrá víra, dobré mravy, veřejná morálka a veřejný pořádek. *Právní rozhledy*, 2011, roč. 19, č. 1, s. 1.
- ŘEHÁČEK, Oldřich. Osobní bankrot manželů a jeho řešení v soudní judikatuře. *Bulletin advokacie*, 2011, roč.22, č.7-8, s.42.
- insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení ze dne 10.3.2015, sp. zn. KSPH 71 INS 6068/2015
- Důvodová zpráva, k zákonu č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 395
- Kalkulátor splátek. Dostupné na <http://insolvenčni-zakon.justice.cz/kalkukator-splatek.html>
- Konzultace JUDr. Zuzanou Svobodovou, insolvenční soudkyně MSv Praze
- Konzultace s Mgr. Denisou Duškovou, asistentkou senátu JUDr. Svobodové

9 Přílohy

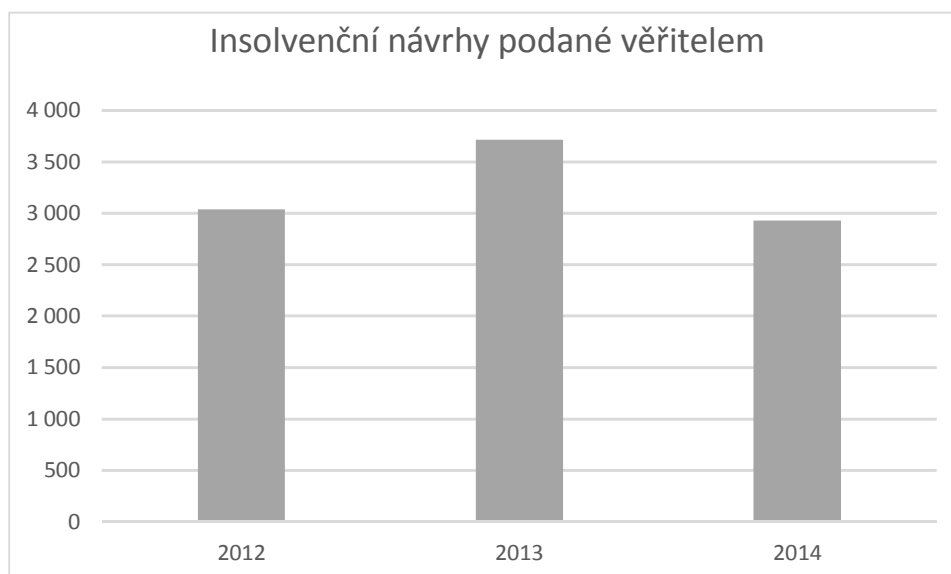
Statistické údaje

Na základě žádosti, kterou jsem zaslal na Ministerstvo spravedlnosti ČR, mi byla zaslána statistika významných údajů týkajících se insolvenčních řízení. Z této statistiky jsem vybral důležitá data týkající se oddlužení.

V prvním grafu jsem se zaměřil na počty podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení samotným dlužníkem a vývoj jejich počtu v minulých 3 letech. Je vidět že v letech 2013 a 2014 byl počet podaných návrhů téměř shodný avšak mezi lety 2012 a 2013 byl skokový růst o 5000 návrhů za rok.

Naproti tomu počet podaných insolvenčních návrhů věřiteli se v roce 2014 vrátil na úroveň roku 2012 a skončil těsně pod hranicí 3000 podání.

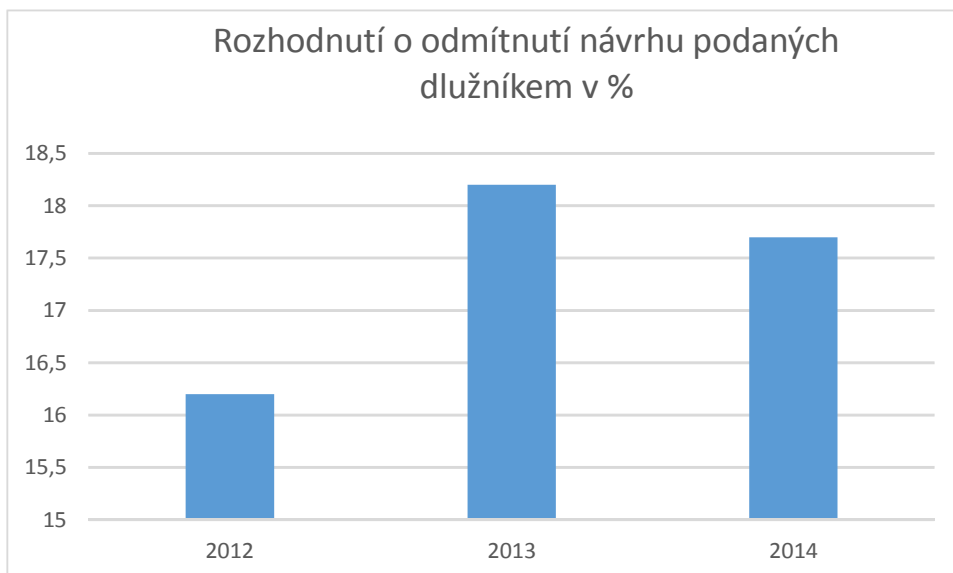
Zajímavé je sledovat statistiku počtu podaných insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení¹³⁷ po zahájení IŘ. V souladu s § 390 odst. 1 IZ platí, že „*podá-li insolvenční návrh jiná osoba než dlužník, může dlužník podat návrh na povolení oddlužení nejpozději do 30 dnů od doručení insolvenčního návrhu*“¹³⁸. Domnívám se, že s ohledem na větší povědomí dlužníků o institutu a možnosti jejich oddlužení, roste i počet podaných návrhů po zahájení IŘ. Možnou roli v tom hraje poučovací povinnost soudů, které začaly dlužníky o této možnosti více poučovat.

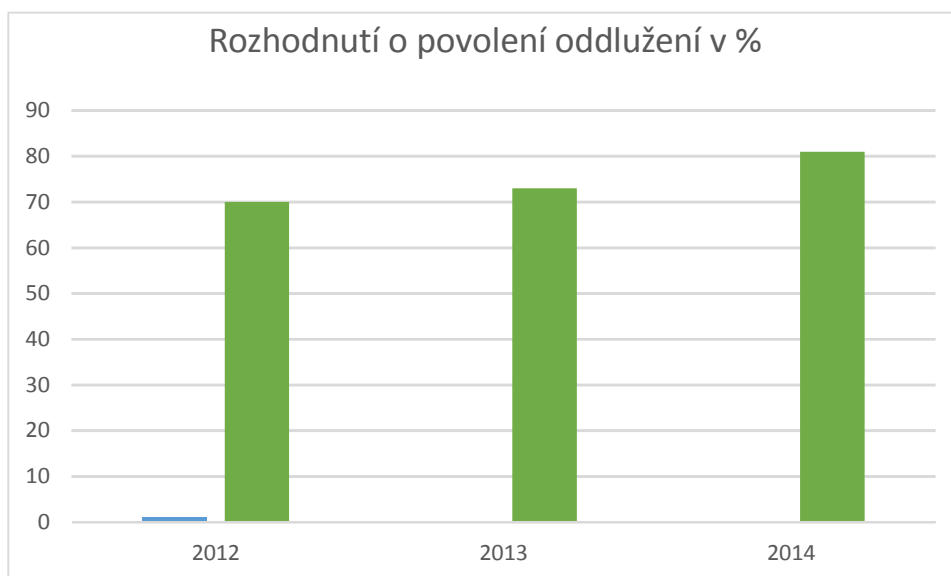
Velkým problémem, který pozoruji z vlastní praxe je v rámci oddlužování přehnaný formalismus soudů, To také podporuje graf o počtu odmítnutých návrhů podaných dlužníkem. Aby byla data za jednotlivé kalendářní roky srovnatelná, převedl jsem je na procenta a to metodou počtu podaných návrhů na zahájení IŘ spojeného s povolením oddlužení ve vztahu k počtu odmítnutých návrhů. Průměrně se pohybuje počet odmítnutí návrhů na zahájení řízení soudy do 20 % podaných návrhů ročně, avšak toto číslo se mi zda jako velmi vysoké. Problém vidím v přehnaném formalismu soudů a dalším problémem je krátká lhůta poskytnutá k opravě nebo doplnění návrhu. Lhůty k doplnění bývají zpravidla v rozmezí 3-7 dnů a dlužníci nejsou schopni v takto krátkých lhůtách návrhy doplnit a nežádají z důvodu neznalosti o prodloužení těchto lhůt a návrhy jsou jim odmítány. Dalším problémem je různorodost a nejednotnost rozhodování soudů, kdy obdobné případy nemají stejný průběh. Typickým příkladem jsou dluhy z podnikání. Některé soudy vyžadují aktivní souhlas věřitelů, jiné aktivní souhlas věřitelů nevyžadují. To má v konečném důsledku také vliv na výsledek řízení.

¹³⁷ IŘ KSPH 61 INS 2654 / 2015 vedené u Krajského soudu v Praze

¹³⁸ zákon č. 182/2006 Sb., Insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 390 odstavec 1

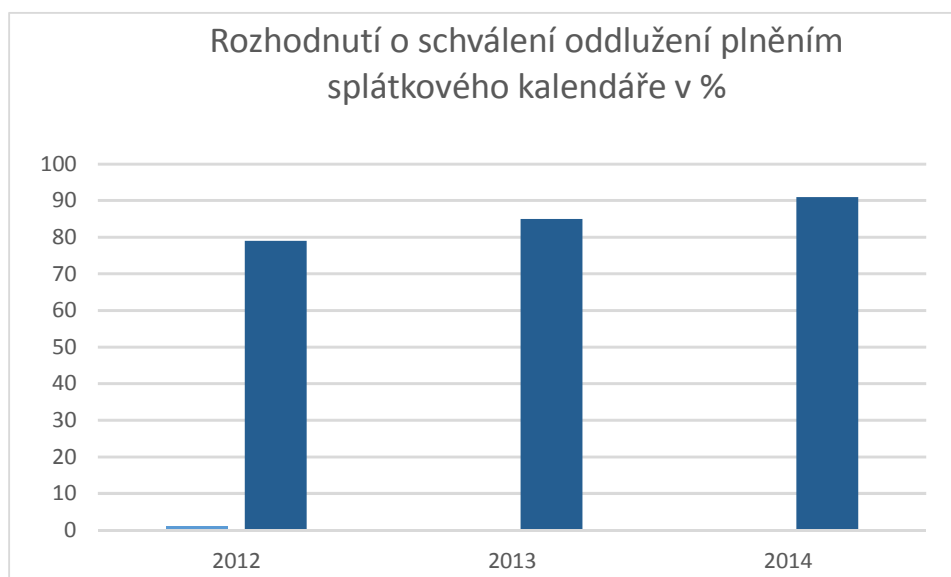

Dále jsem se ve statistice zaměřil na počet povolených oddlužení ve vztahu k počtu podaných dlužnických insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení. V roce 2012 dosahovala úspěšnost povolení oddlužení 70 %, v roce 2013 73 % a v roce 2014 82 %. Z uvedeného jasně vyplývá, že se počet povolení a úspěšnost dlužníků zvyšuje, což jde v ruku v ruce s významnou novelou o možnosti oddlužení podnikatelů a přístupu soudů, které postupem času a měnící se judikaturou mění přístup k institutu oddlužení.

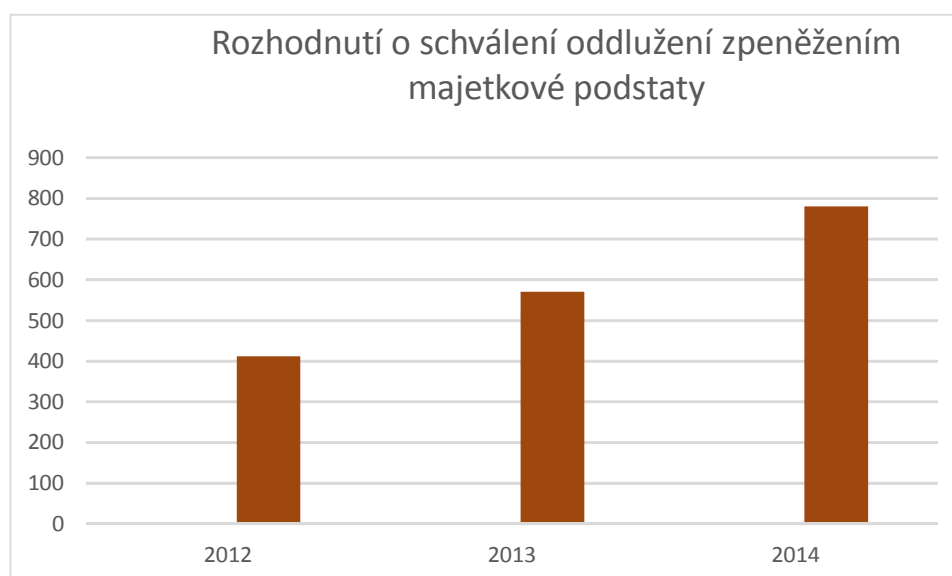

Důležitým ukazatelem je také počet schválených oddlužení ve vztahu k povoleným oddlužením, neboť ten je pro dlužníky klíčový. Počet povolených oddlužení byl v roce 2014 24 889 a počet schválených oddlužení je 23 552, což je téměř 95 % povolených oddlužení. Toto číslo je pro dlužníky velmi příznivé.

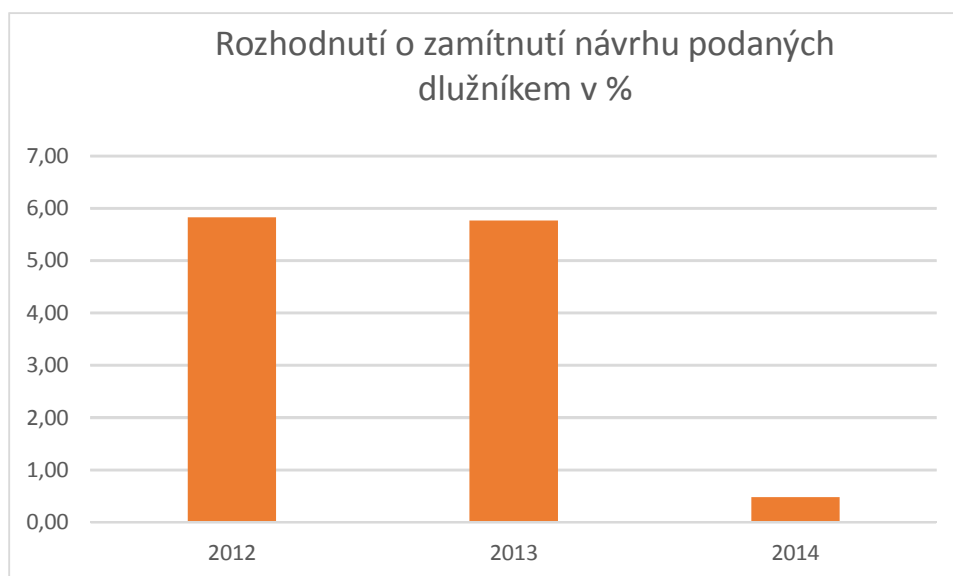
V dalším grafu je vidět, že se postupně soudy přiklánějí častěji k splnění oddlužení plněním splátkového kalendáře. V roce 2012 tak soudy rozhodly v 79 % povolených případů, v roce 2013 soudy tak rozhodly v 85 % případů a v roce 2014 v téměř 91 % případů.

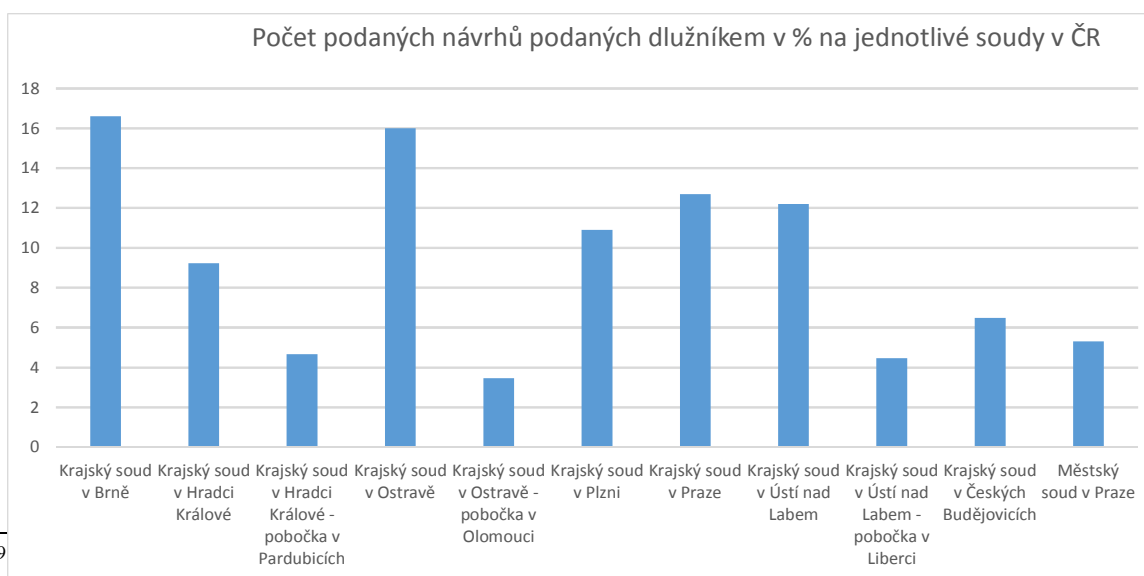
V dalším grafu je vidět, že zpeněžování majetkové podstaty se děje pouze v malém množství případů. Jednak z toho vyplývá, že dlužníci jsou velmi často naprosto nemajetní a není tedy co zpeněžovat a jak již bylo výše řečeno, soudy častěji rozhodují plněním podle splátkového kalendáře. V roce 2012 rozhodly zpeněžením majetkové podstaty ve 412 případech z celkových 17 979 povolených oddlužení, tedy asi ve 2,3 % případů. V roce 2013 to bylo v 571 případech z 30 150 povolených oddlužení, tedy asi v 1,9 % případů. V roce 2014 to bylo v 780 případech z 30 371 povolených oddlužení, tedy asi v 2,6 % případů.

V dalším grafu jsem se zaměřil na počet zamítnutých návrhů podaných dlužníkem. Je vidět, že v letech 2012-2013 bylo zamítnuto přibližně 6 % podání, ale v roce 2014 klesl počet zamítnutých případů až na 0,5 % z celkových podání, z čeho vyplývá výrazný nárůst úspěchu dlužníků při oddlužování.

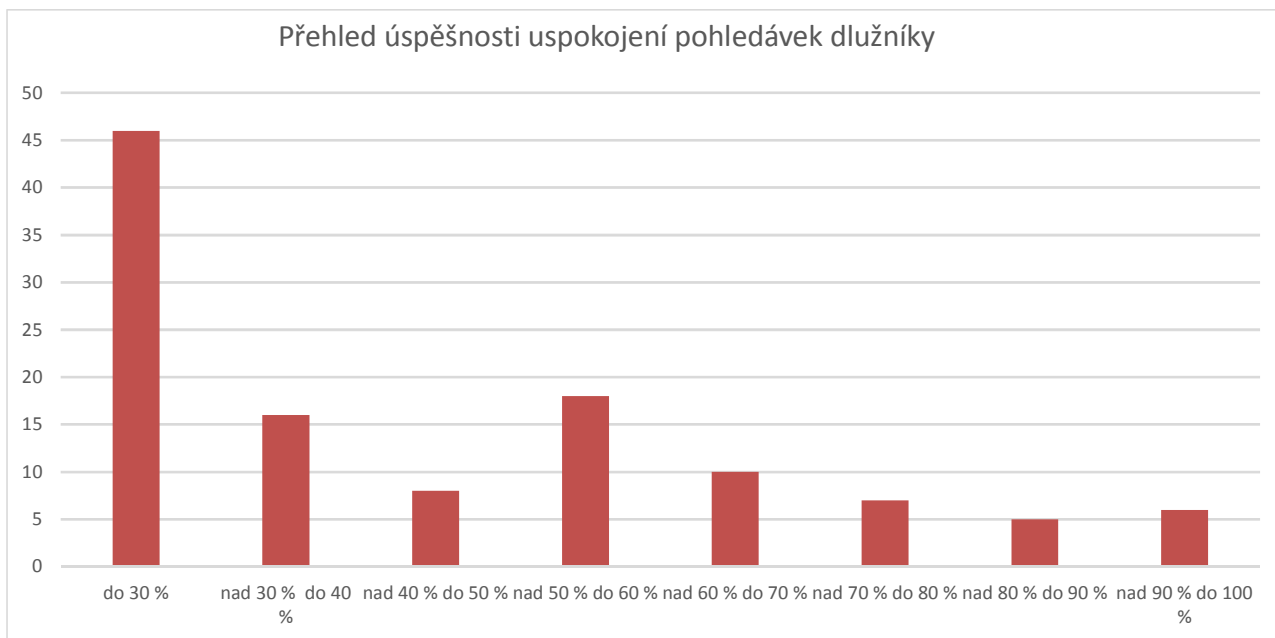

V následujícím grafu jsem se zaměřil na vytíženost jednotlivých soudů z hlediska počtu podání. Snažil jsem se zjistit data o počtu soudců a pomocného aparátu, který zpracovává a rozhoduje IŘ a rychlost rozhodování, avšak tato data Ministerstvo spravedlnosti neeviduje. Z výše uvedeného grafu je patrné, že největší nápad má KS v Brně¹³⁹ a KS v Ostravě. Zajímavé je pro mě ale zjištění, že ačkoliv MS v Praze má nižší nápad případů než KS v Praze, zpravidla z vlastní zkušenosti vím, že rozhoduje o dost pomaleji, než právě KS soud v Praze. KS v Praze považuji za velmi výkonný, neboť není výjimkou, aby bylo oddlužení povoleno i za 5 dní od podání návrhu.

139

Posledním a předpokládám i velmi zajímavým grafem je tzv. Přehled úspěšnosti uspokojení pohledávek dlužníky. V grafu jsou zahrnuty fyzické osoby jak podnikající tak nepodnikající. Výsledek je, z mé praxe potvrzený, velmi očekávatelný. Celkově 46 % dlužníků uspokojí pohledávky do 30 % celkově přihlášených dluhů a k uspokojení mezi 90-100 % celkově výše dluhů dojde pouze v 6 % případů. Upřímně řečeno mě tento výsledek ani nepřekvapí. Udělal jsem si sám průzkum mezi svými klienty dlužníky a pouze asi 20 % z nich vydělává mzdu reálně, kterou má na výplatní pásce. Většina dlužníků má na pásce okolo 10.000,- Kč a zbývající část je jim vyplácena nezdaněna a jelikož se splátka vypočítává pouze z oficiálního příjmu, splácí většina dlužníků pouze zákonem stanovenou minimální hranici, která je 30 % a to mnohdy pouze za pomoci smluv o důchodu nebo darovacích smluv.

Shrnutí

Tato diplomová práce se věnuje problematice oddlužení a praktických problémů, které nastávají při oddlužení v kontextu s aktuální judikaturou. Zejména jsem zaměřil na 4 oblasti, které z praxe vím, že činí největší problémy. Souběh exekucí a insolvenčí je podle mého názoru po novele z roku 2013 upraven správně až na malé problémy týkající se zejména srážek ze mzdy a souběhu s insolvenčí správně.

Největší potíže podle mě přetrvávají při stanovování výše splátek, kdy často dochází k případům, že dlužníci nezbyvá ani nezabavitelná částka. Zejména nastávají problémy v případech, kdy soud určuje na základě žádosti dlužníka splátky nižší než zákonem stanovené. Proto také nabízím teoretické přístupy v případech stanovování výše splátek a praktické příklady, jak by měly soudy ke stanovení nižších splátek přistupovat.

Dalším problémem a to dost podstatným spatřuji v případech zpeněžování majetkové podstaty, kdy jsem absolutním zastáncem zejména v případě nemovitostí, k zákonné povinnosti až na výjimky, zpeněžovat nemovitosti v rámci online dražeb. Výtěžek tak vždy je výrazně vyšší, což praxe v rámci dražeb v rámci exekucí jen potvrzuje.

Novela IZ z roku 2013 umožnila společné oddlužování manželů, avšak okomentoval bych snahu zákonodárce, že sice problematiku společných dluhů manželů upravil, avšak naprosto špatně. S ohledem na praktické dopady do majetkové sféry manželů je namístě novela ustanovení § 394a odstavce 3.

V rámci své diplomové práce jsem se snažil poukázat na největší problémy z praxe a navrhnout řešení, což se mi věřím podařilo.

Summary

My diploma work is about bankruptcy and problematic issues during breakdown with connection of czech judicial decisions. I have chosen four section, where is the biggest problems in practice.

First section is about concurrence between distraint of debtor and bankruptcy running at the same. I think that now after amendement of law, the law is good. But the biggest problem is deduction from payroll during the running bankruptcy.

Second section is about payment or instalments during the schedule of instalments. Cause there is many method, how can the judge decide. And after during the schedule of instalments during five years, there can be problems. I try to show how can the judge specify payments.

Next part of my diploma work is about selling debtor's assets and practice. I discuss about the best way how can be sell debtor assets in case.

Husband and wife can apply for common bankruptcy according amendement of law from 1st 2014. But I think that this part of law is not good, cause some parts of law are not fair according my opinion.

I try to show the biggest problems in bankruptcy according czech law at my diploma work.

Seznam klíčových slov

Klíčová slova

- oddlužení
- splátkový kalendář
- nižší splátka
- oddlužení podnikatelů
- Zástavní věřitel
- zajištěný věřitel
- poctivý záměr
- společný návrh manželů
- konkurs

Keywords

- discharge a bankrupt, bankruptcy
- schedule of instalments
- lower instalment
- bankruptcy of venturer
- attaching creditor
- secured creditor
- honorable idea
- common suggestion of couple
- bankruptcy